IVLII CÆSARIS BARICELLI,

à Sancto Marco,

Doctoris Medici, & Philosophi,

HORTVLVS GENIALIS,

Siue rerum iucundarum, medicarum, & memorabilium compendium, in quo naturæ arcana, multæ rerum sympathiæ & antirpathiæ, & Auctoris obseruationes referantur.

Cum Indice locupletissimo.

Ad Illustrissimum Dominum

DON MICHAELEM CABANILLVM.

Huic accessit liber De Esculentorum Potulentorumque facultatibus, Arnaldo Freitagio Embricensi Medico auctore.

GENEVÆ,

Apnd Philippum Albert.

1620.

Illustrissimo Domino
D. MICHAELI CABANILIO
Mœcenati optimo,

IVLIVS CÆSAR BARICELLVS
S. P.

H*Ortulus ille genialis, quem tuis auspiciis,* Illustrissime Domine, *elapsis mensibus condidi, & apparaui, hoc nouo vere ineunte germinare cœpit, vt fructus suos orbi ostendere possit. Illum ad te mitto, vt in eo ambulans, plantarum varietatem, floresque redolentes perspicias, & fructus, qui tam mirè studiosos, literarumq; professores delectãt, gustes & attingas. Felicissima mihi fuit æstas præterita, quando præsentia & colloquio tuo suauissimo frui licuit:*

¶ 2

quotidie ete nim inter nos (hoc tua in m beneuolentia & fauore operante) se mones dulces, variaque literarum di cussiones aderant, oreque tuo tã accin selectaque audiebam, vt ea longo stud vix posse acquiri tenerem. Hoc aute mirum haud est, tu enim maiorum tu rum instar, cum armorum tum l terarum studio insimul operam naua sti, quo fit vt no n modo Politicarum re rũ & Mathem aticarum, verùm atqu naturalium, & historiarum exactan cognitionem retinere videaris. Quid di cã de Poesi, mellifluis co u innisque ver sibus quos tu animi gratia contexu Hem versus? Hem sestina? Video profectò ferè in extasim abire cum t hos pronuntiantem audio: tanta enim verborum suauitate carmina profers, tantum iis nitoris & cultus inest, vt re-

uera

nera nec dulcius, nec suauius quid posse auscultari confitear. Proinde sæpe mecum more poetico dicebam,

Gaudet humus, plaudunt Nymphæ,
Faunique bicornes,
Carmina dum Michaël promit ab
ore suo.

Vtinam ergo diu noctuque mihi tuo conspectu frui liceret, vt quæ admiror, quæque in te grandiora grauioraque recolo, continuò mente, oculisque corporis retinerem. Maiores tui tam in citeriori quàm Terraconensi Hispania, & in hoc Regno Neapolitano, in quibus Illustrissima familia tua maximè viget, nihil proprius, nihil excellentius expetiuere, quàm suorum procerum nobilitatem & excellentiam armis & literis conserua-

re:quo factum est, vt ij & opibus & sanguine proprio Regibus nostris, & contra Gallos, Bethicam, Tunetes, Flandriæ populos, Terraconẽses, Turcas, & Leutrecchum olim inseruierint. Quantum verò profecerint in huius regni recuperatione tempore Alfonsi Regis & suorum posterûm, quantum in bello Patrassi, Ducis Albaniæ, in bello Pedemontano; & in aliis quamplurimis factionibus, plenæ sunt historiæ, & à multis scriptoribus capitur, veluti ego in libro nostro de Hydronósa natura, olim dicato illustrissimo D. Don Hieronymo fratri tuo, fusius percurri. His etiam de causis Don Aloysius frater tuus pro Rege nostro inter primos Duces, contra Sabaudiam profectus est, vbi quantum profecerit notissimum omnibus esse credo. Omnes tamen citra armorum militiæque

tiæque cultum in literis præstantissimi extitere, (vt Ammiratus in libro Familiar. Nobilium Neapolit. recensuit) bene recolentes veram nobilitatem à virtutibus comparari: propterea in hac tua Illustrissima familia, arma, & literas, tanquam ex hæreditate semper viguisse, huiusque viros erga studiosos, beneuolos & optimos Mæcenates extitisse legitur. Hinc ille domi & militiæ clarus D. Garcia atauus tuus, olim Troiæ Comes, Bartholomeum Facium virum in literarum studio apprimè versatum cohonestauit. Ille autem in Regis Alfonsi Aragonij factis, D. Garciæ magnificentiam, animi dotes, fortitudinem, & in Regem seruitia propalauit. D. Didacus eius filius Troiæ & Montellæ Comes, Ioannem Cottam familiarem habuit, vt ex illius carminibus perspi-

citur, cum de Montella verba facit. D. Troianus istius filius, Iacobū Sanazarium mirificè adamauit, hinc ille suas Salices dicauit. Cæteri, alios viros doctos amplexi sunt, vt innumera extant opera talium procerum nominibus dedicata. Sed omittamus hæc, tu enim maiorum tuorum nobilitatem & prudendentiam consequutus, armorum, literarum, equorumque studium es amplexus, & in iis admodum profecisti, ob id etiam erga studiosos magnam ostendis beneuolentiam, inter quos ego non paruam apud te adeptus sum gratiam, & auxiliis tuis studia mea grādiora facta sunt. Inter alia, æstate retro elapsa, quia indoles animi tui ad altißima tendit, vt Conuiuium siue anniuersaria Platonis, antiquorum Philosophorum more, innouarem iussisti: legeras enim Pla-

Platonem Philosophorum patrem septimo die Nouembris, quo ortus fuerat, in Conuiuio discumbentem remotis dapibus expirasse: quod Conuiuium prisci Platonici vsque ad Plotini & Porphirii tempora quotannis instaurabant: quare ipse, vt tibi obedirem, quamplurima ad librum Conuiuii Platonis, siue de amore attinentia collegeram, vt in eo explicando assumerem. Aduentante autem tempore à Quartana incipiente (proh dolor) inuasus fuisti, idcirco Neapolim, vt Cœli Solique clementiam pro illa profliganda assumeres, proficisci coactus es. Quapropter studia mea torpescere visa sunt, & ipse animi mœroribus ob malam tui valetudinem & absentiam ab inceptis desistere volui. Quia tamen inter studia, multa miscellanea, nonnulla illustrium Medico-

rum & Philosophorum apophtegmata, naturæ arcana, rerum Sympathias & Antipathias collegeram, quibus aliquot meas obseruationes addideram: in hoc veris principio illa omnia in compendium reddidi, nominique tuo clarissimo & famæ immortalitati sub Hortuli genialis titulo dedicare & typis committere proposui. Tu verò qualis ipse sit, benigno fauore prosequere, atque ab inuidis & Zoilis vindicato. Hic enim tuis auspiciis incepit, tuis auspiciis excuditur, & tuis viuere oportet: proinde æquum est vt tuo splendore illustretur & tua gratia foueatur, siquidem partus tuus potiùs quàm meus dici meretur. Quod si videre hunc Hortulum meum hilari vultu, vt seruorum tuorum munuscula recipere soles dignaberis, vtique ad alia

eaque

eaque grauiora quæ in manibus habeo me conuertam, tibique viro Illustrissimo, nominique dicabo.

Vale. A Sancto Marco Calend. Septemb. M. DC. XVII.

AD LECTOREM.

EN amice Lector, quæ fortè inter placidiora ſtudia miſcellanea exarauimus, ad præſens ſub Hortuli genialis nomine in publicum, & in tui gratiam potiſsimùm emittuntur. Libuit hunc alterum ingenii noſtri partum typis committere, vt poſteris noſtram beneuolentiam & tui iuuandi declaremus deſiderium. Tu igitur labores noſtros quales quales ſint, hilari fronte accipito, & ſi quid inter ſcribendum aut excudēdum errati irrepſerit, benignè corrigas.

Vale & hoc Hortulo noſtro geniali fauſto ſydere fruere.

IV-

IVLII CAESARIS BARICELLI A S. MARCO

Doctoris Medici, & Philosophi, Hortulus Genialis.

De Medicina præstantia.

Edicina de cœlo demissa est: ita Mercurius Trismegistus apud Ægyptios sapientissimus scriptum reliquit. Hanc profecto ad fluxilis naturæ nostræ remedium Deus altissimus hominibus concessit, vt sanitatem conseruare, & perditam recuperare commodè valeamus. Ipsa autem à vitæ constituto termino, & à morte nequaquam violentia omnino liberare, sed corpora à

corruptione, & festina dissolutione præseruare potius iudicatur.

Amazones cur mammas dextras resecarent.

AMazones illæ, tantum à scriptoribus celebratæ, propterea sibi mammas dextras resecari curabant, vt magis armis gerendis, aptæ fierent, vel potius ne manuum, & brachiorum impediretur motus. Mihi autem Galeni opinio 7. Aphor. 43. & sententia Hippoc. admodum placet, qui has mulieres id fecisse asseruit, vt manus dextra robustior euaderet. Hoc autem à ratione alienum minime est, quippe nutrimentum, quod in mammam dextram à natura distribui debebat, totum in manum, & brachium immittebatur. Strab. lib. 11.

Olearum sterilitatis præsagium.

VErgiliarum occultatio, & emersio, & Sucularum tẽpestuosi sideris, si pluuiosam tempestatem mouerit, & vitis, & olei germinationem suffocabit. Ex hac causa

causa Democritus olei præuisa caritate, magna vilitate oliuas, in toto eo tractu coemit, mirantibus qui paupertatem, & doctrinam, quietem homini oblectamento esse sciebant: atque vt apparuit causa, & ingens diuitiarum accessio, restituit mercedem, contentus sic ita probasse, opes sibi in promptu esse eum vellet. Ex Fran. Iunctino in Sphera.

Nili fluminis proprietas.

QVædam aquæ reperiuntur, quæ fæcunditatem proprietate quadam inducere celebrantur: ita est aqua Nili, quę sua vi nitrosa, vt voluit Seneca 3. natur. quęst. sæpè vteros perpetua sterilitate occlusos aperuit, & conceptum fecit: Vnde mulieres in Ægypto, vt scripsit Aristot. quinos, & quaternos frequenter fœtus edunt, ratio non alteri tribuitur, quam Nili aquæ, quæ illis in potu familiarissima est.

De Mundi creatione.

IN qua Anni parte Mundus à Deo creatus fuisset, discordes inter se scri-

ptores sunt, vt Hebræi, Ismaelitæ, Chaldæi, Arabes, Ægyptij, Græci, & Latini. Multi enim in Æstate, nonnulli in Vere, alij verò in Autumno conditum fuisse, contendunt. Moyses fuisse in Autumno asserere videtur, cum in Genesi dicat. Germinet terra herbam virentem, & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum. Ex Ægyptiis nonnulli Æstate creatum asserunt. Inter Latinos Cardinalis Aliacensis Vere nouo conditum voluit. Insuper variāt, quia Planetas, aliquot asserunt in mūdi principio fuisse creatos in suis domibus: Solem scilicet in Leone, Lunam in Cancro, Martem in Scorpione, Saturnum in Capricorno, Venerem in Libra, Mercurium in Virgine, Iouem in Sagittario. Alij, Planetas volunt, in suis altitudinibus, præter Mercurium, omnes fuisse collocatos. Quæ autem opinio sit verior, D. Thomas 4. sent. dist. 2. artic 8. videndus est.

Murium sagacitas.

MVres ex omnibus animalibus, quodammodo futurorum præscij esse cognoscuntur. Cum enim domus aliqua con-

consenuit, & ruinam aliquam iam comminatur, primi sentiunt, & relictis suis cauernis, pristinisque habitationibus, domum relinquunt, propere fugientes, aliudque domicilium quærunt. Ælianus de var. hist. lib. 1. & Leuinius Lemnius de secr. nat.

Pluuiosæ tempestatis Prognostica.

VErgiliarum occasus matutinus, si nubilo Cœlo accidat, hyemem pluuiosam denunciat: si sereno Cœlo, asperam. Sic Veneris, aut Martis per Pleiades transitus aliquot diebus pluuiosam ciet tempestatem. Saturnus insuper cum corpore, aut radiis ad Arcturum accedit, idē minatur. Ex Plinio, & Obseruat. Stadij.

Agricolæ non semel tempestates, & serenitates prædicunt.

MVltos profecto cognoui pastores, & plerosque agricolas, qui in prædicendis serenitatibus, & tempestatibus, magnę mihi erant admirationi: tanquam curiosus sciscitabar, qua via, & ordine hęc scirent? ratus forsan simplices, & idiotas,

non poſſe tanta certitudine futurâ præ-noſcere,niſi vel Dei munere, vel Dæmonis actu id fieret. Ex relatu diuerſas ſtellarum conſtellationes ab iis experientia cognitas,noctu,animaduerti, quarum ob ſeruatione vera prædicunt.Experti enim ſunt Pleiades in Autumno, quæ in principio noctis oriuntur,cum Marte,vel Venere mouere tempeſtatem. Arcturum nõ ſine grandine emergere. Hædorum ottum , &occaſum tempeſtatem pluuioſam in regionibus noſtris pronunciare,& alia, quæ in promptu tales habent, licet aliis nominibus hæc ſidera nominent. Quare mirum non eſt,priores ſtellarum perſcrutatores circa earum prædictiones,multa nobis reliquiſſe, cum id ſapiẽtia,& obſeruationẽ perfecerint, quod in præſentiarum idiotæ nullo magiſtro facere valent.

Valeriana mira vis contra epilepſiam.

VAleriana ſylueſtris , quæ ſponte naſcitur,præter innumeras,quæ ab auctoribus ei tribuuntur virtutes, hanc iam diu , in multis , atque in ſe ipſo Fabius Columna in hiſtor. plant. expertam aperuit.

peruit, vt ſemel, vel bis radicis pulueris cochlearij dimidium cum vino, aqua, lacte, aut alio quouis decenti ſucco, & ægroti cõmoditate, & ætate ſumptum, epilepſia correptos liberet. Extirpatur antequam caulem edat, & pueris exhibetur, & præſertim infantibus, qui morbo hoc facile laborant. Retulit auctor multis puerulis lacte propinaſſe, multiſque amicis dono dediſſe: qui deinde diuino prius numine fautore glorificato, puluere huius plantæ illis reſtitutam ſanitatem affirmarunt.

Transformationes hominum in beſtias non eſſe reales.

QVædam monſtruoſæ hominũ tranſformationes in beſtias à multis auctoribus ſcribuntur, & inter alias, de illa Maga famoſiſſima Circe, quæ ſocios Vlyſſis in beſtias fertur mutaſſe: de Arcadibus, qui ſorte ducti trãſnatabant quoddam ſtagnum, atque ibi conuertebantur in Lupos: de Diomedis ſociis, qui in volucres conuerſi ſunt, plurima adducunt. Hoc non fabuloſo mendacio, ſed hiſtorica affirmatione multi confirmant, vt in

ſpec. natur. lib. 31. c. 122. Vincentius Beluacenſis retulit. Aſſerunt enim (vt ait Solinus) vel magicis cantibus, vel herbarum veneficio in feras corpora transformari. Dicunt in experiméto Neuros populos in Æſtatis temporibus in lupos mutari, deinde ſpatio, quod his attributum eſt, exacto, in priſtinam faciem reuerti. An autem huiuſmodi transformatio realis ſit, vel illuſiuè facta à Dæmone, D. Auguſt. lib. 18. de ciuit. Dei ita nodum enucleauit, Quod transformationes hominum in bruta animalia, quæ dicuntur arte Dæmonum factæ, non fuerunt ſecundum veritatem: ſed ſolum ſecundum apparentiam. Quippe opus hoc tantum Dei eſt, vt in Concil. ſacro Ancytenſi ſancitum eſt.

Dæmonis aſtutia apud Indos.

HErba, quam Tabacchum appellamus, apud Occidentales Indos in magno erat pretio. Cum enim inter hos, de re graui agebatur, ad Sacerdotem illico accedebant, cui totum exponebant. Sacerdos autem coram illis frondem, vel ſurculum Tabacci ſumebat, qua carboni-

bus iniecta, fumum per os & nares excipiebat, & instar mortui in terram cadebat. Paulo post consumptis fumi viribus in cerebro, responsa, sed ambigua, prout Dæmones per illusiones, & simulachra suggesserant, populo dabat, quæ tanquam religiosa, & verissima cuncti recipiebant. Ita profecto hominum inimicus, Gentiles decipere consueuerat. Monardes de rebus Iudicis.

Quid Picus de scientiarum varietate sentiret.

CVm quodam die Ioannes Picus Mirandula de scientiarum varietate dissereret: In Hæbræorum, inquit, Philosophia, omnia sunt veluti quodam numine sacra, & in maiestate veritatis abdita, ceu prodigia quædam, & arcana mysteria. In Græcorum vero disciplinis, ingenium, acumen, & omnigena eruditio apparet, vt nulla vnquam gens fuerit, quæ dicendi copia, & ingenij elegantia cùm illis possit conferri. In Romana verò Academia, ea ferè omnia, quæ ad ciuitatem, & vitæ mores pertinent, & grauiter, & copiosè sunt explicata, ac magnificè

dicta. Sic vt grauitas maximè Romanis, & imperij maiestas, Græcis ingenium, & acumen, Hebræis doctrina secretior, & quasi diuinitas ascribi possit. Crinitus de honest. discipl. lib. 5.

Subditos Principis vitam vt plurimum imitari.

PRincipis vitam subditi maximopere imitantur. Hinc factum est, vt ex philosophica vita Marci Imperatoris, magnum virorum prouentum ætas illa extulerit. Solent enim plerunque homines vitam Principis æmulari, iuxta illud Platonis à Tullio in epist. ad Lentulum repetitum: Quales sunt in Republica Principes, tales solere esse ciues. Quapropter ex bonitate Principis Marci, plurimi se philosophari finxerunt, vt ab eo dicarentur. Ex Herodiano, & Xiphilino.

Rutam, & allia serpentibus aduersari.

RVtæ odor, alliique serpentib. maximè est aduersus. propterea ex testimonio Aristotelis. 9. de histor. animal. c.

6.habemus Mustelam, cum dimicatura est cum serpentibus, rutam comedere Hac etiam ratione ducti Persæ (auct or Simone Sethi) coquinas alliis replebant vt ipsas à serpentium consortio tuerentur.

Animalia oriri, & viuere posse in igne compertum est.

MAgna admiratione dignum est illud, quod ab Aristot. 5. de histor. animal. c. 19. adducitur, animalia scilicet oriri, & viuere in igne, cum elementum hoc omnia comburat: & nullatenus putrescat. In Cypro, inquit, in insula ærariis fornacibus, vbi calcites lapis ingestus cõpluribus diebus crematur, bestiolę in medio igne nascuntur pennatæ, paulo muscis grandibus maiores, quæ per ignem saliant, & ambulent. Equidem si à tanto viro hoc non aperiretur, vix credere homines auderent, cum totum rationi aduersetur, sed hæc, & alia maiora à potentissima natura fieri possunt.

Locus Aspaltitis mirabilis natura.

COmmemoratione dignum puto Aspaltitis lacus naturam exponere. Salus ille quidem, ac ſterilis eſt, ſed tanta leuitate, vt etiam, quæ grauiſſima ſunt, in leum iacta fluitent: nec quiſquam demergi in profundum, ne de induſtria quidem facilè poſſit. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc acceſſerat, iuſſit quoſdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum deiici, & euenit omnibus, vt tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſi, deſuper fluitarent. Ioſephus lib. 5. de bello Iudaic. c. 9.

Piſces marinos ſalubriores, & ſapidiores eſſe fluminum piſcibus.

PIſces, qui in mari naſcuntur, tum ſapidiores, tum ſalubriores ſunt iis, qui in fluminibus, ſtagnis, lacubus, aut vrbium riuulis ſunt. Salſedo enim duriorem facit carnem, & ſubtilioris ſubſtantiæ. Cõtra in piſcibus, qui ſunt in fluminibus, & proinde eorum caro excrementitia eſt, muccoſa, & inſuauis. Vnde apud Columellam extat lepidum dictum. Philippus

cum

cum ad Numidam hoſpitem deueniſſet, & ſibi è vicino flumine, lupum formoſum appoſitum deguſtaſſet, expuiſſetq. dixit, Peream niſi piſcem putaui, vſque adeo à Tyberino, vel marino differre putauit, vt illum piſcis nomine, indignum iudicauerit.

Mulieris cinni fugant ſerpentes, & in vermes mutantur.

MVlierum capilli, quibus tantopere gaudent, & pro quorum ſtructura in exornandis multum conſumunt temporis, cremati, ſerpentes abigere viſi ſunt. ſin autem in aquam iniiciuntur in vermes, non diù recenti commutantur.

Plurimos homines æquè per tenebras, ac per lucem vidiſſe.

RErum natura opulentiſſima, admirandam ſæpiſſimè hominibus viſus aciem, oculoſque ſplendentes præſtitit, vt multi Feliũ more noctu vagare liberè potuerint. Legitur de Ale andro, cũ per tenebras æquè, ac per lucem vidiſſe. Viſum adeo acerrimum habuit Galenus,

quod in ſomnis, patefactis repente palpebris, magnam ante oculos lucem videbat, vt ipſe de ſe fidem facit lib.7. Hippocr. & Platon. plac. c.4. At mirabilior erat Tiberij Cæſaris proprietas, qui in tenebris exacte videbat, de qua re adeo admiratur Tranquillus, vt id pro miraculo ſcribat.

Cibus ſapidiſſimus quomodo apparetur.

QVi ſapidiſſimum cibum habere deſiderat, Gallinaceos pullos, qui lacte & panis micis ſaginati ſint, in menſa procuret: ij profecto præſtantiſſimum ſaporem exhibent, mireque cum palato incũ gratiam. Anſer etiam caricis nutritus, tũ ad medicinam, tum ad gulæ ſaporem eſt optimus, & præſertim iecur. Vnde non mirum ſi in Inſula Iſpaniola apud Indos, porci harundinibus Zacchari ſaginati, tantæ ſapiditatis, & bonitatis exiſtant, vt febricitantibus etiam exhibeantur.

Gigantes in orbe quando fuerint.

GIgantum ſoboles paulo ante Diluuium apparuit. Patet hoc in Geneſ. c.6. quan-

c.6.quando ingressi sunt filij Dei, ad filias hominum:post autem Diluuium aliqui fuerunt gigantes,qui tamen nō multo tempore durauerunt. Bonitas enim naturæ (vt inquit Abulensis c. 3. Deuteronomij) in cibis, & aspectu cœli ad terram habitatam semen humanum in tanta virtute continebat, vt tanti roboris, & staturæ homines ætas illa produceret: postea paulatim deficiente natura, tanquam ad senium mundus iste declinauit, & humana corpora cum viribus minorata sunt.

Ad facies mulierum rugatas selectum præsidium.

IN gratiam rugatarum mulierum, & earum, quæ maculas in visu sortitæ fuerint,quo senium,turpitudinémque faciei abscondere valeant, optimum adducamus præsidium. Alumen tritum, & cū recentis oui albumine agitatum:si deinde ferbuerit in olla,& spatula lignea continuo mouebitur,in vnguenti spissitudinē transit.Hoc si biduo,vel triduo facies mane,& vesperi collinitur, non modo emaculari,& erugari,verū mirè atque summè

pulchram & gratam reddi animaduertent.

Maxima est Solis excellentia, & in hac inferiora confluxus.

Iam maximè Homerus Solis naturam, & excellentiam admirabatur, vt illum Deorum patrem, hominumque vocauerit. Ipse enim omnium astrorum Rex est, & tempora cuncta moderatur: annos, menses, & dies distinguit; & efficit nos sua luce lætificamur, & eius calore sanamur. Ipse virentes herbas, & terræ nascentia germinare facit, & flores redolere. Ipse fruges producit, fructus maturat, aërem purificat lucem affert, tenebrasque repellit, elementa transmutat, animalia gignit, gemmasque pretiosas cum viribus ex terræ visceribus mira virtute enitere facit. Hominem ipse cum homine generat, & tandem quicquid in terra oritur, & occidit, corrumpitur & generatur in eius potestate est: sic ait Aristot. 2. de gener. & corrupt. quod propter accessum, & recessum Solis in circulo obliquo, fiunt generationes & corruptiones. Hæc, & alia tali sideri Creator omnium dispensauit.

Falsissi-

Falsissimum est Salamandram in igne viuere posse.

AB Aristotele, & Æliano, Salamandram, non modo in igne viuere, verũ atque illũ extinguere proditum est. His suffragatur Plinius lib. 10. c. 67. qui tantũ asseruit Salamandræ rigorem esse, vt ignem glaciei ad instar extinguat. Hi autem famigeratissimi viri dormitare vidētur, cum omnia & comburi; & consumi ab igne posse iudicentur. Falsum ergo axioma est, breuique spatio, animal illud, antequam comburatur, licet rigidissimũ foret, in igne viuere verisimile est. Totum hoc experientia innotuit. Narrat enim Matthiolus in lib. 2. c. 56. Dioscoridis in agro Tridentino, Veris, & Autumni tempore, maximam Salamandrarum copiam reperiri, se autem, vt experimentum caperet eius, quod de Salamandra vulgo fertur, plurimas in ignem coniecisse, sed eas prorsus exarsisse, breuique penitus esse consumptas.

Sabbatici fluuii admiranda proprietas.

INter Arcas, & Raphandas ciuitates (testimonio Iosephi.7. de bello Iudaico) regni Agrippæ, Sabbaticus fluuius reperitur, ita à septimo die, quem Iudæi religiosè colunt, appellatus. Hic copiosus fluit, nec meatu segnis est, mirabilemque naturam obtinuit, siquidem interpositis sex diebus à fonte suo deficit, nudumque & siccum alueum relinquit. Quod autem mirabilius est, nulla mutatione facta septimo die similis exoritur, talemque continuo ordinem obseruare pro certo ab omnibus cognitum est.

Quàm sit exitiosum pro lactandis infantibus vitiosas eligere nutrices.

NVtrices pro lactandis puerulis malis moribus imbutas, vitiosas, ineptas, crudeles vel superbas reiiciendas existimo: mites autem, benè morigeratas, sine vitio, & prudentes eligendas. Pueri enim ex iis educati ob acceptum nutrimentum à parentum natura recedunt, & ad nutricis vitia vel prudentiam aliquam inclinationem habent. Inde legi-

tur Neronem crudelissimum à suis progenitoribus longe decessisse (quamuis prauam inclinationem vincere potuisset) ij enim benignissimi fuerant: ipse autem à crudelissima nutrice lactatus, & connutritus, propriam matrem interfecit.

Menstrualis sanguinis mulierum immanitas.

MAximum contagium in mulieris sanguine menstruo Plinius inesse credidit. Refert enim nouellas vites eius pernecari contactu, rutam, & hederam illico mori, apes tactis aluearijs fugere, lina nigrescere, aciem in cultris tonsorum hebetari, æs graue virus, & æruginem cōtrahere: equas, si sint grauidæ, tactas abortire, multaque alia perniciosa mala ex illius contactu fieri tradidit. Sed longe à veritate distat hic auctor: cuiuslibet enim mulieris sanguinem menstruum virulentum esse, falsissimum est, quippe in sana muliere non differt sanguis à sanguine, vitiumque illius in quantitate tantum persistit, vt benè Capiuacceus in sua Praxi recensuit, secus est in morbosa muliere; ex menstruali enim istius sanguine nō

modo pericula, quæ à Plinio adducuntur, eueniunt, verùm atque alia. Equidem canes epoto menstruo in rabiem furiūt. Homines in hecticam, & pthisim, si à veneficis iis in potu tribuitur, deueniunt: Oleæ contactæ sterilescunt. Alia etiam ex illius virulentia contingunt, quæ reticere melius est.

Frigidum potum post pharmacum assumptum magnæ vtilitatis assuetis fuisse.

Aegrotabat olim in Sicilia Prorex Ioannes à Vega: sumptoque pharmaco sequiter purgationem habebat. Medicus familiaris, vt aluum irritaret, iuris pulli sine sale paratum ciathum coram Principe habebat, illumque nauseantē, & tale brodium abhorrentem, vt ebiberet, exorabat. Superueniens autem Philippus Ingrassia, iuris vice, libram aquæ frigidæ cum vncia saccari mediocris albedinis propinauit. Erat enim ille frigidæ potioni assuetus, atque iecore percalidus. At frigida epota, destructa est confestim nausea, sedatisque nonnullis in ore ventriculi morbisus, talem è vestigio purgationem feliciter perfecit, vt gratias referre

referre Ingraſſiæ pro tali frigidæ potione cupiens, argenteum illud vas, in quo repoſita frigida fuerat, pretij aureorum nummorum quinquaginta, gratiſſimo animo donauerit. Ingraſſ. de frig. pot. medic.

Verrucas cuiuſdam animalculi liquore perſanari.

REferam quod mihi in Apuliæ quodam loco, circa verrucas ſucceſſit. Explorabat à me quidã nobilis, qui manus à verrucis nimis detur patas habebat, aliquod pro illis abigendis præſidiũ. Ego profectò coram nonnullis multa, quæ alias veriſſima eſſe comprobaueră, illi conſulebam. Inter hos, ruſticus quidam inopinanter, ſe electiſſimum habere remedium pro iis penitus dirimendis non exploratum faſſus eſt. Sciſcitor quale ſit, animalculum eſſe dixit: ad experimentum venimus, ægro conſentiente. Ruſticus animalculum inuenit. Hoc in floribus Eringij, & Cichoreæ æſtiuo tempore moratur, eſt coloris tal ſſimi, cum maculis rubeis, & quodammodo aſſimilatur proportione corporis cantharidi,

licet paruulum fit. Acceperat aliquot rusticus, & fingula in fingulis verrucis digitis expreffit: exibat liquor quidam, manus intumuit, & doluit, fed cum moderantia: intra tres dies detumuit, & fana facta eft, nec verrucæ amplius vifæ funt.

Tauri fanguinem inter lethalia venena connumerari.

INter atrociffima, & fuffocantia venena Tauri fanguinem recenter epotū connumeramus: congelatur enim in ventriculo, refpirationemque impediens, hominem fuffocat. Themiftocles Atheniēfis tanti veneni tentauit experimentum. Hic enim ciuium inuidia à patria relegatus, ad Artaxerxem confugit, à quo diues factus eft. Dum autem in patriam in gratiam Artaxerxis pugnare cogeretur, in Dianæ templo, haufto Tauri fanguine, vitam cum morte commutauit. ex Plutarcho.

Quo artificio duriffima faxa frangere valeamus.

MAris faxa non alia re frangenda, quàm larido accēfo retulit Olaus.

Hoc-

Hoc equidem rationi consentaneum esse ducimus, cum pingue humidum, salique commistum illud sit, ob id enim flamma potens,& aeris est, diúque manet. Amibal verò dum Alpium rupes, ingressurus Italiam, comminuere optaret, saxa potétissimo igne concalefacta, acerrimo aceto humectabat, ita enim emolliebantur, & in frusta cædebantur, fractionique facilior erat locus. ex Tito Liuio.

De lapidis Abeston mirabili virtute.

ABeston lapis, quem Arabia, & Arcadia producit, si pretiosus fuerit, semel accensus perpetuam flammam retinere videtur. Ex hoc Gentiles templorum candelabra cõficere solebant, clarè animaduertentes fortissimam flammam & inextinguibilem elicere, quæ nec ab imbribus, nec tempestatibus extinguebatur. D. Augustinus lib. 21. de Ciuit. Dei, Athenis, Veneris Phanum fuisse refert, in quo de dicto lapide lucernæ constructæ fuerant, quæ aliqua intemperie extingui minimè poterant.

Aegypti Reges opera magnifica, & admiranda antiquitus construxisse.

OPera ab Ægypti Regibus constructa omni admiratione digna semper existimaui. Hi porrò Labyrinthorum, Pyramidumque primi fuerunt auctores, & Mausolea, sepulchra, & Obeliscos erexerunt. Ferunt admisso facinore, Phæroné Regem è vestigio visum amisisse, decennioque cæcum fuisse. Vndecimo autem anno ab vrbe Buci, accepto Oraculo, quod visum reciperet, si oculos mulieris, quæ tantum sui viri amplexibus contenta fuisset, cæterumque virorum expers, lotio abluisset. Hic ante omnia vxoris lotium tentauit, cum autem nihil cerneret, infinitarum mulierum vrinam experiri voluit, visúque recuperato, præter eam (vxorem enim duxit) cuius lotio visum accepit, omnes concremauit. Ab ea auté calamitate liberatus, cum alia in aliis téplis donaria posuit, omnia egregia ad memoriæ diuturnitatem, tum maximè memorabilia, ac spectaculo digna in templo Solis, gemina saxa, quos obelos vocant à figura veru centenum cubitorum longitudine, octonum latitudinis. Polydor.

dor.Virg.ex Herod.lib.2.

Co:adæmonem mali nuncii præsagium aliquando attulisse.

MArcus Brutus cum exercitu ex Asia discessurus,nocte media, & profunda,splendidum erat lumen, & silentium vndique castra tenebant, multa secum memoria prodibat.Cum autem ad se venire aliquem præsentiret,intentus ad introitum aspiciens, horrendam, & monstruosam corporis feri, & terribilis, silentio sibi assistere imaginem respexit. Quis (inquit) interrogans Brutus , hominum, aut Deorum,es,quid tibi vis? quid ad nos venisti? Murmurans ille ; tuus ô Brute (dixit) malus genius sum, in Philippis me videbis. Tum Brutus nihil perrerritus,videbo, respondit , cogitabundusque accubuit.Verum Cassiana cognita clade deinde,cogitationesque suas videns, & spes fallaces sublapsas retro referri , in Philippis sibi ipsi mortem consciuit. Ex Plutarcho.

Olei, Vini, segetumque sterilitatis præsagia.

SYrij vespertinus occasus, si biduo anteuertat, vel sequatur Plenilunium, segeti rubiginem,& florescentibus vredidem pronunciat. Procionis occasus vespertinus, si interlunio eueniat, florenti viti,& oleæ germinanti iniuriam ex vredine adfert. Aquilæ vespertinus exortus, & Arcturi occasus, si in Plenilunium incidit,& olei,& vini sterilitatem, vtroque tum florente denunciat. Ex Iunctino.

Aeris salubritatem ad Vitæ productionem maximopere Videmus conducere.

IN Hybernia, quasdam Insulas, in quibus homines longissimæ vitæ sunt, reperiri compertum est, tanta est enim illarum aëris salubritas, vt vita humana longissime producatur. Cum autẽ ad maximam senectutem homines deueniunt, deficiente paulisper humido radicali, caloris naturalis opera, quia anima propter complexionis bonitatẽ recedere nequit, in corpore magni suscitantur dolores: Idcirco illius regionis homines post diuturnos labores, vitam abhorrentes, longè à pro-

à propria regione se deportari procurant, præsertimque ad locum minus salubrem, vbi faciliter moriantur. Abulensis in Genes.c.2.& Anania in Vniu. Fabrica.

Lintea magnæ proprietatis apud Indos fieri.

MAximi valoris lintea ex Asbestino lino, & Amiantho lapide contexere Indiani consuescunt. Hæc in ignē proiecta flammam quidem concipiunt, detrimentum autem nullum recipiunt. Cū autem vsu commaculata, Inde hæc lintea depurare coguntur, (spreto more nostro) non aqua, non cinere, vel smegmate vtuntur, sed in ignem proiiciunt: certissimo experimento perdocti ab eo nō consumi modo, sed potius exempta splendescere, nihilque illis deperire. Tale Carolum V. Imperatorem nonnulli habuisse ferunt. Mizaldus.

Hominibus à graui valetudine oppressis varias hominum figuras apparuisse, sæpissime expertum est.

DIgnum speculatione illud semper existimaui, an ægris, cum graui op-

primũtur valetudine ex affectio cerebro, an actu Dæmonis figuræ diuersæ appareant? Quippe non semel audiui., nonnullos Dæmones, alios verò fœminas vidisse, vt inter cæteros Alexander ab Alexandro de se ipso testatur: Cum (inquit) Romæ ægra valetudine oppressus essem, iaceremque in lectulo, speciem mulieris eleganti forma mihi planè vigilanti apparuisse confiteor, quam cùm inspicerem, diù cogitabundus, & tacitus fui, reputans nunquid ego falsa imagine captus, aliter, atque res esset aspicerem: cumque meos sensus vigere, & figuram illam nusquam à me dilabi viderē, quænam illa esset interrogaui, quæ tum subridens, & ad ea quæ acceperat verba respondens, quasi me planè derideret, cum diù me fuisset intuita discessit. Quomomo autem hæc fiant in lib. 1. de vita hominis diffusè enucleamus.

Hydropes lethales multoties ab occultis, abditisque præsidiis disparuisse.

MVltei equidem morbi non à medicorum remediis, sed à causis abditis curati sunt. Refert Schenkius lib. 3. Obseruat.

ſeruar. Medicinal. Chriſtophorum quendam in deſperata hyeme, ab hydrope lethali, hac via ſanatum fuiſſe. Illi dormienti in Sole aprico lacertus viridis occurrit in laxatumque eius ſinum irrepſit; & toto eo tempore, quo dormiit, per tumentem nudatumque ventrem oberrauit. Poſt horam expergefactus lacertum in ſinu ſubſultare animaduertit, quem veluti homini amicum, & innoxium dimiſit. Huic ab eo tempore hydropicus tumor omnis, citra alia remedia intra paucos dies ſubſedit, & diſparuit. Qui caſus mirabilis eſt: & non minori admiratione dignus, Bufonis ſylueſtris, quam ſit proprietas. Hoc enim animal ſi per ventrem ſcinditur, & ſuper renes hydropici ligatur, aquoſitatem per vias vrinæ, quæ in Aſcite ſuperabundat, mirabiliter educit. Hoc VVierus expertus eſt. Nonnulli ſecreto remedio hydropicorum aquas Colubri aquatici lapide ventri applicato ſenſim abſumunt. Inſuper vituli marini pelle aquam corpori ſuffuſam Hermolaus Barbarus tolli prodidit. Cæca igitur, & abdita via multos hoc morbo ſanari comperimus.

Medeam à Veneficiorum calumnia à Diogene fuisse vindicatam.

OMnes (vno excepto Diogene) memoriæ scriptores mandarunt, Medeam illam concelebratam, magicis artibus, maximam dedisse operam, iisque latissime fuisse instructam. Hic enim apud Stobæum dicebat, Medeam sapientem, non veneficam fuisse, quæ acceptis mollibus, & effœminatis hominum corporibus, confirmabat ipsa gymnasiis, ac exercitationibus, & robusta, vigentiaque reddebat. Hinc, vt verisimile est, fama emanauit, quod illa coquendo carnes, hominibus iuuentutem restitueret. Si enim ad ea, quæ de ipsa dicuntur, quod nocturnis horis coram Luna prostrata maleficia suo nudato corpore pararet, respicimus, vt patet per Senecam in Traged. 7. & ad alia, quæ ipsam accusant, nescio quomodo ab infamia eam liberare valeamus.

In Plenilunio, vt plurimum furiosos vehementius insanire.

LVna dum Soli opponitur, vehementius furiosos insanire obseruamus: tunc

tunc enim ex ſuperabundantium humorum copia cerebrum ad cranium vſque intumeſcit,eoſque ad furiam ducit. Hac (vt reor) cauſa, furioſos Britanni luna quartadecima verberibus affligunt, benè compenſantes ſanguinem, & ſpiritum tunc temporis efferueſcere. Cædes autē non ſine ratione ad talium ſalutem conferri videtur, vt enim larga proſperitas ad inſaniam homines ducere potens eſt: ſic dolor,& calamitas prudentiam inducere conſueuit:quod ſapientiæ Princeps perbellè ſignificauit dum dixerit, afflictionem tribuere intellectum.Bodinus in theat.nat.

Anni computum & menſuram quibuſdam nationibus rudi ordine fuiſſe constructum.

ANni certus modus apud ſolos Ægyptios ſemper fuit, eorum enim Sacerdotes ab Abrahamo edocti, & veram anni menſuram, & Solis curſum cognoſcere valuerunt.Apud alias nationes diſpari numero, parique errore annus notatus eſt:ſiquidem Arcades trium menſium annum faciebant. Lauinij trede-

cim. Acarnanes ſex, Græci reliqui 354. diebus. Romulus annum decem menſibus, qui 304. diebus conficiebatur ordinauit. Hic à Martio incipiebat, eo quod Marti ſuo genitori credito, menſem hunc dicauerat. Numa poſt Romulum quinquaginta dies computo huic addidit, annumque conſtituit 354. diebus. At. C. Cæſar. Aegyptios imitatus, ad curſum Solis, qui diebus 365. & quadrante conſtituitur, annum dirigere profeſſus fuit. Cenſorinus, & Suetonius.

Solatri maioris, & Serpentariæ minoris potentia contra paraſitos mirabilis eſt.

MIrabilis profectò eſt Solatri maioris, ſiue herbæ Bella-dona radicis potentia: ſi enim contrita, & exiccata vnius ſcrupuli pondere per horas ſex vino infunditur, illudque facta colatura ieiuno homini potui datur, vt ille cibum guſtare nequeat, efficiet. Hoc paraſitis idoneum eſt remedium, hi enim aperto ore, tanquã omnia deuoraturi, in menſa conſident, ſed hac via pœnas luent, quippè alios videbunt comedentes, ipſi tamen inſtar Tantali in menſa fameſcent. Vnde apud

conuiuas ridiculi, & confusi apparebunt. Sanantur hi confestim aceto bibito. Idem facit radix Aron, siue minoris Serpentariæ in acetariis recens contrita, qui enim gustauerit, apparebit suffocari, cibumque relinquet. Sanatur hic allio comesto.

Ventorum ortum, occasumque terrestrem Echinum mira sagacitate hominibus præsagire.

Terrestris Echini, qui autumnali tempore in vineis, dumosisque spinis versari præcipuè consueuit, in ortu, occasúque ventorum præsagiendo mira est sagacitas. Horum porrò latibula duobus constructa foraminibus, quorum alterum Borcam, alterum verò Austrum respiciat, constructa reperiuntur. Præsentientes autem Boream, Austrum, aliumve ventum sufflaturum, longè ab eorum ortu, vnum vel alterum cauernæ meatum obturant, ventorum enim cognitio iis innata est, vt ab ipsis se tueri valeant. Hoc ordine Venatores si Echinorum latibula, eorumque sagacitatem compensabunt, nulla stellarum obseruatione habita, sed.

solum ex cauernarum meatibus clausis, vel apertis Ventorum indaginem consequentur. Ex Plutarcho in Dialog.

Animi pudorem, timoremque humanorum corporum diuersimodè faciem alterare.

MAgna inter animi pudorem, & timorem, cum vtrumque sit tristitiæ soboles, videtur disparitas: quippe in pudore homines facie rubescunt, timentes verò pallescunt. Natura (vt inquit Macrobius 7. Saturn.) cum quid ei occurrit honesto pudore dignum, imum petendo penetrat sanguinem, quo commoto, diffusoque cutis tingitur, ruborque nascitur. Thelesius autem (vt ex Tassone citatur) faciem in pudore, voluit affectum recipere, & proinde erubescere. Hoc à ratione alienum haud est, siquidem volunt philosophi naturam pudore tactam, sanguinem, instar velamenti ante se tendere. Experientia insuper hoc docet, erubescentes enim manum sibi ante faciem frequenter opponunt. At timentes pallescunt, quia natura cum quid extrinsecè occurrens metuit, in profundũ demergitur: ita & nos cũ timemus, latebras quærimus,

rimus,& loca occulentia. Natura itaque descendens, vt lateat, sanguinem secum trahit,quo demerso dilutior cuti humor remanet,pallorque succedit.

Animalia ex putri genita materia,in mundi primordio minimè fuisse.

QVæ ex putri materia generantur,sex animalium genera communiter existunt. Quædam enim , vt bibiones , quæ sunt minutissima animalia ex vini exhalationibus fiunt, vt papilliones ex aqua. Quædam ex humorum corruptionibus proueniunt:vt vermes in stercore , vel cisternis. Quædam ex cadaueribus , vt apes ex iumentis: crabrones,siue muscæ grandes, quæ volando sonant. Scarabei siue muscæ virides ex equis, vel canibus mortuis,scorpius de cancri mortui carnibus: serpēs de medulla spinæ humanæ. Quædam ex lignorum putredine , vt teredines,qui sunt vermes intra ligna, quando non abscinduntur tempore debito, exorti. Quædam ex fructuum corruptione,vt gurguliones ex fabis. Quædam ex herbarum corruptela, vt tineæ. Hæc autem in mundi principio immediate à Deo

creata fuisse, nulla ratio confiteri cogit cum ipsa naturaliter ex corruptione procedant, post autem mundi exordium huiusmodi ex corruptelis generationes euenisse verisimile est. Deus tamen seminarias causas horum materijs indidit: sine quibus oriri non potuissent. Abulensis in Genesi c 2.

De Stygis Arcadiæ mortifera natura, & Alexandri morte.

CIrca Nonacrin in Arcadia, fons quidam reperitur è petra exoriens, quæ Styx ab incolis appellatur, tantæ mortiferæ naturæ, vt summa celeritate corrũpat corpora. Equidem protinus hausta (Senecæ testimonio 3. quæst. natur.) induratur, instarque gypsi sub humore constringitur, & ligat viscera. Quia autem nec odore, nec sapore notabilis est, sæpè aduenas fallit, nec eis epota, amplius remedio locus est. Ferunt non ære, non ferro, non testa aquam huiusmodi contineri, nec aliter quam in equi vngula ferri posse. Huius veneni potu, magnum Alexandrum in Babilonia fuisse extinctum multi scriptores referũt: ille, accepto po-

culo, à

culo à Thessalo medico, ob aquæ feritatem in media potione repente veluti telo confixus ingemuit, elatusque (vt ait Iustinus) è conuiuio semianimis, tanto dolore cruciatus est, vt ferrum in remedia poscеret, tactumque hominum velut vulnera indolesceret.

Achores tineasque capitis, ex bufonis oleo feliciter sanari.

DVm iuuenis in Alberone oppido prope Luceriam Apuliæ semel medicinam facerem, ibi quendam achoribus, tineisque per multos annos turpiter affectum (cui varia fuerant applicata remedia, omnia tamen inutiliter propter morbi resistentiam) reperi. Tandem nostro consilio hic electo ex pharmacho purgatus, solum liniméto ex oleo in quo ad exactam coctionem Bufo, siue Rana terrestris ebullierat, optimè curatus est, quippe simplici hoc remedio per paucos dies in capite vtens, sanus, & capillatus factus est, durante autem linimento pili emortui, vulsellis à chirurgo extirpabantur.

De Cerui lachryma, eiusque in ciendo sudore potentia.

TAntæ creditur esse efficaciæ Cerui lachryma in sudore ciendo, vt si grana quinque vel sex potui dentur, totum corpus ferè solui iudicemus. De hac loquens Abinzoar lib.1.tract. 13. c.6.se tria grana Azir filio Regij magistri equitum in lacte, vel aqua cucurbitæ, vel rosatæ exhibuisse retulit, illumque à virulento ictero liberasse. Hæc autem in Ceruis ante centesimum annum (testimonio Scaligeri) nulla est, temporis autem processu generatur, & in iuglandis molem accrescit. Dicitur magnam habere ad venenum efficaciam, vt in Asia felicissimo successu sæpe experiuntur.

Vires infirmorum collapsas, odoribus resarciri posse.

INfirmorum deperditas vires non potionibus modo, verum atque odoribus restaurari posse obseruatum est. Aiũt enim Democritum in dies aliquot, amicorum gratia pomi odore vitam sibi prorogasse. Hinc multi panem calidum vino odo-

odorifero immerſum naribus admouent ægrorum, quem ſi temporibus, & coſtis cataplaſmatis more imponimus, vtique vires egregie reſtituimus. Conciliator Apponenſis moribundam vitam ex croco,& caſtoreo contuſis, vinoque commiſtis producere ſe conſueuiſſe teſtatur, ſenibuſque eam compoſitionem exhibuiſſe,nullatenus olfactu magis quàm potu profuiſſe.Ferrerius lib.2.Method.

De olei Balnei mirifica in morbis præſtantia.

OLei Balneum, vt Herodotus antiquiſſimus medicus prodidit,iis qui à diuturnis affliguntur febribus, à laſſitudine,vel neruoſarum partium doloribus oppreſſis,conuulſis, & vrinæ, ſuppreſſis laudatiſſimum ac ſalutare eſſe remedium experimur. Vidit huius præſidij experiẽtiam Heurnius in quodam extenuato, ac fere exhauſto,dum eſſet Patauij: illum enim validiſſima occupauerat conuulſio,at tepidi olei pleno vaſe immerſus,ac fotus, ſanus euaſit. In lib.noſtro de Hydron.nat.

Adam, & suos contemporaneos, perfectissimam rerum naturalium habuisse cognitionem.

INter alias rationes, quas Abulensis in Genes. in c. 1. de lógissima vita primorum parentum, qui annum ferè millesimum attingebant, retulit, hanc adduxit, quod Adam rerum naturalium perfectã à Deo cognitionem habuit. Intellexit enim fructuum, herbarum, lapidum, lignorum, animalium, mineraliumque virtutes, & doctrinam, quibus vita humana diutius conseruari poterat, quæ omnia contemporaneos, (vt ipsi etiam vitã producerent longissimè) edocuit. Hæc autem cognitio, & ex diluuio, & gentium diuisione perdita est. Reperiuntur tamen in præsentiarum multa mirabilia, naturæque secretissima apud sapientes, à tẽporum iniuria forsitan vindicata, quæ aliquando homines videntes, aut audientes, tanquam supernaturalia opera admirantur.

Rutam inter alexiteria medicamenta connumerari.

INter alexipharmaca præsidia, Rutam minimæ conditionis haud esse perhi-

bent, ſiquidem ieiuno ſtomaco comeſta multos à veneni virulentia liberaſſe legitur. De hac Atheneus in 3. Deipn. loquens. Archelaum Ponti Regem ſuos populos veneno interimere conſueuiſſe ſcribit: illos autem à quibuſdam edoctos, ob id antequam è domibus egrederentur, quotidiè Rutam edere ſolitos, à Tiranni crudelitate ſe defendere potuiſſe.

Sola ſuſpenſione, capitis excruciatus Verbenam mitigare.

MIrabilis eſt Verbenæ proprietas in dolore capitis mitigando, ſiquidem à Petro Foreſto traditur hoc ſolo præſidio quendam fuiſſe perſanatum. Ille nullis remediis, quamuis optimis, curari potuerat, non venæ ſectione, non ſyrupis digerentibus, neque decoctis, pilulis, cucurbitulis, nec aliis topicis auxiliis. Cum autem nulla iuuarent remedia, ad collum Verbena viridis appenſa eſt, & ſanus factus eſt, lib. 9. obſer. 3.

De Thapſia virtute in ſugillatis ſanandis, Neroniſque calliditate.

NEro Imperator in ſui Imperij exordio Thapſiam, eiuſque excellentiam

magnificauit. Ille quidem dum noctu incederet incognitus, & in multos impetus faceret, non semel facies sugillata, cutisque liuida, pistaque ab illis fuerat. Confestim hic, ex Thapsia, thure & cera commista linimento liuentem visum collinibat, quo præsidio ante lucem à fœda sugillatione liberabatur, dum autem die in populi conspectu faciem sanam ostenderet, facinoris sui famam, & ignominiã occultabat. Ex Durante in Herbario.

Obstetricibus animaduersio.

IN fœminarum vmbilico præcidendo diligentia adhibenda est, quippe si nimium curtè vmbilicus religatur, ætatis progressu pariendi conatum restringere, imminenti vitæ periculo, potest. Ex Matthia Cornace.

De arboris ficus mirabili natura.

SI gallinaceas carnes, & teneriores, & coctu faciles habere desideramus, in arbore ficus eas suspendemus, ita votum nostrum procul dubio assequemur: credo forsitan ob acutum, & incisiuum odoré, quem

quem arbor ſpirat id cauſari, vel forſitan occulta cæcaque proprietate. At quod mirabilius in huius arboris naturā eſt. Taurum indomitum,ferumque in eodem alligatum manſueſcere tradunt. Neſcio autem an naturali via propter odorem, an aliqua antipathia,quæ inter talia exiſtat hoc eueniat. Audiui tamen à multis vtrumque experientia fuiſſe confirmatum.

Quomodo à ♁itriolo æris laminas extrahere ♁aleamus.

INter chimicæ artis arcana, non eſt parui momenti illa cognitio, quomodo à Vitriolo æris lamellæ extrahantur: aperiam modum,qua facilitate,id aſſequi valeamus. Bulliatur Romanum vitriolū in olla cum aqua fontis:in eaque chalybis lamina per horæ quaternionem demergatur: extrahito demum chalybem, ipſum enim lamellis æris inſtar æruginis colligatum habebis,quæ cultro radendæ ſunt, vt aliàs chalybē immergere poſſis, nouaſque lamellas extrahere: ſiquidem tamdiù corradi poterunt, quouſque vitrioli portio in aqua fuerit. Arrigat aures

ingeniosus, quia ex hoc minimo principio multa, præcipuè in re medica, quam vtilia assequetur.

Oleum Vitrioli, & sulphuris contra lumbricos plurimum valere.

NIsi magnis experimentis præstantissimum remedium ad puerorum lumbricos comprobassem, haud auderē hic inter arcana selecta fore reponendū confiteri: quippe tanta est eius virtus, & potentia, vt mortuos ferè pueros è vermibus ad vitam trahat. Hac industria paratur. In libris singulis aquæ fontis olei sulphuris, vel vitrioli chimicè extractorum, aliquot guttulæ addendæ sunt, ita vt aqua acidula fiat, quæ pueris, natuque maioribus danda est, diù noctúque ad placitum, est enim præstantissimæ virtutis.

De Caraba mirabili virtute in vuula casum, Amygdalarumque tumores.

MArtinus Rulandus vir in chimicis celeberrimus, in Amygdalarum inflāmatione, & tumore, vuulæque casu ex humori-

humoribus à capite fluentibus excitatis sola Caraba mirabilia parauit. Primo suffimentum consulebat, hoc modo exceptum. Accipiebat Carabæ albiss. drach. 1. qua redacta in puluerem crassiorem, & carbonibus imposita, fumus per infundibulum ore excipiebatur ab ægro mane, meridie,& vesperi, multa vtilitate. Accipiebat etiam fermenti veteris vnc. 1. quâ more emplastri linteolo inducebat, aspersoque Carabæ albæ puluere vertici imponebat per diem, per noctem verò sequentem recens applicabat. Quibus paucis remediis, & ex sola quasi Caraba, quam plurimos à faucium tumoribus, vuulæque casu, Amygdalarumque inflamationibus oppressos persanauit. Ex eius Curationibus.

Spinæ infectoriæ Baccas ad Tenesmum ex salsa pituita, expertissimum, verumque ad illum existere remedium.

ESt mihi remedium pro tenesmo adeò expertum, vt confiteor hyeme quadam fortasse mille hominum, qui endemiali ferè morbo hic lugebant persanasse quam citissime. Syrupum ex Baccis

ſpinæ ceruinæ, ſiue infectoriæ Aromatario parari iuſſeram. Hæc in fine Octobris, cum bene maturuerunt, colligũtur, expreſſoque ſucco cum melle, vel ſaccaro ad formam ſyrupi ducitur: additurque in fine maſticis, vel zinziberis, aniſi, vel cinamomi ad drach. j. vel in maiori doſi, ſi libuerit. Datur hic ſyrup. ab vnc. 1. vſque ad duas cum pauco vino dilutus, in abſtemiis datur cum aqua cinamomi: epoto, cibatur æger, parce tamen, & ieiuno ſtomacho, præcipiturque ne dormiat. Equidem vna die ſanatur æger, ſoluitur enim aluus, abſque moleſtia, & excretis ſeroſis, viſcidiſque humoribus ſolo hoc præſidio integrè liberatur.

Arietis linguam futurum in ouibus lanitium commonſtrare.

MIrantur multi Virgilium in 3. Georg. libro in Arietibus monere, vt linguã paſtores conſpicere debeant: deſinãt autem admirari, cauſam enim adducimus ex Plinio, qui propterea Arietum ora introſpici à paſtoribus voluit, quia cuius coloris ij linguam habuerint, tale in fœtibus generandis fore lanitium. Audiui à multis

multis hoc verissimum reperiri. Ouis enim etiam cum vterum gerit, si linguam habuerit nigram nigrum pariet agnum, si albam album,& sic de aliis coloribus.

Ridiculum est,quod fertur,Basiliscum à Galli ouo excludi.

NOn modo à plebeis, verum atque à nonnullis studiosis, Basiliscum ab ouo Galli veteris connasci perhibetur. Fingunt hi ex aliquorum scriptorum testimonio,quos etiam ego perlegi à Gallo decrepito,qui septimum,aut nonum,vel ad summum decimumquartum annum agat,ex putrefacto semine,aut humorum illuuie æstiuo tempore, ouum conflari, ex quo ab eodem foto (vt à Gallinis alia fouentur oua)Basiliscus oriatur. Sed hoc animal nemo vidit,habitat enim (auctore Plinio)in Aphricæ solitudinibus: proinde hæc credere difficile est. Insuper si hanc speciem masculinam posse fœtare concessum esset, contingeret etiam in aliis,quod minimè obseruamus, Mihi aliquot oua in experimentum à mulierculis allata sunt,dicentibus, Gallum peperisse:erant oblonga,& in caudam serpē-

tis quibusdam nodulis terminabantur: at hæc à Gallinis ex plurium ouorum minutorum colligantia, seu superfætatione, non autem à Gallis fieri dixi.

Homines ex improuiso Lupi aspectu veluti mutos, & attonitos fieri.

VVlgatissimum illud est, homines ex improuiso Lupi aspectu adeo mutos, & attonitos fieri, vt nec fari, nec vociferari valeant. A Lupi quadam proprietate id fieri asserunt, contendentes, Lupum, si prior obuium quempiam conspexerit, illico vocem adimere, eandemque illum luere pœnam, si ab homine prius videatur. At hæ nugæ sunt. Siquidem ex terribili, improuisoque Lupi aspectu, homines terreri, timoreque concuti, verisimile est: ex timore autem valido membra frigescere ex raptu ad interiora spirituum, inde corporis, & artuum fieri impedimentum, vocisque priuationem mirum non est. Alij, alia fingunt, mihi autem hæc omnia ad solum timorem, tanquam ad causam proportionatam reducere visum est.

Multa facinora à magis aniculis perpetrari posse.

REtulit Leonardus Vairus lib. 1. de Fascino, Multas hac nostra tẽpestate existere aniculas, quarum impuritate, nõ paucos effascinari pueros, illosque non modo in grauissimum incidere discrimẽ, verum atque acerbam sæpissimè subire mortem. Pecudes insuper partu, & lacte priuari, equos macrescere, & emori, segetes, absque fructu colligi, arbores arescere, ac denique omnia peßum iri quandoque videri.

A Fuco vulnera illata, Muscis contritis breui spatio persanari.

CVm quadam die apud amicos aliquot commorarer, & læti in mensa de more varia confabularemur, ecce vnus ex iis in superiori labro à Fuco animali vulneratur, quo morsu statim intumuit vulnus; cum maximo patiẽtis dolore. Amici in risum promoti, patientis medelam minimè procurabant. Egò quidẽ aliàs morsus hos curasse recordabar: quare confestim, vt nonnullas muscas seruus

meus caperet, iussi, quas contritas, dum super morsum imposuisset, breui dolor sedatus est, tumorque cum maxima patientis lætitia, aliorumque admiratione detumuit.

Qua facilitate Vlcera formicantia, & cacoëthica sanari valeant.

QVidam amicus meus, cum in Hypocõdriis, vlcera formicãtia, prauaque, quæ à nonnullis vermes dicuntur, passus esset, sanitatem, post multa à doctissimis medicis tentata remedia, acquirere non potuit: vlcera enim licet sanari viderentur, renouationem tamen continuo recipiebant. Vltimò post annos, & menses in empiricum chirurgum incidit, qui paucorum dierum spatio, ita hominem persanauit. Abluebat primo vlcera albo vino, tum ex patellis marinis puluerem, siue cinerem ex corticibus (exemptis interioribus) conspargebat, vltimo herba marina vlcera cooperiebat, fasciaque premebat, semel in die hoc vsus remedio viginti dierum spatio æger conualuit. Procurauit arcanum amicus, & mihi fideliter communicauit.

Falſiſſimum eſt,quod fertur,Viperam in coitu maſculum occidere,ipſamque à ſuis catulis in partu necari.

A Grauiſſimis auctoribus affirmatur, Viperam in coitu (accepto ſemine) maſculi caput excidere (ille enim in fœminæ os inſerit) & ſic eum occidere, ſed pœnam tanti facti,illam luere, ſiquidem Viperini catuli concepti,grandiores facti viſcera matris corrodunt, eamque occidunt.Sic voluit Plinius lib. 10. & Nicander in Theriacis, quare Viperam aiunt dici ab eo,quod vi pereat, aut vi pariat. Vtrumque autem falſiſſimum eſſe, & experientia,& grauiſſimorum etiam ſcriptorum auctoritate cognitum eſt. Apollonius apud Philoſtratum Viperam aliquando viſam fuiſſe catulos ſuos, quos peperiſſet lambere, & expolire aſſeruit. Bodinus in nat. theatr.lib.3.in Gallia, ad Clanum Pictauorum flumen,vbi Viperæ frequentiores ſunt,vtriuſque ſexus Viperas lagenis vitreis incluſas fuiſſe retulit, illaſque peperiſſe, & concepiſſe vtroque parente ſuperſtite. Matthiolus ex Obſeruatione Ferdinandi Imperati Neapol. Pharmac. Viperam parere catulos

D 2

ſuos,& non occidi aſſeruit, catuloſque non viſcera matris, ſed membranas quibus includuntur diſrumpere. Quare rectius ſentimus, ſi Viperam non à vi parere, vel perire dicimus, ſed quaſi Viuiparam, quod non oua, vt cæteri ſerpentes, ſed viuum animal pariat.

Traulos, balbos, & ſemilingues fieri ob nimiam cerebri humiditatem, vt communis eſt ſententia, ab experientia alienum reperitur.

TRauli, & Balbi non ob cerebri humidam intemperiem fiunt, vt ferè omnes autumant. inueniuntur enim hi, modo calidi, modo frigidi, modo humidi, vel ſicci, vt & reliqui, qui nec Trauli, nec Balbi ſunt: imò & hi modo ſputis abundant, modo iis carent: quare non ob humiditatem nimiam cerebri huiuſmodi, Traulos, & Balbos fieri, ſed ob varietatem meatuum in inſtrumentis pertinentibus ad locutionem exiſtentium, docuit experientia. Porrò Traulis, qui literam R, exprimere nequeunt, in media palati regione, vbi quartum eſt os ſuperioris maxillæ, duo inueniuntur foramina, quæ nullo modo

modo adeo aperta, & obuia sunt, vt iis, qui optimè loquuntur. Balbis verò iuxta dentes maiora obseruamus foramina, per quæ stillans pituita, linguamque irrigans in parte illa anteriori, blesam locutionẽ facit, vnde blesi, & semilingues fiũt: quod si hæc non essent, haud balbutirent, licet à capite copiosa descenderet pituita, vt multis contingit, qui ex hac tamẽ Balbi nõn fiunt. Quare sententia Hippocratis 2. Aphor. 32. malè verificatur, cum asserat Balbos ob frigidam, humidamque capitis intemperiem fluxu tentari: fluxio enim talis, & Balbis, & nõ Balbis succedit: cõcurrit tamẽ hæc fluxio, vt causa remota, quæ aliquando cũ proxima dicitur affectum facere p osse, si iuncta fuerit: sola autem facere nequit, vt malè Hippocrates, & alij opinati sunt. Ex Sanctorio Sanctor. de vit. err. lib. 3.

Morbos perniciosos, vel mortem, vel affectus longitudinem inducere.

ANno qui fuit Iubilei 1600. in Nolana ciuitate, & in circumuicinis p opè Neapolim perniciosissimi orti sunt morbi, vbi sectis aliquibus corporibus.

eorum Ventriculus bilis copia vitellinæ plenus inuentus est,eiusque tunicæ, & inteſtina eodem colore pertincta viſa ſunt.Meatus qui ad fellis ciſtim protendit,ab humoribus craſſis,viſcoſis, & tenacibus obſtructus erat. Fellis veſica diſſecta bilis flaua haud inuenta eſt, ſed eius vice atra, & inſtar atramenti nigerrima. Hepar quoad externam partem album erat,in interna autem nigrum, & atrum, veluti carbo accenſus, & extinctus. Languentes,in febrium initio,vomitu,& nauſea moleſtabantur. Eorum lotia craſſa,ictericia,& ſubrubra ſemper erāt. Omnes ferè erant icterici, & longo tempore, ſi qui euadebant, indigebant, vt ſanitatem acquirerent. Ex Io. Bapt. Cauallario de Morbo Nolano,ſeu de morbo epidemiali.

Lupi cur pauci reperiantur, oues autem multæ.

Videtur quaſi abſtruſum illud quæſitum,cur pauci reperiantur lupi,oues autem multæ? Profectò in partu plures lupa edit catulos, quam ouis,quæ vnicū, vt plurimum parit. Inſuper oues, & agni in

in hominum alimoniam continuo occiduntur, luporum autem caro esui apta non probatur, nullatenus oues, agni, & arietes semper in maiori numero reperiuntur, quam lupi. Huius causa, prima est Dei bonitas, qui tam immane animal in eius specie excrescere non permittit, in sacra enim Genesi c.7. Noe, vt ex omnibus animantibus mundis septena, & septena masculum, & fœminam in arcam colleret monitus est: ex immundis vero duo, & duo masculum, & fœminam. Secunda causa luporum est sagacitas, & in propriam speciem immanitas. Hi enim, cum ratio viuendi deficit, ob cibi inopiam in multo numero conueniunt: atque in circulo vnus post alium currit, vt apud vulgum, ex villicis paratur ludus, diciturque Rotalupo. primus autem, qui propter cursum, vel paucis viribus in terram cadit, fit aliorum cibus, renouaturque ludus ad omnium saturitatem. Hæc est potissima ratio huius speciei decrementi, alius enim comedit alium. Ex Aeliano vtreor.

Antimonii in Vitrum reductio, eiusque Vires in medicina.

Vitri stibium, quod in longis, & difficilibus morbis propinatur, in epilepsia scilicet, melancholia, podagra, elephanticis, resolutione, in febribus quotidianis, tertianis, & quartanis pestilentia correptis, venenatis, hydropicis, cephaleis, ictericis, & similibus, robustis tamen corporibus, ita præparatur. Stibium, quod ex auri fodinis colligitur, in puluerem tenuissimum contunditur, teriturque & supra ignem in fictili, rude ferrea, aut cocleari continuo agitando vritur, vsque dũ omnis humor, ac fumus euanescat; quod in sex, aut octo horarum spatio expeditur: deinde calx conteritur, catilloque imposita, in fornacem inter candentes carbones collocatur, & igne luculentissimo vrgetur, dum liquescat picis instar, postea super marmor funditur, atque sic ex Stibij vnciis duodecim, vitri ipsius hyacinthi modo pellucidi, vncias quinque colliges. Andernacus Comment. 2. Dialog. 7. de nou. & vet. med.

Solo Mētrenchitæ auxilio mulieres esse prægnantes (omissis cæteris indicius) experimur.

MVlta apud scriptores, quibus in primis mensibus mulierem prægnantem comprehendere valeamus, indicia reperiuntur. Dicunt multi, lotij inspectione grauidas nosci, si illud album, clarumque fuerit, in eoque atomi ascendentes, & descendentes apparuerint. Alij ex suppressis mensibus, deiecto appetitu, vomitu, & nausea ante prandium id consequuntur. Nonnulli ex lacte in mammillis, ex arteriis gulæ si plus iusto pulsant, ex lentiginibus si in mulieris facie oriuntur, ex tumefactis mãmillis, & a fusco earum capitum colore prægnãtes venantur. Cæteri tum ex his, tum ex pondere circa pecten, ex vmbilici egressu, si in dies fit maior, ex tumefactis venis, quæ videntur in narium angulis iuxta lachrymalia. Obstetrices digitis experiuntur an vteri orificium sit clausum, vel apertum: ex clauso enim grauidationem patefaciũt. Non desunt alij, qui Hippocratis Aphorismis confisi hydromel, & suffumigia experiuntur. epoto enim hydromelle

post cænam, si tormina sequentur arguūt prægnantem esse mulierem. Si illa suffumigio acuto per pudenda vsa fuerit, si ad nares odores non perueniunt, indicant vtero esse gerentem. Hæc autem signa, quia patognomica non sunt, veluti futilia reiicimus, & tanquam absurda ad meros Empiricos committimus. Non enim ex lotij aspectu, verè mulierem esse prægnantem diuinare possumus, nam meatus vrinarius cum vtero nihil habet, lotiique claritas, albedo, & bullosa granula in eo, possunt morbos etiam significare, vt in cacochimo corpore sæpius obseruamus: hoc itaque indicium prægnantium verum non est. Non ex mēsibus suppressis, non ex vomitu, & nausea, siue appetitus deiectione hoc consequimur: quia affectiones hæ ex multis causis, in mulieribus, quæ prægnantes non sunt, euenire possunt. Non ex lacte in mammillis, quia id etiam virgines habere possunt, vt voluit Hippocr. Insuper multæ mulieres in primis mensibus lac non habent: lac ergo non est grauidationis verum indicium. Pulsatio arteriarum gulæ, solito crebrior conceptum peculiariter haud arguit, quia ex retentis mensibus splenis, &

ven-

tris tumore,& ex pituita in pectore collecta etiam fieri poteſt. Lentigines non in ſolo conceptu apparent, quippe ſignum hoc,neque omnibus, neque ſemper competit,& in non prægnantibus etiam fiũt. Mammillæ tumefactæ, earumque capitũ fuſcus color,communia ſigna ſunt, & retentis menſibus, & prægnantibus. Pondus circa pecten, non in grauidis modo, ſed in retentis menſibus,in mola, & veſicæ calculo obſeruatur. Vmbilici egreſſus ex multis cauſis præter naturam fieri poteſt, non ergo peculiare grauidarum indicium eſt. Venæ tumefactæ in narium angulis iuxta lachrymalia, non in grauidis modo apparent, ſed in quolibet abdominis, & ſplenis tumore, & in occluſis menſibus. Obſtetrices anatomiæ ignaræ nequeunt intimum Vteri orificium tangere,licet manibus contractent, illud enim valde à labiis matricis diſtans eſt, ipſæ autem externum Vteri tantummodo orificium tractare poſſunt, quod ſemper & grauidis & non grauidis apertum manet. Experimentum Hippocratis de hydromelle & acuto ſuffumigio non æternæ veritatis eſt,vt Galenus, & Auicenna comprobarunt. His itaque indiciis vere.

conceptum explorari non posse explanatum est. Cognoscimus tamen signo euidenti, & infallibili indicio prægnantes mulieres in primis mensibus Metrenchitæ siue Specilli, quo liquores in Vterum iniiciuntur, auxilio: hoc apud veteres in magno vsu erat. Profectò, si illius in foramē Vteri externum apicem immittimus, quod summa cum dexteritate sinistræ manus digito indice inueniemus (non enim quilibet inexpertus inuenire sciet, est siquidem externum Vteri foramen in vuluæ apice particula oblonga, & duriuscula, quæ exigui penis puerorum exprimit imaginem) si ex apice specilli liquor aliquis suauissimus, sicut esset vini tenuissimi pauxillum, ne forte existente conceptu sequatur abortus, exprimitur, breui tractu votum assequemur. Si enim obturatum est intimum vteri foramen, quod fit conceptu peracto, liquor Vterum non ingreditur, & mulier fastidij nihil persentiet. Sin autem ex intromisso liquore vellicationem paruam pertulerit mulier, quod facile fiet ex maximo sensu partiū vteri, vtique grauida non erit, & vteri intimum foramen apertum reperietur, vt experientia liquoris ostendet. Sanctor.

Sa-

Sanctor.lib.1.de vitand.error.

Periculosum est pisces frixos in humido loco reseruatos comedere.

INter magna venena piscium frixorum, qui reseruantur in humido, vel qui steterint cooperti calido vasculo, esus est, hi enim in lethiferum commutantur venenum, & symptomata perniciosorum fungorum corporibus inferunt, quæ quandoque non statim, sed post diem, vel biduum eueniunt: oportet igitur frixos pisces in loco aperto, vt frigeant, demittere, si veneni malitiam cupimus euitare. Ex Arnaldo Villan.in lib.de venenis.

Lactis balneum pro corporis decoratione multum præstare.

APud veteres lactis Balneum maximo erat in vsu, illius siquidem lotione, corpora, & candore, & venustate vigebant. Hinc memoriæ proditum est Poppeiam Neronis vxorem quingentas secum asellas ducere consueuisse, quarum lacte, vt candefieret, totum corpus bal-

neabatur. Mercurialis de Decoratione.

Germani antiquitùs corporis firmitudini maximè vacabant.

MAgna profectò laude Germanorum consuetudo, digna iudicatur, in corporum hominum vigore confirmando: ij enim legem habuerunt, ne ante ætatis vigesimum annum, quispiam Venereis amplexibus commisceretur, rectè compensantes corporum vires à nimis tempestiuo coitu eneruari. Cæsar 6. de bello Gallico.

Fœminas vtero gerentes, libenter marem admittere: bruta autem grauida nequaquam.

QVam diffideat mulier à brutis grauidationis tempore bene nouit Arist. 7. de hist animal. cap. 4. Hæc enim si grauida est, marem admittit, brutorum vero omnium sola equa coitum patitur à conceptu, reliqua autem minime. Manifestissimum est hoc in specie humana mulierem grauidam coitum pati, & appetere.

Cicutam, Vterinum furorem extinguere.

LIcet cicuta inter frigida connumeretur venena, præcipuè quæ in aquis, & lacubus inuenitur, furoris tamen vterini, siue Satyriasis remedium est. Hic affectus veneris est immoderatus appetitus, cum vteri ardore, & delirio. Narrat Diuus Basilius quasdam vidisse fœminas, quæ Cicutæ potione rabiosas cupiditates extinxerunt. Hoc legitur 7. Homil. sup. Hexameron, cuius verba nonnulli intelligunt de ciborum appetitu, ego tamen potius ad furorem vterinum, & ad venereos incentiuos appetitus deducerem, cuius auxilio compescuntur: quippe Athenienses sacerdotes cicutæ vsu, libidinis incendia extinguere consueuisse proditum est.

Variolas, & morbillos, morbos esse nouos, & hæreditaria, & paterna proprietate vagari.

MAgna est discordia inter scriptores de Variolarum, morbillorumque origine. Asserunt multi, hos sub nomine exanthematum, veteres intellexisse, causasque illorum reliquias esse excrementi

ſanguinis menſtrui, quo nutriuntur fœtus in vtero, & naturam, ſiue calorem naturalem, ita exprimunt materiam & efficientem. Alij minime à veteribus fuiſſe cognitos volunt, digladianturque num vitio cœli, vel ab internis corporis principiis apparuerint: quippe Arabes, quorum tempore cœpiſſe hic morbus creditur, eos peſtem eſſe, fierique in peſte, & à corrupto cœlo contendunt. Equidem ante Arabũ tempora nullus reperitur auctor, à quo morbos hos, aut generatos, aut clare explicatos habeamus. Propterea multi Latini, & nonnulli inter ipſos Arabes, propter labem menſtrualem, lactis corruptionem, victus rationem, & alias cauſas fieri ſcripſerunt. In tanta rerum difficultate, & obſcuritate Hieronymus Mercurialis vir doctiſſimus, hos eſſe morbos hæreditarios, ortumque à cœli vitio, tempore ſcriptorum Arabum, & proinde à veteribus haud fuiſſe cognitos enucleauit. Ad huius viri opinionem libenter deuenio, quippe ſi à menſtrui vitio, homines inficerentur, quia hoc ab Euæ peccato à mundi origine ſempiternum fuit, debuiſſent homines hac menſtruorum labe contacti ſemper Variolas, & Morbillos

billos pati, tamen nec in prima ætate, nec post Noe, nec ante scriptores Arabes quempiam hos habuisse; aperte legitur. Aperiunt istorum fundamentum esse inualidum bruta sanguinea, hæc enim (testimonio Aristot. 6. de histor. animal. 18.) menstruas purgationes habent, & inter cætera Equus, Canis, & Asinus, tamē hæc à Variolis & Morbillis non tentantur. At quod huius rei magis negotium conualidat, est Indos ante Hispanorum transitū nequaquam Variolas passos, idcirco non à reliquiis nutrimenti à menstruo sanguine vel ab istius excremento ortum ducunt Morbilli quia si à tali fuissent variolarum, morbillorumque origines, vtique ii hos morbos experti fuissent. Legitur apud Ramusiū Indiæ incolas, vitio Cœli penè plurimos Variolis fuisse extinctos, eoque tempore, quo nostri ab illis gallicam luem acceperunt, eosdemmet vicissim à nostris Variolas, & Morbillos recepisse. Sunt ergo hi morbi noui à Cœlo producti primò, cuius vitio adeo homines fœdati sunt, vt in posteros per hæreditatem mali seminarias causas transmittant, proinde morbi hæreditarij dici merentur, quia paterna proprietate va-

E

gantur. Ex Mercuriali.

De araneorum telis earumque vsu in medicina.

MIro artificio Araneus telas orditur, quibus muscas pro victu capiat: has ad Tertianæ febris circuitus depellẽdos, multi præstantes & celebres tempestatis nostræ medici, non sine felici successu in vsum præstitere: si quidem ex iis, & populeo vnguento pilulas parant, corporisque locis, horis aliquot ante accessionem, in quibus arteriarum euidens deprehenditur pulsatio colligant, & relinquunt, inde votum consequuntur: Ioannes Moibanus.

Natura cautela in menstruali mulierum sanguine purgando maxima est.

MAgna est, in depurandis fœminarũ corporibus à menstruali lue, naturæ sagacitas quippe si occlusos habuerit meatus, quibus singulis mensibus illam deponere consueuerit, nouas ad illius expulsionem vias molitur. Propterea fœminarum multæ, ex oculis cruentas lachry-

chrymas, aliæ ex narium venis sanguinis profluuium emisere, nonnullæ sputa rubentia passæ sunt in menstruorum cessatione. Ipse in quadam ancilla nostra, cui menstrua occlusa erant, ex gingiuis sanguinem profundere obseruaui. At quod magnam infert admirationem, multæ per minimum manus digitum, & per annularem singulis mensibus sanguinis fusionẽ habuerunt, vt in religiosa quadam fœmina, non menstruante ter in sinistra manu Ludouicus Mercatus famigeratus medicus obseruauit.

Inter rutam, & brassicam nullam inesse antipathiam.

EX scriptoribus in re rustica multi, si secus rutam feratur, brassicam illico arescere tradunt. Aliam non adducunt causam, & rationem, quam antipathiam, & disparitatem quandam inter talium naturam. Futile autem est horum argumentum, nulla enim inter rutam, & brassicam contrarietas est, quia tamen altera secus alteram arescit, id in causa esse potest, quia vtraque calida, & sicca est, inde facile euenire potest, vt ob humidi-

tatis inopiam altera, vel ambæ ariditate perdantur.

Pediculos morientium corpora mira sagacitate relinquere.

NOn leue à Medicis præsagium à pediculis in grauibus hominum valetudinibus carpitur. Hi profectò in morituris, quando adeo intensa est humorum corruptela, vt calor innatus resoluatur, vel putrescat, circa ventriculi regionem, vel sub měto, vbi maior est caliditas congregantur, partesque extremas tanquam calore proprio orbatas derelinquunt, quod calorem proprium, si penitus exolui cognouerint, ab infirmi corpore mira celeritate longius abesse conspiciuntur. Lemnius.

De Achatis lapidis mirabili natura.

ACHates lapis, qui ex India fertur, tū coloribus diuersis, tum venis variari conspicitur, ex quorum intersectione diuersæ imagines multoties fabricantur. Quod autem mirabilius est, nunc ferarū genera, flores, aut nemora, nunc volucres, aut

aut Regum naturales hic lapis portendit effigies: quippe in Achate Pyrrhi Regis fertur,& caput ipsius, & septem arbores in quadam planicie apparentes extitisse. Ex Camillo Leonardo de lapidib.

Ferarum natura in hominibus mirum in modum detestatur.

NOn est à ratione alienum, quod de Rege Attila circumfertur,quod Canis in morem latrasset: quippe Ioannes Langius clari nominis medicus ab equitibus Comitis Palatini se audiuisse retulit,quod in Austria hominem, qui latratu,ac cursus pernicitate cum canibus cōtenderet, & cum illis in syluis illæsus venaretur, vidissent. Hæc autem natura, absque dubio detestanda est, quippe tales immanes sunt,& in hominum occisiones procliues, vt Attila crudelissimus fuit,in viuentium cædes pronus, à quo tot Vrbes,& populi suffossi sunt.

Non modò in fœminas lasciuire homines verum atque bruta cernuntur.

HOmines lasciuire in fœminas, nec nouum,nec inauditum est,cū ambo

ſub humana ſpecie contineantur. Quod autem bruta in eaſque laſciuiant, mirabile eſt. Plutarchus in Dialog. Elephātem in Alexandria fœminam quandam, quæ coronas ſutiles componebat adamaſſe, fuiſſeque Ariſtophano Grammatico riualem, retulit. Amicæ per plateam tranſiens Elephas & poma & fructus donabat, multiſque indiciis, & amorem, & ad ſeruitutem promptitudinem declarabat, ſæpeque à latere aſſidebat, & laſciue māmarum loca tangebat. Serpēs etiam quidam (teſtimonio eiuſdem) puellam ardētiſſimè adamauit, noctu ad illam accedebat. placideque amplectabatur, & à latere dormiebat, luce autem aduentante nulla illata læſione diſcedebat. Parentes, ne à ſerpente læderetur, aliò puellam aſportarunt. Ille autem poſt huc illuc aliquot gyros, ad amicam vltimò peruenit, quam non more ſolito amplexa: ſed quadam amantium ira in illam irruit, manuſque puellæ nodis ex corpore vinciens, caudæ extremitate amicæ tibias verberibus cædebat: ita profectò præteritæ furtæque abſentiæ vlciſci videbatur.

Quo-

Quomodo fœminæ vtero gerentes conceptum valeant occultare.

MAximam Sabini Romani vxoris in occultando conceptu referam sagacitatem, quo præsidio aliæ consimiliter, si optabunt fœminæ à conceptionis indiciis faciliter occultabũtur. Illa quidem dum aliæ mulieres secum lauabantur ventris tumorem celare cupiens, vnguento, quo ruffas, & aureas comas reddebat, ab vtero corpus vniuersum linire solebat. Illius erat vis pinguitudinem, siue carnis inflationem, aut laxitatem efficere, propterea cum large in corporis particulis vtebatur, illud tumefactum repletumque reddebat, ventrisque tumorem occultabat. Parabatur (vt puto) vnguentum ex rebus rubificantibus & vesicas inducentibus, calce scilicet, auripigmento, thapsia, & sulphure, hæc enim aliis rebus commista veteres ad capillorum cultum capiebant: sin autem in aliqua corporis particula applicantur ex magna caloris vi, aut humores ex alto ad summum trahuntur, aut ipsis fusis gignuntur flatus, cutis & extima corporis superficies attollitur, & in maiorem molem ducitur. Ex Plutarc.

in lib. ἱερολεκε.

Fructuum, vinearum, iumentorúmque interitus præsagium.

MAgnum à mori germine capitur præsagiũ. Morus enim ideo à Theophrasto prudentissima vocatur, quia omnium nouissima germinat, & à pruinis nō tāgitur: Idcirco fructus, & Vineæ à mori germinatione à pruinis liberi sunt. Ea tamen quando à pruina lædi contingit (siquidē læsam in Ægypto, vt in Psalmo 77. legimus, Moysis tēpore proditur fuisse) Cœli maximam arguit intemperiem, & proinde fructuum, vinearumque interitum declarat. At maius ab vlmò & persico prę sagiũ capimus, quippè vlmi & persici folia, præter tempus decidentia, pestem in omni iumentorum & pecuino genere præsagiunt. ex Cardano.

Fœtorem extinctæ lucernæ vtero gerentibus infestum esse, & inimicum.

ODor extinctæ lucernæ grauis, adeo prægnantibus infestus esse percipitur, vt in abortum quàm faciliter conducat.

cat. Id asseruit Aristot. 8. de hist. animal. c. 24. vbi non modo mulieres grauidas, verum atque equas illius fætore abortire tradidit. Profectò malus odor si prægnãtium corpora ingreditur, quia fætus imbecillis est, & à quolibet alteratur, facili negotio inficitur eius caro tenerrima, & spiritus, inde abortus sequitur; At non semel extinctæ lucernæ fætor perniciem quoque hominibus attulit, vt carbones in cameris testudinatis facere accensi cõsueuerunt. Duos monachos (retulit Petrus Forestus in Obseruat medicin.) cum noctu cellam ceruisiariam intrarent, vt fæcem ebullientem exportarent, (fortè candela extincta) cum exitum non inuenirent, suffocatos fuisse, ac mane mortuos esse inuentos.

Insaniæ, & furori à solano syluatico contractis, vinum potentissimum singulare esse præsidium.

SOlanum syluaticum, quod à multis Belladonna dicitur, tantæ est immanitatis, vt insaniam, & furorem hominibus eius acinos comedentibus inducat. Accidit cuidam (referente Hieron. Trago lib.

I.histor. stirp.) qui in sylua plantam viderat calus: hic multos decerpsit acinos, & deuorauit. Altera vero die in tantam insaniam, & furorem deuenit, vt plerique illum à Dæmone obsessum crederent. Intellecto tamen morbo, vinum fortissimũ à Trago furioso propinatum est, quo facto consopitus, paulo post conualuit, & absque læsione vixit.

Lolium tritico, aliisque cerealibus commistum varia hominibus symptomata attulisse.

PAnis, in quo lolium fuerit, stuporem quendam, ac veluti temulentiam esitantibus parit, cum somno inexpugnabili. Id Galenus asseruit lib. I. de Aliment. facult. Etenim (inquit) cum anni constitutio praua aliquando fuisset, lolium tritico affatim innasci contingit, quo hayd separato, quod paucus esset tritici prouẽtus, statim quidem multis caput dolere cæpit ineunte æstate, in cute multorum, qui comederant vlcera, & alia symptomata sunt subsequuta, quæ succorum prauitatem indicabant. Lolij tamen nocumẽto acetum esse præsentaneum remedium iudi-

iudicatur. Quare tum à tritico, tum ab aliis feminib. cerealibus diligenter lolium ſeparandum eſt.

Scorpioidem herbam Scorpionum ictus feliciter ſanare.

MIrabilis eſt herbæ Scorpioidis in Scorpiones potentia, illi quidem huius tactu, ex occulta diſcordia exanimantur, & intermoriuntur, tantam enim inter eos antipathiam natura indidit. At quod mirabilius eſt, exanimati Scorpiones, ſi Hellebori albi radice tanguntur, ad vitam reuocantur. Propterea Scorpioides, Scorpionum ictibus impoſita feliciter, & citiſſimè illorum virus mortificat, vlcuſque perſanat. ex cuius præſentanea in illos virtute à Scorpione nomen ſumpſit, & Scorpioides dicta eſt.

Mirabiles in hominibus proprietates quandoque adfuiſſe.

ADmiranda profectò in hominibus quandoque viſa ſunt. Regem Pirrhum circumfertur pollicem in dextro pede à natura habuiſſe, cuius tactu lieno-

ſis medebatur:hunc cremari cum reliquo corpore haud potuiſſe perhibent. De Sāpſone legitur in ſacris Litteris*, quod in capillitio mirabilem contineret virtutē, qua aduerſis quibuslibet reſiſtere audebat. Veſpaſianum tactu, & taliua, & ſine his quandoque non paucis affectibus medicatum eſſe tradunt. Ego equidem idiotam cognoui hominem, qui ſputione ſola in os infirmi ranulas perſanabat, & licet primo aſpectu actu Dæmonis id perfeciſſe dubitauerim, quieui tamen, cum ſimpliciter curam agere illum cognouerim.

Dolorem colicum Bubulo ſtercore perſanari.

MAgnam natura Bubulo ſtercori dolorem colicum ſanandi indidit efficaciam, quippe apud multos ſcriptores legi, & à fide dignis aſſeruit audiuiſſe viris Genſerus illius potu complures ruſticos fuiſſe liberatos: qui enim ſtercus aridum in iuſculo bibit, ſtatim ſanatur. Hinc apud multos, mos ortus eſt, vt nonnulli non modo ipſum excremētū aridum, verum atque recens, & expreſſum iuſculis

ebibant.

ebibant,& melius habeant. Ego quidem rusticis tantummodo remedium præberem,nobilibus vero, ne nauseam inducerem,non auderem, cum nobiliora pro iis habeamus præsidia:sufficerent talibus ex eodem stercore cataplasmata. vt enim reor,ex proprietate tale auxilium colico vexatis subuenire consueuit.

Epilepsiam,strumasque Verbenæ auxilio euanescere.

NAturalis Magiæ professores, verbenam (Sole Arietem peragrante) collectam, granisque pæoniæ sociatam contritam, & ex vino albo haustam percolato,epilepticos instar miraculi sanare prodidere.Hoc ex Hermete traditur. Nõ minor est eiusdem radicis efficacia, quippe collo eius appensa, qui strumas patitur,mirum, ac insperatum adfert præsidium. Referunt Astrologi hanc Veneri esse dicatam, strumasque delere, quod Veneri ancilletur,quæ collo præest,propter Taurum eius domicilium. Ex Durante in Herb.

Arbores quandoque in lapides commutantur.

IN Danico mari, iuxta Lubicensem vrbem, Alberti Magni ætate, arboris ramus inuentus est cum nido, & pullis, qui cum in lapidem omnes, cum arbore, & nido essent conuersi, purpureum tamen, (vt ipse retulit) adhuc colorem suũ retinebant. Georgius Agricola etiam memoriæ hominum reliquit, in Elbogano tractu, iuxta oppidum à Falconibus cognominatum, Abietes integras cum cortice in lapides versas esse, atque, quod maius est, in rimis etiam pyritidem lapidem continuisse, quod maximæ solertissimæ naturæ operibus tribuendum est.

Bardana maior cum mulieris Vtero magnam habet sympathiam.

MIra est vis Bardanæ maioris, quæ personata dicitur in mulieris vterum, magnaque est cum illo eius sympathia, quippe illius folium summo capite gestatum matricem sursum tollit, sub planta pedis deorsum. Propterea huiusmodi præsidium aduersus matricis suffucatio-

nes, præcipitationes, ac dislocationes præstantissimum à multis iudicatur. Ex Mizaldo.

Quomodo litteras aurei coloris pingere valeamus.

VT litteras aurei coloris habere possimus, auri folia quot libuerit, eligere oportet, quibus mellis tres, vel quatuor guttas miscebimus, hæc insimul conterēda sunt ad vnguenti spissitudinem, in osseoque vasculo conseruanda. Cum autem ad scribendum huiusmodi mistura vti optabimus, aquæ gummatæ aliquid addendum est, vt operi liquor aptior existat: ita profectò litteras habebimus incomparabiles. Ex Alex. Pedemontano.

Quomodo vestigia, & deformitates à variolis, & morbillis homines possint euitare.

NE vestigia aliqua post variolas, aut morbillos in facie, corporeque hominum remaneant, expertissimum apud me, quod in publicam vtilitatem placuit aperire, inest præsidiū: ita profectò pue-

ri,puellæque deformitate, quæ ab iis relinquitur, carebunt. Cum variolæ, siue morbilli maturuerint, & in medio oculi quasi albicantes eminuerint, quod est signum bonæ maturationis, omni die bis olco amigdalarum dulcium recens expresso pluma leuiter oblinire oportet, donec exsiccentur.ita profectò, vt sæpius experiri libuit, vestigia non remanebunt, & quod melius est,oleum hoc excoriatas variolas mirabiliter ad sanitatem perducit.

Quantum in hominibus vsus Venenorum valeat.

MIthridates sæpè veneno epoto,adeo venenorum vsui præsumptis auxiliis corpus dispofuit,vt citra offensam venena ebiberet. Cum autem à Pompeo profligatus esset,atque in extrema fortunæ miseria constitutus, è vita illæsus discedere festinaret venenum hausit, & plusquam satis esset, nec tamen emori potuit, cum continuus venenorum vsus in hominum naturam pertranseat. Ex Plinio.

In hominibus vermes figura maximè differunt.

VErmes in hominibus figura inter se admodum sunt differentes, quippè in quodam Antoniano Canonico Montuus obseruauit. Hic colico dolore torquebatur, cuius molestia Hieram picram deuorauit, vermemque deiecit. Erat ille viridis, figura lacerti, sed crassior, hirsutusque, & pedibus quatuor innixus, breui tempore à fera propulsa canonicus obiit: contra illa in vitrea phiala aqua plena, per menses aliquot viua superstitit. Ex eodem Montuo lib.4.c.19.

Calculus renum, vesicæque in hominibus, quo pacto consumi valeat.

LApillus, qui in Tauri vesica, mense maio reperitur, magnam habet in consumendo calculo efficaciam. Hic si vino imponitur, mutato paululum sapore, colorem croceum contrahit. De hoc vino quotidie recens effuso, donec lapis vino impositus, omninò consumptus sit, à calculo infirmos bibere oportet. Hac.n. ratione, nō modò calculū comminui, ve-

rum atque consumi multos experientia edocuit. Ex Quercetano.

Filios à parentibus signum aliquod recipere, vulgatissimum est.

Illij omnes patrium aliquid, aut auitũ ad vnguem retinere solent, verrucam scilicet, vel cicatricem, vel effigiem, vel mores, aut manuum lineas. In domo nostra omnes à paretibus verrucam in brachio habuimus, & Marcellus filius meus ex me consimiliter. Proueniunt hæc à seminũ miscela, spirituumque vtriusq. parentis seminalium, auorumque effusione. Propterea etiam succedit, (si semina in filiorũ generatione bene miscẽtur, atque in minimas partes iunguntur) vt fœtus robusti euadant. Hac enim ratione spurij robustiores existunt, quoniam ob amoris vehementiam, vtriusque semina multum, beneque commiscentur. Ex Cardano de Subtil.

Mare rubrum in plantis producendis, terra vigorem obtinuisse videtur.

IN mari rubro arbos nulla in terra. producepit, præter spinam, quæ dispas vocatur

tur.hæc autem rropter feruores,& aquæ penuriam rara etiam eſt, quippe non niſi quarto,quintoue anno pluit, & tũc quidem impetuoſe,breuique tempore. At in mari exeunt plantæ,eaſque laurũ,& oleã appellant. Laurus ariȩ ſimilis in toto eſt, olea folio tantùm , fructum proximum his noſtris oliuis parit, & lachrymã emittit,ex qua medici ſiſtẽdo ſanguini medicamentum componunt. Cum autẽ aquæ plures inceſſerint,fungi iuxta mare,quodam in loco erumpunt qui Sole tacti, in lapidem commutantur. Ex Theophr. in 4. de hiſt. plan.

In capillorum defluuio ex Hydrargiro lac epotum peculiare indicatur auxilium.

HYdrargiri ſuffumigium ſæpè aurifaris capillorum defluuium inducere conſueuit, aliaque ſymptomata, quæ tales in mortis pericula conducunt. Pro huius immanitate,vti in potu caprino lacte,illudque cum pane comedere, ſingulare expertum eſt remedium : quippe ſedata illius vi, atque potentia, à veneni morte liberantur ægri, & pili iterum na-

ſ.·untur. Ex Foreſto in obſeruat.med.

Inter Lupum, & Agnum maximam eſſe antipathiam.

TAnta eſt inter Lupum,& agnum naturalis diſcordia, vt ipſis emortuis in eorum chordis id etiam eluceſcat. Si enim ex Lupi, Agnique inteſtinis chordæ conficiuntur, in inſtrumentis muſicis applicatas minime concentum voceſque ſonoras reddere, ſed continuo tactas diſſonantias reſpondere obſeruatum eſt: at quod mirabilius eſt, agninas chordas à Lupi funiculis corrodi, confringi, & conſumi, ſi ſimul repoſitæ fuerint, comprobatum eſt. Idem de Aquilæ,& Anſerum plumis circumfertur, Aquilæ enim plumæ naturali antipathia anſerinas poſitæ inter plumas, vt docuit experientia eas conſumit,& corrodit.

Quaedam pro Epilepſia admiranda reperiuntur auxilia.

TRia ab Horatio Augenio in ſuis conſult. pro epilepſia curanda magnæ efficaciæ proponuntur remedia. Primo loco.

loco carbo eſt ille odoratus, qui ſub Artemiſiæ radicibus æſtiuo ſolſtitio colligitur, qui per dies 40. infirmis aliquo conuenienti liquôre exhibendus eſt manè, ieiuno ſtomacho. Confiteor ego cuidam epileptico huiuſmodi remedium admodum profuiſſe. Secundo loco, Muſtelæ ſanguis adducitur, hic præſtantiſſimus pro epilepſia ſananda cenſetur, auctoris experimento, vidit enim ſanatum epilepticum ſupra 25. annum, ſolo huius ſanguinis vſu, potati ſcilicet ſtatim, atque è venis exiit ad vnc. ij. cum vna aceti. Vltimo loco teſticuli Apri, aut ſaltem Verris ſiue Suis domeſtici venere vtentis, & teſticuli Galli exiccati in furno, mirabiles cenſentur hi in puluerem tenuiſſimè redacti, cum ſaccaro miſcentur, & decem cõtinuis diebus epilepticis ad drach. tres, cum aqua betonicæ felici cum ſucceſſu exhibentur.

Flatuoſam in membris conuulſionem ligno è Viſco perſanari.

Conuulſio illa, quæ à flatu in muſculis, & membris oritur cum dolore, (hanc noſtri ramphum, ſiue granphum

vocant) nodis ligneis è visco, quod in quercubus adnascitur, vt experientia cõprobauit, sanari cõsueuit. Colligitur Viscum æstiuo tempore, Sole in leonis sidere commorante, tunc enim perfectionis complementum adeptum est. Debẽt nodi ligni illius loco patienti superponi, vt statim flatus diffugiat: pingui sicco, tenuique præditum est lignum, aut occulta ratione, vt voluit Cardanus. Confiteor, multis tale præsidium ad præseruationẽ me cõsuluisse, votumque fuisse assequutos sola istius ligni suspensione. Anuli ex bubalorum cornibus, huiusmodi etiam dolores prohibere multa experientia, ex eodem Cardano iudicati sunt.

Quomodo nonnullorum animalium venenum corpora nostra ingrediatur.

PHalangium cum aliquem momordit, quam uis paruum existat animal, existimare tamen debemus, venenũ ex ipsius ore, primo quidem in superficiem, deinde vero in totum corpus deferri. Præterea marinæ turturis, sicuti, & terreni scorpionis aculeus, quamuis in extremã illam acutissimamque partem finiatur v-

bi nullum foramen est, per quod venenũ deiici possit, necesse tamen est, vt excogitemus substantiam quandam inesse illi, aut spiritalem, aut fluidam, quæ vt mole minima, ita facultate est quàm maxima. Siquidem cum nuper fuisset quidam ictus Scorpione, ideo mihi esse (inquit) percussus grandine: eratque omnino frigidus, frigidoque sudore perfusus. Quippe vbi ex icta parte per totam ipsam celeriter distributa fuerit veneni vis, contingit eam eodem rursus contactu in singulas subiectarum et partium recipi, mox ex illis in alias continuas, donec in aliquam peruenerit principem: quo tempore mortis periculum instat. Ad hanc rem in primis conferunt vincula partibus supernis iniecta, absciſſioque partium venenatarum. Noui equidem rusticum, qui epoto è viperis medicamento, resciſſo prius digito euasit, sicut, & alium quendam qui sola sectione citra medicamen est liberatus. Hæc Gal. 3. de loc. aff.

Mirabile ad Strumas, gutturis ramicem, & œdemata remedium.

Admirandum remedium ad strumas. Cupressi folia neque teneriora, ne-

que duriora in puluerem comminues, tortiuo vino conſperges, atque ita volutabis, dum in fæces corpus coeant, inde ſtruma, vel ramex inducitur, tertio primũ die ſoluitur medicamentum, contractum locum inuenies, qui digitis exprimi debet: rurſus ad tres dies idem pharmacum applicabis, eodemque modo ſolues & exprimes, ſeptimo die, vel ad ſummum nono, ſtrumæ velut miraculo abolebuntur. Valet etiam ad ramicem gutturis, parotidas, omnem duritiem, & œdemata. Hæc Hollerius. l. Inſtit. Chirurg. c. 2.

Peſtilenti tempore inter præcipua præſidia, aëris rectificatio ſummum iudicatur.

Omni laude dignus, omnique decore admirandus Hippocrates iudicandus eſt, qui peſtem illam ex Æthiopia ad Græciam venientem, non alio repulit auxilio, quam aëris purificatione. Præcepit enim, vt per totam ciuitatem ignes accẽderentur, qui non è ſimplici ſolum materia, ſed etiam bene olenti conſtarẽt. Quapropter, & coronas odoriferas, floreſque, aromata, vnguenta pinguiſſima grati odoris, & alia iucundos odores ſpirantia,

ciues igni ſpargebant, quo pacto aer purus factus eſt. & ij à peſte tuti fuerunt. Ea fuit magni Hippocratis diligentia. Ex Galeno.

Portulacæ ſeminis contra lumbricos magna eſt efficacia.

IN lumbricis necandis nõ modo Portulacæ aqua ſtillatitia aptiſſima iudicatur, verum atque illius ſemen. Narrat enim Arnaldus Villanoua, quendã puerum, dum eſſet in mortis periculo conſtitutus propter lumbricorum multitudinem, drach. ſem. ſeminis Portulacæ cum lacte ſumpſiſſe, atque lumbricos multos emiſiſſe, fuiſſeque liberatum.

Quorundam animalium vitæ terminus conſtitutus quis ſit.

LEpus annis decem viuere fertur, & Catus totidem. Capra octo. Aſinus triginta. Ouis decem: ſed vir gregis ſæpè quindecim. Canis quatuor decim, & quãdoque viginti. Taurus quindecim. Bos, quia caſtratus, viginti. Sus, & pauo viginti quinque. Equus viginti, & nonnunquam

triginta inuenti sunt, qui ad quinquagesimum peruenerint. Columbi octo, vti etiã Turtures. Perdix viginti quinque, vt & Palumbus, qui nonnunquam ad quadragesimum peruenit. Ex Alberto.

Ad dolores articulares electuarium mirabile.

Aperiam electuarium illud mirabile, quo ego in doloribus iuncturarum, & in arthritide cum felici successu non semel vsus sum. Huius auctor Petrus Bayrus est, licet ipse Galeni compositionem esse dicat in lib. 18. suæ Practi. Confiteor subito soluere sine molestia, ignitum calorem extinguere, & membra patientis adeo contemperare, vt multos viderim, eadem die, qua pharmacum acceperant, à sella ad locum proprium sine alterius auxilio languentes redire. Capiuntur Hermodactylorum alborum à cortice superiori mundatorum, & Diagridij an. drach. ij. costi, cymini, zinziberis, cariophyllorũ an. drac. j. trita, & cribellata conficiantur cum syrupo facto ex melle, & vino albo inuicem coctis, donec syrupi bene cocti formam recipiant. Dosis est à drach. ij ad

drac.

drac.iiij. secundum infirmi tolerantiam. Auctor confitetur ter ab huiusmodi doloribus fuisse correptum,& semper in aurora huius electuarij (quem Diacostum vocat) vnc.sem. accepisse, & in vna die conualuisse. Ego diagridium in minori dosi exhibui semper,& bene successit.

Periculosum est, basilicum continuò odorare.

QVam sit periculi herbæ Basilicæ frequens odoratus plenus, ex Hollerij exacta obseruatione perspicitur. Quidam enim Italus ex continuo eius odoratu in vehementes & longos incidit dolores capitis ex Scorpione in cerebro enato, cuius causa mors consequuta est. Ratio apud aliquot huius euentus ea potissima est,quod Basilici folia sub testa fictili putrefacta in Scorpiones mutentur,ex quo arguunt, frequentem odoratum animalcula quædam Scorpionum instar,in cerebro generare.Vtcumque tamen sit,Basilici odoratus ad Syncopem & animi hominum deliquia mirum in modum prodesse à medicis adhibitus videtur.

Piscem Torpedinem dolores capitis à causa calida feliciter sanare.

INter selecta, & quæ dolores capitis à causa calida auferunt remedia, Torpedo piscis est. Ait enim Celsus, quem sequutus est Scribonius Largus, huius piscis capiti affricatu, adeo tales dolores remouere, vt in posterum redire nequeant. Causa omnium Torpedinis qualitas est, ipsa enim viua in mari, & procul, & à longinquo, vel si hasta virgaue attingatur, torporem piscatoris membris inducere dicitur, vt Plinius lib. 23. prodidit. Idcirco (vt Matthiolus dixit) mirum non est huiusmodi affectus quodam stupore feliciter sola confricatione sanari.

Quæ ex occulta naturæ proprietate fiunt, mirabilia videri.

NAturæ arcana semper hominibus admirationem præstitere: ratio est, quia causas ignoramus proprias, & propterea in speculandis his cespitamus, nec aliud nobis restat quam sola admiratio. Quis enim non admiratur, cur Hyenæ vmbræ contactu, canes obmutescant?

Cur

Cur Eryngium ore Capræ sumptum totum gregem sistat? Cur Gallinæ appenso milui capite nunquam quiescere valeant? Cur appenso allij siluestris capite in ouis collo quæ in grege omnes antecedat, Lupi ouibus nocere nequeant? Profectò hæc mirabilia sunt, & in rerum sympathias, & antipathias, & naturæ arcana reducuntur.

Nonnulla animalia reiuuenescere proditur.

MAgnum natura quibusdam animalibus pro senectute euitanda concessit releuamen. Ceruus enim esu serpentum renouari dicitur, quippè dum sentit senectute se grauari, spiritu per nares è cauernis serpentes extrahit, superataque veneni pernicie, illorum pabulo reparatur. Colubri quoque aliique serpentes quoniam per hyberna latebra visum obscurari sentiunt, primo vere, maratro, seu feniculo sese affricant, illudque comedunt, ita visum recuperant, & exacuunt, & vetusta tunica deposita pelleque priori reiuuenescere dicuntur.

Quorundam animalium carnes ad vita longitudinem valere.

A Longissima vita aliquorum animalium, vel eorum proprietate, multi sapientes vitæ longitudinem in hominibus inuenire conati sunt, volunt enim carnium esu longæ vitæ animalium, vitam posse produci, rectè consulentes solidum nutrimentum, multum, diúque nutrire, & à morbis defendere. Hac ratione Cerui carnes, præcipuè iuuenis, ad longitudinem vitæ valere autumant. Retulit Plinius quasdam nouisse principes fœminas, omnibus diebus Cerui carnes depastas, & longo æuo febribus caruisse. Dioscorides lib.2. lõgam senectutem eos agere dixit, qui Viperæ carnibus vescuntur. Propterea Plinius lib.13. Antonium Musam Cæsaris Augusti medicum dicebat, Viperas in cibis iis dedisse qui ab vlceribus incurabilibus affligebantur, ratus hoc auxilium vitam illis producere, atque omnes sanasse. Ex lib.3. Conuiuij nostri litterarij.

Absur-

Absurdam, & ridiculam esse Paracelsi opinionem, de homunculi in phiala vitrea generatione, & partu.

NOn modò ridicula, sed infanda est Paracelsi damnatæ memoriæ opinio, de homunculi conceptione, & partu. Scripsit enim ex semine humano in ampulla vitrea coniecto, & aliquandiu sub equino fimo stabulato, homunculum generari. Vt autem hanc hypothesim falsam ille impius doceret, ex ouo sumpsit coniecturam, quod cum obseruaret in loco calido concludi posse, & ex eo tandem pullum excludi, persuasit hoc idé in humano semine in vitreo vasculo recluso posse contingere. Sed vana, & fabulosa sunt eius figmenta, siquidem ex putrefacto semine in ampulla sub fimo recondito talis homunculi partus fieri nequit. qualis enim est causa, talis effectus consequitur, proinde ex putrefacto nihil, nisi corruptum oritur. Insuper in fœtus conceptu, vt ex sacris diuini verbi decretis capitur, semen vtrumque viri & mulieris concurrere opus est: præter hæc cóceptio haud oritur nisi fuerit vterus bene tem-

peratus, tanquam hortulus à Deo desti-natus ad hanc prolem, cui sanguis ma-ternus simul affluat: quippe si matern[i] sanguinis deficeret appulsus, nec semen augeri, nec ali, plantæ instar, nec partes conformari possent, vt omnium philoso-phorum consensus est. Ad hæc inter fœ-tum & vtero gerentem sympathia quæ-dam requiritur, vt calorem, & nutrimen-tum à matre recipiat, & à fœtu viuente matris calor augeatur, & alia ad conco-ctionem, & productionem feliciter suc-cedant. Quæ omnia falsam esse Paracel-si coniecturam arguunt: ille enim non perspexit in ouo semen ex quo pullus fit, simul cum alimento vernaculo con-ferre, & in testa per se porracea tanquam in vtero quidem concludi ex qua pullus ali, & respirare posset. Semen verò hu-manum caloris, & spiritus cuiusdam vi-uifici particeps, & consors, quorum vi & beneficio fit generatio antequam in vi-tream ampullam perfunderetur, eodem temporis vestigio exhalaret, & conceptio euanesceret. Huc accedit quod deest san-guis, quo semen nutritur & augetur. Ad-de quod per ampullam vitream sub fimo reconditam fœtus spirare nequiret. con-

futata ergo ſuntParacelſiſtarum ſomnia, & fabuloſa eorum magiſtri coniectura,& vana de homunculi partu aſſertio. Ex Georgio Bertino Campano.

In Armenia niues rubentes fieri.

NIues omnes (ſublata philoſophantium ratione) albæ ſunt, & ita iudicat ſenſus, vt non immeritò Plinius lib. 17. cap. 2. niuem vocauerit cœleſtium aquarum ſpumā. Nihilominus Euſtathius Homeri interpres, in Armenia niues rubentes conſpici retulit. Harum colorem multi ſapientes ruminantes, non naturâ niues rubentes fieri, ſed accidentaliter illic voluere. Illa enim loca minio luxuriant, cuius colore exhalationes, è quibus in Armenia niues generantur, pollutæ, rubedinem acquirunt.

Pro quartana febre ſelecta remedia.

ARnaldus Villanoua pro ſecreto habuit in febre quartana exhibere taxi barbati radicem ex vino per duas horas ante acceſſionē,& non minus os de corde Cerui ad drach. Itidem ex vino alte-

rato dictamo cretico, saluia, chamedrio, chamepithio, & myrrha ex succo absynthii ad scrup. ij. castorei etiam, & bituminis an. scrup. ij. ex vino. Alij, vt quartanã excutiãt, infirmis, dum in accessione affligũtur, timorem ex improuiso incutiunt. Propterea Titus Liuius scripsit, Quinctum Fabium Maximum in conflictu febre quartana fuisse liberatum.

Terra lemnia contra venena miram habet efficaciam.

INter præstantissima auxilia cõtra venena, terra lẽnia connumeratur, quæ ad Cantharides, & ad lepus marinum adeò præstat, vt quadam proprietate deuorata, omne venenum per vomitum expellat, quemadmodum multis experimentis hæc omnia didicisse Galenus confitetur.

Lumacæ lapidem partum mulierum facilitare.

DIcitur Lumaca, lapidem nobilissimæ virt[illegible] is in capite retinere, quem si tritum stranguriosis liquore aliquo conuenien-

uenienti dederis vrinam ſoluere, breuiterque ſanare comprobatum eſt. At mirabilem habet in grauida muliere cõſenſum: quippe ſuſpenſam ſi ſecum portauerit, in abortum minimè incidet, ſin autem tẽpore partus tritam cum vino capiet, mulra facilitate pariet: ſiquidẽ lapides hi meatus mirè aperiũt, è quibus fœtui facilior datur tranſitus. Ex Iſidoro.

Rerum ſympathiam in aliquot brutis mirabilem eſſe.

MIzaldus lib. I. arcan. & Bodinus lib. 3. theat. nat. obſeruatum expertùmque audiuiſſe aiunt, Vaccam, Ouem, Equam, Aſellam, Canem, Suem, Felẽ, ſimiliaque fœminei generis animalia domeſtica, & manſueta, dum vtero gerunt, aut interire, aur abortum parere: ſi mas, ex quo conceperunt, mactetur, aut occidatur, tã valida eſt ac vehemens illorum inter ſe ſympathia. Hoc aurem an verum ſit, confiteor, me nondum fuiſſe expertum.

Oleam arborem puritatis, & virginitatis eſſe amantiſſimam.

OLiua ſi manu virginea plantatur, & educatur, vberiores fructus præbere

dicitur, vsque adeo puritatis est amantissima, & labis nescia. Hac de causa vt reor, ab antiquis sapientibus olea Mineruæ dicata, & consecrata fuit. Audiui equidē à multis, olearum à lasciuis mulieribus non semel fuisse collectos fructus, easque perinde sequenti anno parum fructificasse. Ex Carolo Stephano in lib. de re rustic. 3.

Astronomiam Medicis esse necessariam.

PRudens Physicus Astronomiam intelligere debet, aliter perfectus Medicus esse nequiret. Cum autem ægros curare intendet, Lunam aspicere oportebit, si enim plena est, crescit sanguis, & humiditas, in homine, & bestiis, & medulla in plantis, ita voluit Hippocr. in lib. de. disciplina Mathemat. qui apud Gal. reperitur. Cum ergo quis in morbum inciderit, si Luna è combustione exit, tunc ei crescit infirmitas vsque ad oppositionis gradum, quo tempore peracto cœli themate aspicienda Luna est, an cum aliquo Planetarum societur fortunato, vel infortunato, num in malo, vel bono fuerit aspectu, & an dominum domus mortis aspexerit, ita enim

enim de morte,& vita,de morbi longitudine & breuitate infirmorum accuratius coniecturare poterit. Ex Hippocr. & Ioan. Ganiueto.

Saturni, Martisque coniunctionem in Tauro, Bobus pestilentiam prædicere futuram.

Astrologorum ex multa obseruantia decretum est, cum Saturnus, Iuppiter & Mars, vel istorum duo, simul iuncti fuerint, sub humano signo, concurrenti ad eam stellarum fixarum venenosorum animalium aspectu, morbos pestilentes hominibus esse futuros. Ex diuersitate autem Zodiaci brutis quandoque contagium appariturum, saluis hominibus. Vnde notat Augustinus Suessanus in comment. Apotelesmatum Ptolomei, non multis ante annis, obseruasse, cum Saturni, Martisque coniunctio in Tauro horrendissima frigora excitasset, magnam Bobus calamitatem euenisse. Oues autem, licet imbecilliores, superstites tamen fuere. In Boues tamen pestis illa desæuit propter cœleste signum, ad quod terrestris Bos refertur. Quæ si fuisset in Ariete,

forsitan in Oues grassata esset. Anno 1479. in signo humano Martis, & Saturni fuit coniunctio (testimonio Ficini) & pestis crudelissima hominibus tantum successit, vt & prius fuerat anno 1408. & omnium pessima anno 1345. ex trium Planetarum insimul coniunctione.

Suffitu bituminis mulieres ab hysterica passione liberari.

MVltis experimentis comprobatum audio, bituminis suffitu, mulieres ab vtero suffocatas, subitò ad sanitatem reuocari: & quod mirabilius est, hystericam ex templo, bituminis accessionem corrigere, siue crudum, siue vstum mulierum naribus admoueatur. Propterea mulieres, quæ tali passioni obnoxiæ sunt, lana exceptum, siue gossipio collo appēsum, Medicorum consilio (Mizaldo auctore) in nonnullis locis habent, vt crebro olfactu paroxismum arceant.

Cantharides quandoque solo olfactu, sanguinem, vel tactu è corpore euacuasse.

CAntharidum vis, & venenum in sanguine purgando per vrinam, apud paucos

paucos incognitum est, quippe in potu exceptas non modò vesicam exulcerare, verum atque suffocationes, & horrenda symptomata inducere comprobatū est. Imò tantæ feritatis sunt, vt quandoque & tactu, vel olfactu hæc efficiant, vt cuidam chirurgo Mediolani successit, qui bis sanguinis profluuio correptus fuit per vrinam, solum portando cauterium ex cantharidibus in Byrsa. Ex Michaele Pascalio.

Vnde ortum sit adagium, Nauiget Anticyras.

MVlta obseruatione & à prioribus, & neotericis Medicis, nigrum helleborum ad insanos, & mente captos peculiare auxilium esse, probatum est. Huius potio licet periculosa medicina sit, cum cautela tamen sumpta, mirabiliter iis prodesse videtur. Hellebori virtutē Demosthenes innuere volebat, dum in actione monens Æschinem, vt sese purgaret helleboro dicebat. Hoc in Anticyris duabus electissimum, & magni valoris nascitur, quò nauigare oportere adagiū, qui ab insania sanari cupit (vt Strabo lib. 9. Geograph.)

loquitur. Hinc Stephanus de Helleboro loquens addit, Anticyrensem quempiam fuisse, qui Herculem dato Helleboro insania liberauerit.

Grauidas nimio sale vtentes, parere fœtus sine vnguibus.

NOn est à ratione alienum, quod ab Aristot. dicitur 7. de Histor. animal. c.4. mulieres grauidas, si nimio sale in cibis vsæ fuerint, fœtus parere sine vnguibus. Vngues enim, vt dixit Hippocr. in lib. de carnibus, ex glutinosa & viscida materia generantur, hinc accedente salitorũ vsu, materia illa viscida adeo attenuatur & adimitur, vt facilè illorum ortus deficiat. Comprobatur hoc etiam in lactantibus, quibus ex assiduo & nimio salitorum vsu, lac omne paulatim deficere consueuit.

Qui ludi in conuiuiis iucundi, festiuique habeantur.

IN conuiuiis profectò, vt hilariter, iucundeque accepti conuiuæ confideãt, & epulentur, non semel ludi aliquot per

iocum

iocum apparantur, qui omnes in astantium risus, & cachinnos mutantur. Inter multos hi erunt festiui. Si lintea, & mappæ calchanti puluere confricantur, qui loti se deterserint ea parte nigri fient, licet lintea prius candidissima apparuerint. Si gladij succo colocynthidis, vel aloe tacti fuerint, amara omnia ex iis incisa sentientur: ex assa fœtida autem cuncta fœtida audientur. Si super pastillos nuper elixos instrumentorum chordas minutim incisas proieceris, instar vermiũ à calore contractæ apparebũt, nauseãque rei inscijs mouebunt. Quibus vinum potui dabitur, cui castanearum animæ subtiliter tritæ fuerint proiectæ, à ventris crepitibus sollicitabuntur.

De amoris origine aliquot controuersiæ.

VOlentes Physici amoris originem, vel potius furoris amatorij reperire indaginem, ex correspondenti hominum complexione, seu verius, ex conformi ipsis sanguinis qualitate, nempe calida, proficisci volunt, hanc enim complexionem valde amorem gignere affirmarunt. Astrologi inter eos amorem existere a-

iunt,qui in eodem aſtrorum gradu conſi-
ſtunt,vel qui in aliqua conſtellatione ex
æquo participant,& conformes ſunt, tūc
enim ſe redamare confingunt. Alij Phi-
loſophi amorem naſci aſſeruerunt, quo-
ties noſtra lumina in deſideratum obie-
ctum coniicimus. volunt enim quoſdam
ſpiritus ex ſubtiliſſimo, puriſſimóque
ſanguine cordis noſtri in rem concupitā
exhalare, atque ocyſſimè ad oculos nō-
ſtros recurrere,ibique in vapores, & hu-
mores reſolui,qui ſenſim ad cor relapſi,
diffuſique per corpus, in oculis rei dile-
ctæ quandam Ideam, inſtar ſimulachri
& imaginis non aliter quàm in ſpeculo
macula permanet venenoſi oculi, vel
menſtruatæ,auriginoſi, aut ſimili aliquo
morbo infecti, imprimunt. Hac de cauſa
miſerum amaſium, hiſce nouis illectum
ſpiritibus,qui naturalem ſuam ſedem re-
petunt,& ad cor permeant, perditam li-
bertatem ſuam dolere, lamentarique co-
gi affirmare non ceſſant. Nonnulli autē
naturæ ſcientiæ admodum ſtudioſi, cum
multa de amoris ſcaturigine eſſent ima-
ginati, nec veram tam furioſi morbi ori-
ginem inueniſſent, in hæc proruperunt,
Amorem eſſe neſcio quid, natum neſcio
vnde,

vnde,qui venit neſcio quomodo, & accẽdit neſcio quo pacto, ce tam aliquam rem,& perſonam.

Hominem apud Indos longiſſimam vitam habuiſſe.

APud Luſitanicæ hiſtoriæ recentiores ſcriptores (inter quos eſt Fetdin. Caſtanneda) fidei probatiſſimæ, longa narratione & certa, cuidam nobili apud Indos annorum,quibus vixit, trecentorum & quadraginta ſpatio, iuuentæ florem ter exaruiſſe, & ter refloruiſſe inuenimus,atque ex cuiuſdam Epiſcopi relatu nouiter percurrimus. Hoc profectò mirabile eſt, & pauciſſimis à Deo conceſſum.At non minori admiratione illud dignum eſt,quod à Langio de Orbe nouo proditur, inſulam quandam fuiſſe repertam,Bonicam nomine, in qua fontis reperiatur ſcaturigo,cuius aqua vino pre cioſior, ſenium epota in iuuentutem commutet.Ex lib.1. de hominis vita vbi de Prioriſſa anu facta, & reiuueneſcente ſcribitur.

Hydrargiri minera quomodo inueniatur.

INtér metallica omnia, hydrargiro excellentius vix inueniri aliud creditur, cum ad infinita tale accommodetur. Solerti induſtria opus eſt, vt vbi eius mineræ ſit ſcaturigo coniectores deprehendant: propterea menſibus Aprilis, & Maij ſub aurora ſereno autem cœlo aſcendentes vapores in montibus ſpectant: ſi enim inſtar nebulæ fuerint, non altius ſe attollentis, ſed humillimæ, ac quaſi terræ hærentis, argenti viui ibi ſedem eſſe aſſequuntur. Ex Cardano de Subtil.

Aqua mirabilis pro viſus obſcuritate.

APeriam aquam, quam ſcribunt reſtituiſſe viſum cæco nouē annorū; Recipe ſucci apij, fœniculi, verbenæ, chamedryos, pimpinellæ, Garyophilatæ, ſaluiæ, chelidoniæ, rutæ, centinodiæ, morſus gallinæ, garyophyllorum, farinæ volatilis an. vnc. j. piperis craſſiuſculè triti, nucis muſchatæ, ligni aloes an. drach. iij. Omnia immergantur in vrina pueri, & ſexta parte vini maluatici. Bulliant breui

breui tempore, tum exprime & percola. Repone vase vitreo bene obturato. Hora somni singulas guttas, singulis oculis instilla. Hollerius.

Roris marini præstantissimæ virtutes.

PLanta illa, quam Romani & Itali Rosmarinum dicunt, inter plantas nobilissima est, magisque quàm existimetur excellens, quamuis multitudine & frequentia vilescat. Est enim semper virens, nulli nocens, & multis infirmitatibus inimica, maximè comitiali morbo qui ferè dæmoniacus est. Radix eius cum melle purgat vlcera, torminibus medetur, & serpentum ictibus cum vino bibitur. Prodest etiam contra morbum Regium in vino cum pipere. Et tanto in maiora mala præualet, quanto maiori gaudet tutela, & fauore cœlesti à quo omnis virtus confouetur.

Naturæ sagacitas in difficillimis morbis sanandis magna est.

MAgna est naturæ sagacitas in aliquot morbis sanandis, qui medicorum au-

xiliis perdifficile est vt ad sanitatem perducantur. Retulit Alexander Veronensis lib.2.anatom.c.9.mulierem Venetam, acum crinalem qua cirri capillorum intorquentur, quatuor digitorum longitudine ore detinuisse, dum obdormisceret somnoque sopitam deglutiisse: decimo autem mense, quod mirabile est, per vrinam eminxisse. Langius etiam in alia iuuencula, quæ aciculam deuorauerat, id etiam euenisse scribit. Naturæ igitur industria maxima est.

Lapidis compositio ignem fricatione reddentis.

FRicatione cuiusdam lapidis facillimè ignem excutere poterimus. Hæc eius est compositio. Capimus styracis calamitæ, sulphuris, calcis viuæ, picis an. drach. iij. Camphoræ drach. j. Aspalti drach. iij. trita hæc ponantur in vase terreo optimè clauso ad ignem, donec in lapidem conuertantur. Hic panno fricatus accenditur, sputo verò emoritur. Ex Rossello.

Naturam bestiis ad corporis tutelam multa remedia indicasse.

Plu-

PLurima ſunt naturæ beneficia quæ beſtiis fuiſſe conceſſa legimus. Hæc profectò ruminans Plutarchus, præ admiratione in extaſin raptus, Naturã multò plura in pecudes quàm in hominem contuliſſe dixit. Quippe ſi beſtiis morbus accidit, Natura mox antidotum indicauit. Hinc Palumbes, monedulæ, merulæ, perdices (Lauri foliis deguſtatis) humores ſuperfluos expurgant. Lupi, Canes, Feles ſi ægrotant, vel ſi excrementorum colluuie ſtomachum vel viſcera oppleta ſentiunt, gramina comedunt rore perfuſa, herbam frumenti, & rapiſtrum decerpũt: quibus ſtomachum, aluumque exonerant. Columbæ, turtures, pulliſque gallinacei in morbis helioſelinum deguſtant. Teſtudines morſus ſibi inflictos cicuta perſanant. Cerui vulnerati dictami paſtu ſagittas excutiunt. Muſtela dum mures venatur, ruta ſe munire conſueuit, vt validius eos oppugnet. Vrſi mandragoram quærunt in malæ valetudine. Apri autem ægrotantes hedera ſe colligunt. Cætera verò animalia pro vitæ tutela diuerſa alia retinent auxilia. Ex Ariſtot. Plinio, Nipho, & aliis.

Lapidem Aetitem mulierum partus accelerare.

MAgnam intulit natura Ætiti lapidi in partu prægnantium accelerando efficaciam: quippe si earum coxis argento conuolutus partu instante fuerit ligatus, miram vtero gencrabit laxitatem: ex qua prægnantes facilius parient. Ab Aquilis præsidium hoc captum reor. illę enim dũ arctiores se sentiunt, & oua cum difficultate pariunt, Ætitem quęrunt ex quo laxiori matricis orificio facto, lenius oua excernunt. Hinc Ætites lapis, Aquilinus dictus est, quia Aquilę hos in nidum portant, ibique veri reperiuntur. Intellexi ex fœminis primarias aliquot hos lapides in vsu & precio habere, bene ratas partus labores subleuare.

Hellebori nigri radicem, Viperæ morsus in bestiis sanare.

IN magna æstimatione apud multos Hellebori nigri radix habetur, ipsa enim inter carnem & pellem iumenti à Vipera demorsi inserta procul dubio sanat. Confiteor profectò subulcum quendam

dàm porcorum numerum igne persico siue erysipelate pestilenti pollutum (hunc morbum vulgares, eo quòd porcorum caput in excrescentiam magnam deuenit, appellant Capoatto) sola huius radice omnes incolumes seruasse. In porcorum auribus cultello circulum ad viuum sanguinem formabat, deinde cētro stilo ferreo perforato radicis frustulū effingebat, ad pastumque porcos mittebat, ita equidem solo hoc auxilio omnes (me obseruante) ad sanitatem ducti sunt.

Hippiatros in equorum facie pilorum euulsu stellas albas facere.

IN hominum canitie frequentes capillorum euulsiones; vt nonnulli in vsu habent, vituperantur, eò quod illorum euulsu maior generatur canities: Hippiatri enim cum stellas albas in equorum facie fingere intendunt, frequentissimè pilos extirpant, quia continuata euulsione, pilos excrescere albos expertum est.

Quæ apud Veteres magis erant celebrata spectacula.

INter orbis terræ celebrata spectacula, in primis erat Ephesiæ templum, inde Mausolæum, hoc est, Mausoli sepulchrũ, Colossus solis apud Rhodios: Iouis Olympici simulachrum, quod Phidias fecit ex ebore: Muri Babylonis, quos exstruxit Regina Semiramis: Pyramides in Ægypto: Obeliscus in via nobilissima Babylone à Regina supradicta erectus. Rodiginus.

Marinum Vitulum à cœli fulmine non molestari.

NOn pauci sunt scriptores qui Marinum Vitulum, (multa obseruatione peracta) à fulmine incolumem esse perhibent. Propterea Seuerum Imperatorem Lecticam suam Vituli marini corio contegi voluisse legimus, hoc enim animal ex marinis à cœli fulmine minimè percuti audiuerat. Inde factum est, vt veteres, pauidi ne fulmine ferirentur, tabernacula ex istius pellibus contecta retinerent, ita profectò à Cœli fulmine præseruari posse putabant. Ex Plin.

Ca-

Capram inter bruta maximè Epilepsia tentari.

HIppocrates in lib. de sacro morbo, (si liber ille genuinus eius est) vt ab epilepsia homines præseruari valerent, Neque in caprina pelle decumbendum esse, neque eandem gestare oportere, cōsuluit: bene ratus tale animal maximè ab Epilepsia tentari. Hoc etiam Plutarchus rerū naturalium perscrutator indefessus asseruit: propterea veteres sacerdotes ab eius carne vehementer vt morbida abstinuisse fertur, ne gustantibus aut tangentibus modo aliquid eius morbi induceretur.

Vinum in Asthmatis cura selectissimum.

VInum pro sanādo Asthmate ab Horatio Augenio viro probatissimo, quo pater eius cum fælici semper successu vsus est, adducitur. Habet vini dulcis, quale potissimùm Vernacia est, nō crassi, sed tenuis, mellicrati cocti an. lib. decem: puluer. Foliorum Tabbachi exicc. in vmbra vnc. j. semis, radicū polipodij quercini recentis, ac minutissimè concisi vnc. 3. radicū helenij remoto meditullio, & incisarum vnc. iiij, macerentur horis 48, po-

ſtea verò colentur per manicam Hippocratis vocatam, conſeruetur in loco frigido. Dantur vnc. vj. pro vice, ſingulis diebus, horis ante prandium quinque.

Homines à phrenitide correptos ſanis fortiores fieri.

NOn pauci admirantur, cur homines phrenetici (licèt in ſanitate debiles fuerint piius) ipſis ſanis fortiores euadãt? Equidem à morbi natura totum procedere verendum non eſt: cum autem in phronitide magis ob exſiccationem lædantur nerui ſenſitiui, quàm motiui nulli dubium eſt, tales quo ad motum ipſis ſanis fortiores, & debiliores quo ad virtutẽ ſenſitiuam fieri: ratio omnium eſt, quia operationes neruorum ſenſitiuorum humiditate magis perficiuntur: ſecus motiui. Huic adiūgitur, quod phrenetici (mẽte læſa) dolorem non ſentiunt, idcircò fortiores. Ex Arculano.

Tuberum eſu frequenti, homines in epilepſiam incidere.

MAximopere (vt voluit Simeon Zethus) tubeium continuatus vſus vi-

tuperatur: adeò enim homines cerebro eorum esu afficiuntur, vt epileptici, vel apoplectici fiant. Apud veteres autem in pretio habebantur, illisque cum cœlo quandam affinitatem esse, nec nisi tonante Ioue nasci, credidit antiquitas. Vnde Iuuenalis, Facient optata tonitrua cœnas.

Ossa de corde Ceruì à morsibus venenosis homines præseruare.

Mirabilis est profectò officulorum proprietas, quæ in Ceruorum corde reperiuntur: gestata enim, ad præseruandum à bestiarum venenosarum morsibus, & ictibus maximè prosunt. In officinis tanquam præstantissimum antidotum contra venenum & febres pestilentes, hæc ossa conseruantur, & cum fœlici successu medici indies ad hæc valere experiuntur: multi tamen balatrones pro osse cordis ceruini, os bubulum tradunt, in magnam languentium perniciem, & medicorum infamiam. Ex Alexandro Benedicto.

Hemicraniam lapide Gagatis summoueri.

MVlto experimento Democritus Hemicraniã, lapidis Gagatis sola ad collum appensione tolli comprobauit. scribit enim huiusmodi lapidem gestatum semper magis ponderare, quam antequã appendatur: quasi in eo, quædam attrahendi in sese humorem, à quo dolor in parte cranij suscitatur, proprietas reperiatur. Mercur.

Epilepticos non perpetuò concidere, neque spumam facere.

QVi comitiali morbo laborant, nisi in magna ventriculorum cerebri à crassis humoribus obstructione concidere, & spumam ferre consueuerunt: secus verò in aliis causis, vt in quadam puella A erina Beniuenius obseruauit. Incidit illa in Epilepsiam, tamen neque concidebat, neque ex ore spumam ferebat. Sed stans caput hinc inde cum ceruice; ac si quid inspicere vellet mouebat: nihil interim loquẽs, nihil audiens, nihil sentiẽs. Cum autẽ ad se reuerteretur, interrogata quid egisset, penitus ignorabat. Causã Beniuenius existimauit, quòd nõ caderet, ôd coquntractio & tensio ad cerebrum

non

non ferretur,cum solus vapor sursum ascẽderet : ex quo nullo rigore cerebrum ipsum intentum,ab ordinatis motibus reliqua membra præseruare potuit.

Vermes rubeos in hominum cerebro, in quadam epidemia natos esse.

BEniuentis,cum multi ignoto morbo decederent è vita,medici tandem,hoc morbo quendam mortuum incidere voluerunt, & in huius cerebro vermem rubeum breuem inuenerunt , quem cum multis medicamentis vermes occidendi vim habentibus interficere nequiuissent, frusta raphani incisa in vino maluatico vltimò ebullierunt , quo vermis occisus est,atque hoc eodem remedio deinde simili morbo, quasi epidemico affecti, omnes curabantur. Forestus ex lib. Cornelij Roterodam.

Capillorum defluuium ex ladano curari.

NOn semel morbo acuto ægrotantibus(si ad sanitatem reducuntur)è capite capillos decidere expertum est. His facillimè succurritur huiusmodi lini-

mento, quo capillorum defluuium non solum amouetur: verum atque amissi iterum renouantur. Ladanum cum vino, & oleo rosato ad decentem vnguenti spissitudinem coquitur, quo caput vniuersum linitur, breuique capillatum redditur. Ex Bayro.

Ab empiricis tractata remedia mortem non paucis attulisse.

MIrumhaud est, remedia, quæ ab empiricis adhibentur, mortem aliquando hominibus attulisse, ij enim nulla ratione, nullaque methodo suffulti, sed sola experimenti indagine, nec causas morborum verè cognoscere, nec ordine auxilia applicare possunt. Propterea miles quidam in morbo inueterato sui nepotis, qui capitis achoribus erat fœdatus, sine cautione, more empiricorum, nec ætate obseruata, vnguentum ex arsenico, sulphure, viridi æris, semine sinapis confectum capiti apposuit: ita enim ex quodam libro remedium collegerat, & mane sequenti puer ille, qui erat duodecimannorum, in lecto mortuus inuentus est. Hi profectò fructus empiricorum existunt.

Ex Valeſco.

Triplici auxilio homines longæuam vitam acquirere poſſe.

NIſi hominum frequens luxus excreſceret indies, fortaſſe illorum vita longior ſaniorque videretur. hi autem in luxum, epulas, & otia effuſi, vix trigeſimũ excedunt annum abſque ſenectutis aliquo veſtigio. vita enim longæua non luxu & profuſione nimia, ſed triplici tantum remedio comparatur: ſiquidem parcitas cibi & potus, bonus cibus & moderatum exercitium mortalium vitam, ex Philoſophorum decreto, producere valebunt. Bartholom. Moles ex Diuo Gregorio.

Quo pacto ſingultum cohibere valeamus.

NOn leui anguſtia ſingultum homines cruciare quandoque videmus, adeò quod multi in longiſſimam vigiliam huiuſmodi affectu ducti ſunt. Multi ſunt, qui ex improuiſo timorem ſingultientibus incutientes, votum aſſequuntur: alij verò auriculari digito iubent intus aures diu confricari, Lyſimachus tamen apud

Platonem, sternutamento, aspersione aquæ frigidæ, & respirationis cohibitione singultum excuti propalauit.

Quo pacto plebeios & inscios in admirationem ducamus.

PLebei profectò, qui populi pars simplicior est, ex leuissima occasione facilè in admirationem ducuntur. Si optas autem vt adstantes credant vel magico carmine, vel quodam miraculo te operari, manè cum verbascum flores aperit æstiuo tempore, iis præsentibus leniter moueto plantam: flores enim paulatim decidunt, & exiccantur, cum magno illorum stupore, siquidem illius plantæ hæc est proprietas, vt (Sole accedente) flores decidant. Quod si magis irridere velis, inutiliter aliquid murmurabis, vt admiratio excrescat, vltimò tandem omnia in risum finiantur. Ex Porta.

Memoriam è thure epoto maximè augeri.

MAximo hominibus adiumento est firma memoria, tristitiæ verò & labori imbecillitas, iis præsertim qui bonarum

narum litterarum ſtudio incumbere optant. Ita autem confirmatur. Thus albiſſimum in pollinem attritum, & cum vino, ſi hyems fuerit, vel aqua decoctionis paſſularum ſi æſtas, epotum, in Lunæ augmento, oriente Sole, nec non meridie, & occaſu, mirum in modum memoriam augere fertur. Ex Rhaſi.

Quo pacto famis importunitas cohibeatur.

QVis Taurum Philoſophum, eiuſque ingenium non admiratur in reprimendo famis impetu? profectò dum fame maximè moleſtabatur, eius importunitatem compreſſis hypocondriis, & ventris ſtrictione compeſcebat. Apud Aulum Gellium.

Mulierem grauidationis tempore palleſcere, debilioremque eſſe.

NOn ſine ratione mulieres, quo tempore vterum gerunt, virore pallidæ fiunt. purus enim illarum ſanguis continuò ex corpore deſtillat, & in vterum à natura demittitur, vt fœtum tum nutriat, tum eius procuret augmentum. Cum autem ipſis paucior in corpore reſideat ſanguis,

guis, necesse est fieri pallidas, atque alienos cibos appetere. Insuper ex eo, quia sanguis solitus ipsis minuitur, debiliores fieri necesse est. Ex Hippocr. lib. 1. de morb. mulier.

Myristicam nucem à viro gestatam vigorosiorem fieri.

Mirabilis est nucis myristicæ, quam vocant moscatam, cum homine sympathia: si enim à viro gestatur, non modò vigorem proprium conseruare, verum atque turgere, magisque succulentam & speciosam fieri autumant, præsertim si iuuenilis adultæque ætatis homines circumferant. Ex Leuinio Lem.

Hepaticos, & lienosos, decocto chamedrii sanari.

Inter præstantissima remedia, quæ hepaticis & lienosis adhibentur, primum chamedris locum retinet: si enim ex aceto decocta, per plures dies exhibetur, hepaticos, atque lienosos proculdubio sanat: multis equidem experimentis comprobatum est tale decoctum viscera ab infar-

infarctu liberare: propterea in febribus chronicis, eo quod obstructiones mirè abigat, fœlici ex successu à multis pro singulari secreto audio vsurpari.

Pulsus deficientes, & intermittentes in iuuenibus mortem prædicere.

QVanti timoris in languentibus, pulsus deficientes, vermiculantes, & formicantes existant, apud Medicos notissimum est: ij enim ex prostrata natura exortis exitium esse in foribus ostendunt. Intermittentes autem duorum pulsuum spatio, non modò in omnibus suspecti habentur, verum atque omnium (maximè in iuuenibus) exitiosi sunt: ita voluit Galenus, qui in pueris, & senibus, non ita fore timendos asseruit. Huius rei habuit experimentum Prosper Alpinus in Iacobo Antonio Cortuso octuagenario, pleuritico, & febre ardente vexato: cui pulsus fuerunt cùm intermittentes, tum deficientes, tamen ille citò conualuit. Lib. 5. de med. method.

Mithridatis Regis ad Venena maximum Antidotum.

DEuicto Mithridate Rege maximo, in eius Arcanis Pompeius inueniſſe in peculiari commentario ipſius manu cō- poſitionem antidoti dicitur. Conſtabat ex duabus nucibus ſiccis, item ficis totidē, & rutæ foliis viginti ſimul tritis, addito ſalis grano. Si aliquis hoc ieiunus aſſumeret, nullum ei venenum nociturum illa die affirmabat. Ex Plinio.

Quo artificio oſſa, vel ebora colorari valeant.

SI oſſa, vel ebora colorata habere deſideramus, ea in primis oportet ab immunditiis purgare, deinde in aluminis aqua decoquere, tum demum in vrinam, vel calcis aquam in qua diſſolutum ſit verzinum, rubrica, aut cæruleus color, ſiue alius ex voto, immittere, & vna iterum coquere. Cum autem perfrigerata in eodem etiam liquore fuerint, extrahenda ſunt: & pulchra, & bellè tincta habebimus. Alexius Pedemont.

Bryonia

Bryoniæ radicis è vino albo decoctum, hystericam passionem reprimere.

BRyonia in sedanda mulierum histerica passione,egregiam habere virtutẽ multis experimentis dicitur. Ex multis obseruationibus in quadam muliere,quæ quotidie ferè per multos annos hoc affectu laborauerat,à Matthiolo comprobata est.Hæc cum semel per hebdomadã eius consilio,sub lecti ingressum, vinum albũ, in quo ipsius radicis vncia efferbuerat, hausisset,ex illa passione optime conualuit.Ne tamen amplius in suffocationes deueniret vteri,per annum integrum hoc medicamento vsa est,nec morbus iterum recidiuauit.

Quo suffitu serpentes venenati à domibus velpradiis arceantur.

MVlta equidem repetiuntur,quorum suffitus adeo serpentibus odiosus est,vt à loco vbi is fiat penitus arceantur. Scribit Florentinus in Geopon. venenatam feram nunquam accessuram, vbi adeps ceruinus,aut radix Centaurij maioris,aut Lapis Gagates, aut Dictamus cre-

ricus, aut Aquilæ, vel Milui fimus cum styrace mistus suffiatur. Ex Gal. autem habemus in lib. de med. fac. parab. ad Solonem. Pyretrum, sulphur, cornu ceruinum, pinguedinem, & pulmonem Asini accensum, ac suffitum, cuncta animalia venenosa efficaciter fugare compertum esse.

Herpetes exedentes Tabacci cerato feliciter sanari.

Hieronymus Aquapendens in lib. 1. de Tumor. præt. nat. c. 20. exedêtes herpetes testatur curasse, quo ad totum corpus ex sero Caprillo expurgatione, sæpè autem cum salsæ parillę decoctione: partes affectas aquis thermalibus D. Petri lauabat, vltimo iis felici cum successu sequens admouit Ceratum. R. Succi Tabacci, seu herbæ Reginæ vnc iij. Ceræ citrinæ nouissimæ semis vnc. ij. Resinæ pini. vnc. j. semis Resinæ Therebintinæ vnc. j. Olei mirtini quantum suffic. pro formando Cerato.

Vina alba qua industria in rubra mutentur.

Alba vina absque vllo detrimento in rubra (auctore Mizaldo) statim cô-

uertuntur, si puluerem mellis ad durissimam consistentiam decocti, & siccati in vinum album proiecerimus, & transfundando miscuerimus. Id autem minori fastidio efficiet lapathorum radix, si recens vel sicca in vinum mittitur.

Flores in Aegypto prope Nilum inodoratos existere.

ODor in sicco fundatur, eidemque innititur: hinc euenit (auctore Theophras. 6. de caus. plantar.) vt fructus agrestes, vrbanis sui generis odoratiores, eo quod ficciores existant vrbanis, habeantur. Hæc quoque causa est, quod in Ægypto minime odorati flores nascantur: vt enim Plinius prodidit, Ægypti aer à flumine Nilo tum Nebulosus, tum roscidus est: cuius causa odor in floribus adimitur.

Absynthium ventriculum roborare solum adstrictione.

QVantam Absynthium in roborando ventriculo vim retineat, in multis locis à Galeno exprimitur: hunc autem

virtutem non ob amaritudinem, sed propter adstrictionem Absynthio inesse verisimile est. Cōstat hoc totum, ab eius succi natura, qui corroborandi facultate destituitur, ex eo, quòd terreæ partes, in quibus adstringendi vis posita est, ab ipso separantur. Succus itaque solùm amarulentiam habet, quæ tamen abest, vt ventriculum roboret, sed vt potius illum infestet.

Ex epoto Chalcantho albos pilos è capite decidere.

LIcet Chalcanthi, siue vitrioli vsus, ore sumpti, apud Galenum suspectus habeatur: à multis tamen audio maximè commendari. Inter graues scriptores, Rhases est, qui 25. Continentis, c. 24. se habuisse amicum quendam scribit, qui potata vitrioli drachma, prope noctem, pilos omnes, quos in capite habebat albos, abiecit. Res profectò mira est.

Phrenitidem ex Coralio feliciter sanari.

COralium nigrum, quod Antipalles siue Antipathes dicitur, in Phrenitide

de morbo corrigendo, & sanando perquam miram habere facultatem existimatur. Hoc nigerrimi coloris est, & ob varietatem in magno pretio tenetur, & contra huiusmodi affectum tanquã præstantissimum remedium vsurpatur. Ex Enceliode Gemmis lib.3.

Lethargicos à Satureia capiti admota excitari.

MVltis experimentis obseruatum reperio, Satureiam cum floribus vino incoctam, & calentem occipiti admotam, Lethargicos difficili ac pertinaci somno oppressos ac veluti raptos excitare & reuocare. Vt autem curæ fælicior sit exitus, huius decocti guttæ aliquot infirmi auribus instillandæ sunt. Handischius.

Pestilentias quasdam occulta antipathia hominum corpora depascere.

MVlta reperiuntur, quæ occulta quadam antipathia, cunctis hominibus aduersantur. Huiusmodi fuit aura illa pestilens, quæ ex arcula aurea, in quam

miles fortè quidam inciderat (referente Iulio Capitolino) in Babylonia orta est. Ex hac nata fertur pestilentia, quæ inde Parthos, orbémque compleuit. Huic haud absimilis, vel prauior, vtiq. fuit pestis illa, quæ anno 1348. ab oriente incipiens (teste Guidone Cauliacensi) vniuersum ferè orbem vagauit, tantaque sæuitie per-ag abat, vt vix quarta hominum pars superstes euaserit. Brauus.

Infantes eiulare quoties lac nutricum mammas & papillas pungit.

ASsiduâ experientia comperimus tūc eiulare infantes, quoties lac mammas nutricum, & papillas lancinat, & pūgit, quippe ad infantulos tunc nutrices redire videntur statim, cum papillarum mordicationem siue vellicationem sentiunt. Duplici autem id fieri negotio credendum est: vel quia quo tempore coctionem infantulus perficit, eodem momento nutricis vbera complentur, vel quia tutela Angeli Custodis infantis nutricē ad officium leuissima vellicatione sollicitat. Hoc verius videtur eo, quod modo citius, modò tardius infantes eiu-

lant:

lant : & vtriusque status non semper idē est. Ex Bodino lib.3. Thea.natu.

Salis prunellæ virtus & compositio.

SAl prunellæ, ob singularem vim, dolores mitigandi à quauis causa calida & inflãmatione excitatos, quam retinet, Anodynū minerale à chymicis appellatur. Eius compositio talis est: Paratur ex nitro optimo, quod in crusibulo funditur, paulatim superinijciendo flores sulphuris, qui eius pinguedinem tollunt idque adeo pellucidum purumque reddūt, vt si super lapidem marmoreum effundas, omnino clarum, & diaphanum appareat vitri instar: quod deinde Sal siue lapis prunellæ dicitur. Salutare est remedium ad ardētissimam illam febrē Hungaris familiarem extinguendam, & edomandam cuius ferocia tanta est, vt ægrotantium linguas prorsus nigras, & prunis ardentibus similes efficiat. Cum autē tā:i symptomatis sæuitia extinguatur huius vsu leniatur & opprimatur Sal prunellæ appellatus est. Est præterea idem remedium magnum diureticum, & diaphoreticum Quercetanus in [illegible]

Hydrophobos epoto Catuli coagulo aquam illico appetere.

MIris laudibus Catuli coagulum in Hydrophoborum cura ab Ætio extollitur: Illud enim si semel tantùm ex aceto Hydrophobici gustauerint, statim eos aquæ potus cupiditatem capere: ob id medicamentum hoc præstantissimum iudicamus, in huiusmodi enim affectu nulla salus salubrior iudicatur, quàm aquæ potus: quo deficiente, mors in foribus semper est.

Cur Leo Gallum timeat absoluta inquisitio.

CVm quodam die Cercelli animi gratia apud Carolum Cifellum Iurisconsult. clarissimum, meique amicissimũ forte interessem, fortè inter nos de Galli natura orta fuit disputatio: illa præsertim, cur Leo illum timeret? Pro dubij solutione Ficinum in lib. 3. de vita cælit. compar. adduxeram: qui Leonem Gallũ vereri scripsit, eo quòd in ordine Phæbeo Gallus est Leone superior. Hoc etiã ex Proclo confirmare volui, qui Apolli-

neum

neum Dæmonem, qui alias sub Leonis figura apparuerat, statim obiecto gallo disparuisse prodidit. Ille autem, quia bonarum literarum citra legalem scientiam admodum studiosus est, contraria ratione Leonis timorem euenire cōtendebat. Adducebat Leonardum Vairum in lib. 1. de Fascino, qui ex Gallorum oculis semina quædam ac spiritus exire profitetur, quibus Leonibus dolor, ac mæror incredibilis incutiatur, inde veluti effascinatos timere. Ego quidem licet à Lucretio hanc etiam opinionem sustentari vidissem: tamen post pleraque vltro, citroque inter nos de re hac ventilata, confessus fui apud me neutram opinionem videri validam. Vbi enim naturales rationes præualent, nec ad Astrologicas, nec ad occultas aufugiendū est. Leones quoniam bile flaua, & copia caloris abundant, facilè fit, vt ex sonora galli voce commoueantur: ita profectò Canes ex leui etiā alterius latratu faciunt. Insuper rubicūda galli crista, flāmę instar rutilantis, primo aspectu, coloris ratione, bilē in Leonibus celeri motu excitat, vt pāni rubri armenta quædā fugare, & mouere solēt: inde fit, vt quodammodo leones & a-

ſpectũ,& galli vocem timeant. Haud tamen credendum eſt in iis (ſedato primo impetu) perpetuo timorem ex hac beſtiola durare,& induci poſſe.

Coruos morientium fæditatem ſentire, & ob id ſuper tectum infirmorum crocitare.

COrui,quia hominibus meliorem habent odoratum, vt voluit Ariſt. corporis morituri fætidum odorem de longe ſentiũt:ſecus eſt in hominibus, licet prope maneant. Propterea ſuper tectum infirmi Corui volitant,& crocitant, quãdo eius corruptio, & fœditas magna eſt, vt ea paſcantur : huiuſmodi enim animaliũ genus rerum fœtidarũ maximè auidum eſt,quibus paſciturːidcirco in bellis,& in peſtilenti tempore, cum corpora mortuorum vel hominum,vel animalium humi iacta ſunt,Coruorum copia præualet. Homines vulgares,& qui parum prudentes ſunt,dum Coruos crocitantes ſuper tectum infirmi aſpiciunt, illum mori debere afferunt;hoc autem falſum eſt: ij enim tantum fœditatem inſequũtur. Sæpè tamen Deus permittit Dæmones in [illegible] animalium forma

ſupr.

ſuper domos vel in domibus morientium apparere,quando beſtialiter vixerunt. Ex Berardino de Buſtis.

Quo artificio æs aduratur, & cinnabari colorem acquirat.

SI æs vſtum colore cinnabari, & ad rubedinem verſum habere volueris,quemadmodum optat Dioſcorides, Accipe æris laminas cultri coſtæ profundas: non ſint autē æris alias fuſi, quia in hoc ſemper ſtamnum commiſtum eſt. Has ſuper ignitos carbones apta: cum autem illæ rubeſcere incipient, ſulphuris puluerem tenuiſſimum leniter déſuper coniicito, videbis enim (ceſſante ſulphuris flamma) æris ſquamulas euidenter extrahi,& euelli.Tu modo ſi perfecte non poſſe euelli cognoueris, addito ſulphurem toties,quouſque lamulæ eradicari videantur: caue tamen ne vrantur,& ad nigredinem vergant.Extincta tandem ſulphuris flamma,& refrigeratis laminis, æris rubei ſquamulas habebis magni valoris, quas loco Hydrargiri præcipitati in medicamentis recipies, alias autem huius vires apud Gale. & Dioſc.videto.

Theodorus Gaza, quod infeliciter tex. Arist. de Hydrophobia conuerterit, à crimine absoluitur.

THeodorus Gaza vir quippè doctissimus dum Arist. tex. 8. de histor. animal. c. 22. traduceret, omnia animantia voluit à Cane rabido demorsa in rabiem agi ac mori excepto homine. Hoc autem quantum sit falsum, quotidiana demonstrat obseruantia. Homines enim demorsi in rabiem aguntur & pereunt: nisi rectè curantur. vt cuidam (pauci sunt menses) hic iuueni accidit, qui à Cane rabido in manu demorsus, nullo adhibito medico, sed solum circulatoribus confisus, in 40. die in furorem deuenit, quo tempore licet me parentes vocassent, facto tamen præsagio, quod breui moreretur, tâquam deploratum reliqui. Hæc igitur Theodori traductio plerosque in varia labyrintha deduxit: multi enim, tum vt Gazam defenderent, tum etiam vt Aristotelem ab erroris suspitione vindicarent, textum ita acceperunt, animantia omnia à cane rabido correpta interire, hominem verò solum absque periculo non seruari, ita exposuit Iulius Pollux. Alij verò, inter

quos

quos est Leonicenus, textum malè fuisse conuersum, vel esse deprauatum contendunt, & sic loco πλὴν, legendum πρὶν, asserunt, quasi homo correptus, & in rabiem, & mortem deueniret, sed non ita citiùs, vt cæteris animalibus contingit. Hic sensus, quoad negotij veritatem verus est, quia homo propter sui optimum temperamentum, tardiùs quàm cætera violatur: tamen Aristotelis intentio neutiquam est. ipse enim ex professo hominẽ à rabie, & morte seruari scripsit, cuius textum Gaza fideliter traduxit, neque deprauatum, neque commutandum existimo, quia mens Philosophi peruerteretur. Vt autem Arist. opinio omnibus innotescat, hydrophobiam in homine morbum esse nouum, illiusque tempestate incognitum proponimus, ex quo iure exposuit animantia omnia è Canis rabie emori, homine excepto, quia hæc lues in homine nondum innotuerat. Confirmat opinionem nostram Plutarchus 8. Symposiacorum, in probl. 9. dum ex sententia Athenodori Medici conscripsit, hydrophobiam esse morbum nouum, atque apparuisse tempore Asclepiadis, qui sub Pompeio Romæ claruit. Confirmant et-

iam hoc Scriptores ante Asclepiadem, qui de Hydrophobia mentionem aliquā haud faciunt: Quod si manifestum fuisset, non video cur sub tanto silentio tantum morbum occultassent. Ego quidem Hydrophobiam antiquitus haud extitisse persuaderi non possum: innotuisse autem verisimile est, non ob aliud, nisi quia morbus hic non statim à vulnere aperitur: Si quidem multi in 40. die rabiunt, aliqui post sextum aut octauum mensem, vel etiam post annum, vt scribit Gal. Auicenna adnotauit post septimum, Albertus post duodecimum, Propterea antiquitus, & præcipuè Aristotelis tempestate, huius morbi causa non aduertebatur à Medicis nec innotescebat aquæ timor, nec à canis vulnere & rabiem & illa praua symptomata oriri imaginabantur: idcirco Aristoteles etiam inter illos hominem commotum à cane rabido, nec rabidum fieri nec emori scripsit.

Asari radicem pro expurgandis vomitu tenacibus humoribus à ventriculo efficacissimum esse remedium.

QVanta sit Asari radicis non modo inciendo vomitu verùm atque in ex-

purgandis à ventriculo, & ab eius partibus, humoribus crassis & tenacibus efficacia, sapientum aliquot edocuit obseruatio: siquidem multi non solum in vitiis ventriculi, sed etiam in quartana febre, aliisque longis affectibus hac euacuatione felicissimo cum successu vsi sunt. Praeparatur è scrup. ij. aut Drach. j. radicis Asari, quae in hydromelite, aut passularum decocto sit dissoluta, cui tantillum cinamomi, & sirupi violar. adiicitur. Ex Fernelio.

In construendis sepulchris veteres fuisse admodum diligentes.

EXacta Veteres in construendis sepulchris vtebantur diligentia: idcirco admiratione maxima dignum est illud, quod à Ludouico Viue narratur, memoria patrum suorum sepulchrum fuisse erutum, in quo ardens lucerna inuenta est. Haec ibidem (vt inscriptio attestabatur) ante Ann. M.D. condita erat, & posita: manibus autem contrectata, ex templo in puluerem conuersa est. Ex Langio.

Caniculæ exortum à Veteribus maximè fuisse obseruatum.

CAniculæ exortus antiquitus à priscis summopere obseruabatur, siquidem ex eius colore de anni statu coniecturam capiebant. Illa enim si obscurior, & veluti caliginosa oriebatur, grauem, & pestilentem fore annum, si clara & pellucida, salubrem ac prosperum prædicebat. Heraclides Ponticus.

Aegyptiorum de quatuor elementis opinio.

QVatuor elementa fecerunt Aegyptij, ex singulis tamen bina, marem & fœminam constituunt. Aërem marem iudicant quâ ventus est, fœminam quâ nebulosus & iners. Aquam virilem vocant mare, mulierem omnem aliam. Ignem vocant masculum quâ ardet flamma, & fœminam quâ lucet & innoxius tactu. Terram fortiorem marem vocant: saxa cautesque fœminæ nomen assignant, huic tractabili ad culturam. L. Seneca lib. 3. Natur. Quæst.

Phrenetici aliquando mirabilia loqui.

MIrabile est, quod aliquando in Phreneticis obseruamus, istorum enim aliquot(benè inflammato cerebro)lingua latina loqui vel carmina componere ligato rythmo,cum priùs fuerint eorum ignari, visi sunt, sed quod mirabilius est, Nicolaus Florentinus refert, se fratrem phreneticum habuisse, qui futura prædixit,quæ euenerunt,ita vt eius prædictiones magna ex parte postea veræ inuentæ fuerint:de quibus tamen sanus existens, nullam habebat cognitionem.

Infantium rupturas qua via sanare valeamus.

MVltis obseruationibus, nullum remedium salubrius infantium rupturis inueniri expertum est,quam ex tritis cocleis,thure, & oui albumine emplastrum confectum. Hoc enim si patti affectæ apponitur,& infantes eo tempore in lecto detinentur,miram in sanando affectu retinet efficaciam.Ex Matthiolo.

Digitum anularem maximam cum corde retinere sympathiam.

QValem anularis digitus cum corde habeat consensum, in animi defectibus, & in syncope experimur. Qui enim à talibus passionibus vexantur, vellicato articulo anularis digiti seu medici, vel attritu auri ad eundem cum croci momento eriguntur. Per hunc profectò vis quædam refocillatrix ad cor peruenit, ex qua ab animi defectu collapsi vigorantur, & in pristinam valetudinem redeunt. Ex Lemnio.

Carnes coctæ quomodo crudæ videantur.

IN lautis conuiuiis, ne voraces gulosi, carnes coctas comedant, sic artificium parabimus. Excipitur leporis, aut agni sanguis, quem congelatum, & siccatum in pulverem comminuemus: hic si super carnes coctas spargitur statim soluitur, illæque colorem proprium mutantes sanguinosæ videbuntur, vt nauseabundus eiicias. In commessationibus contra parasitos hoc est electum remedium. Ex Vuecchero.

Ad oris vlcera, & labiorumque scissuras expertissimum remedium.

THomas Thomaius in Idea sui viridarij, Nicolaum Zanonem Chirurgum Rauennæ retulit, mirabili successu & artificio oris, gingiuarum, linguæ, & palati, nulla alia re quàm radicis pentaphyllon, siue quinque foliorum decocto vlcera sanare, atque labiorum scissuras linimento ex oleo amigdalarum dulcium, cera, & mastice, quàm breuissime ad sanitatem perducere.

Ex apri testiculis, sterilitatem in hominibus remoueri.

MAgna est vxoratis inquietudo, & animi perturbatio, prole carere sterilesque existere: propterea vt à tanto infortunio liberētur, prolemque habeant, per aliquot dies ieiuno stomacho vir & vxor cum iure galli veteris, testiculorum apri, siue verris in vmbra exiccatorum puluerem capiant: profectò breui tempore optatum adipiscentur, vt in multis sterilibus ex quacunque causa non semel expertum est. Ex Democrito.

Bufonis tibijs dentium dolores euanescere.

INter maximos cruciatus a quibus corpora nostra defatigantur, dētium dolores perniciosissimi existimātur, adeò quod multi,& in animi deliquia & in manias deuenerunt, multi etiam in vitæ desperationem. Huius doloris remedium in odioso & abominabili animali natura reposuit. Aperiam hoc arcanū maximum. Tibiæ bufonis, siue ranæ terrestris à carnibus mundatæ, si super dentes condolentes fricabuntur, immediatè dolorem remouent,adeóque excruciatus cessabit, vt quasi in dentium superficie dolor collocatus videatur: experire modo, & fruere tanti arcani thesauro. Ex floravante.

Cepam ab Hippocrate maximè detestari.

CEpam Hippocrates aspectu magis quàm esu commendauit, visu bonam, esu malam esse dicens: Idcirco lucubrationibus, & literarum studiis addictis summè cauenda est: oculos enim vitiat,& visum obtenebrat, bilemque exacuit.

cuit. Villicis & fossoribus, quibus literis haud cura est, huius esus maximè collaudatur: eius enim calore vires ad opera exercitanda magnoperè excitantur. Ex Plinio.

Animalibus naturam non modò terras, verùm atque situm pro termino constituisse.

MAgna fuit Naturæ diligentia in constituendis terrarum terminis, & situ quibusdam animalibus: ne simul vbique viuentia, & hominibus & sibiipsis perpetuo essent nocumento. Propterea animalium pleraque in diuersum à proprio adducta situm vt plurimum ægrotant, & moriuntur. Hinc colligimus in Mæsia, Sylua Italiæ, non nisi in parte reperiri glires. In Olympo Macedoniæ monte Lupi minimè habitant, nec in Creta insula. In Africa nec vrsi, nec apri, nec cerui, nec capreæ videntur: In Illyria, Thracia, & Epyro asini parui generantur: In Scytica terra autem, & Celtica nec sunt asini, nec viuunt leones in Europa, Pantheræ in Asia, Ibis in Ægypto solùm commoratur. In Creta nec vulpes, nec vrsi

ſunt,nec aliud animal maleficum præter phalāgium.In Ebuſó Cuniculi non ſunt, ſcatent in Hiſpania & Balearibus. In Seripho inſula ranæ ſunt mutæ,illæ autem ſi alio transferuntur,vocales fiunt. In Italia mures aranei venenati ſunt, hos tamē regio vlterior Apennino haud generat. Cerui in Helleſponto alienos fines non commeant. In Ithaca illati lepores non viuunt. Sunt & alia animalia quæ in determinatis locis,& non vbique viuunt,& generantur.

Apij eſum in menſis apud Veteres infauſtum extitiſſe.

EX veteribus maiores nullum Apij genus in cibis admittere ſolebāt; defunctorum enim epulis feralibus ab ipſis erat dicatum,vt ex Chryſippo Plinius retulit. Multi autem non ſolùm ex hoc, quia ſepulchra coronabantur, Apium à veteribus fuiſſe damnatum à menſis, ſed etiam quia eius eſu viſus diminuitur, & Epilepſia generatur, autumant: vnde à Medicis nutrices moneri conſulo, (frequenti enim huius vſu lac tum decremētum tum malam recipit qualitatem) vt

ab Apio abstineant,ne infantes earum vbera, lactantes in morbum comitialem proni fiant. Dicunt in eorum caulibus, nonnulli eruditi Scriptores, vermiculos nasci,eosque sterilescere,qui comederint in vtroque sexu.

Satyri) testiculum carnosiorem Veneris incendia excitare flaccidum verò extinguere.

SAtyrium, quod Canis testiculos vocant, magnæ apud sapientes est considerationis: in hoc enim, tum Venerem excitandi, tum reprimendi à natura videtur esse remedium collocatum. Quippe maior plantæ bubulus, qui plenior & mollior est, ex superflua & ventosa eius humiditate in potu assumptus Veneris incendia excitare consueuit: minor verò, qui flaccidior & aridior est, illa reprimere, Veneremque extinguere videtur. Ob id (vt aiunt) in Thessalia mulieres mollem testiculum in lacte caprino ad stimulandos coitus, & bibere, & hominibus in potu præparare solent. Quod autem in Satyrio mirabilius est, alterum alterius in potu

ſumptum potentiam & efficaciam reſoluere, ſi vterque teſticulus vnà exhibetur.

Sterilitatem hominibus à ſterilibus animalibus poſſe prouenire.

SI verum eſt, quod ab Athenæo proditur, Mullum ter in vita parere, reliquoque tempore ſterilem eſſe, quod in eius vtero naſcantur vermiculi, è quibus ſemen deuoratur: non abſque ratione ex iſtius natura homines poſſe ſterileſcere Terpſicles apud eundem dicebat. Mullus enim ſi viuus in vino fuerit ſuffocatus, atque id vir biberit, rei venereæ operam dare non poſſe credidit, quod ex Plinio etiam confirmatur, qui Veneris incendia illud extinguere ſcripſit.

Cynorrodi radicem ad Hydrophobiam plurimùm valere.

AD morſum canis rabidi vnicum remedium quodam oraculo repertum proponit Plinius lib.8.cap.41. Hæc radix ſilueſtris roſæ eſt, quæ Cynorhoda appellatur. Narrat B. Fulgoſius de

quadam fæmina quæ per somnium admonita est, vt radicem Cynorrhodi filio à cane rabido demorso, & aquas iam metuenti præberet, quæ statim in Hispaniam pro radice misit, qua Hydrophobicus celerrimè sanitati fuit restitutus. Ex Gemma Cosmocrit. lib. 1. c. 6.

Hominis vitam quibus signis longam vel breuem metiamur.

HOminis vita pomo persimilis esse videtur: quod aut maturum decidit sponte, aut ante iniuria tempestatum ventorumue impetu deijcitur. Vitæ breuis signa colligimus, raros dentes, prælongos digitos, ac plumbeum habere colorem. Contra longæ, incuruos humeros, crassosque atque clarum retinere colorem. Forcius.

Extractum Hellebori nigri ad morbos inueteratos magnæ esse præstantiæ.

IN desperatis ischiadis doloribus, artheticis, atque affectibus inueteratis, iisque potissimum, qui ex atro, & melan-

cholico humore excitantur. extractum nigri Hellebori, remedium præstantissimũ semper esse inueni. Capiantur nigri Hellebori radices à sordibus purgatæ, & in pila terantur grosso modo: infundantur vino albo, & in vase terreo ebulliantur quousque radices benè emolliantur, quo facto prælo exprimantur, & iterum in vase terreo leniter ebulliat (deiectis tamen radicibus) quod fuerit expressum. Acquiret succus spissitudinem instar picis, qui cum modico cinamomo, & puluere anisorum miscendus est. Dosis in grãdioribus est scrup. sem. in minoribus à granis quatuor vsque ad sex. Datur cum saccaro in forma pilular. Cõfiteor in obstructionibus, in epilepticis, retentione menstruorum ex crassorum humorum infarctu, & in aliis inueteratis affectibus, mirabiles huius remedij successus vidisse. Conficitur etiam extractum sine expressione, & efficacissimum est.

Ad Lienem induratum eiusque obstructionem efficacissima præsidia.

INter ea remedia, quæ lienem & splenéticos ab obstructionibus liberare reperta sunt,

ta ſunt, mihi ſemper ex voto ſucceſſit Abſinthij Romani decoctum, ieiuno ſtomaco epotum, quod à Cornelio Celſo summè commendatur: vt autem id felicius ſuccedat, poſt cibum aqua Fabri ferrarij in qua pluries ignitum ferrum extinctum ſit Lienoſis præbenda eſt: Experientia id totum manifeſtauit, animalia enim apud huiuſmodi fabros enutrita, ob eius potum, exiguos habere lienes obſeruatur: Beniuenius ciuem Florentinum per ſeptennium ſplenis ſcirro malè affectum curaſſe gloriatur, atque ſolo eſu capparorum, & aqua eadem perſanaſſe. Debent tamen hæc remedia multo tempore vſurpari, vt ſcopum attingant.

Hominem quendam fuiſſe repertum, miræ vaſtitatis, & ingluuiei.

INdixerat Maximilianus Cæſar Ann. MDXI. apud Auguſtũ comitia, quando illi vir quidam prodigioſæ vaſtitatis, & craſſitudinis oblatus eſt, at in illo incredibilis & inſatiabilis erat ingluuies, ita vt integrum vitulum crudum, vel ouem incoctam vna vice deuoraret, nec tamen famem expletam diceret. Ferunt (vt Su-

rius) hominem Borealibus regionibus ortum fuiſſe, vbi ob locorum frigora ſolent homines eſſe edaciores. Hoc tamen non ſolum in Septentrionalibus partibus, verum atque alibi repertum eſt: Voraces enim ſupra modum fuiſſe referunt (Æliano auctore lib. 1. de var. hiſt.) Pityreum Phrygem, Cambetem Lydium, Charidam, Cleonymum, Piſandrum, Charippum, Mithridatem Ponticum. Et Anaxilas comicus dicit, Cleſiam quendam infinitæ voracitatis extitiſſe.

Antidotorum aliquot contra venenum obſeruationes.

RVſticus quidam dum herbas ſecaret, à Vipera morſus, per impoſitionem tormentillæ à campo penſili collectæ illico liberatus eſt. Alter cum ab ingenti dolore & ardore premeretur ſuper dextra ſpatula, & ita angeretur, vt vix ſe pedibus continere, oculis videre, & loqui poſſet, veritus ne à ſcorpione eſſet commorſus, oleum bibit, multum vomuit, & à dolore leuatus eſt, & quod mirabilius, in ſpatula nihil erat ſigni, vbi prius fuerat dolor. Quidam etiam à ſimili dolore &

tremore

tremore correptus ex aſſumpto Bolo armeno cum aceto ſubitò euaſit. Puellus etiam putredinem timens & vermes, aſſumpſit Scordeum,& liber factus eſt. Ex Franciſ. Thomaſio de peſte.

Quo artificio Cancri viui ex templo cocti videantur.

VInum ſublimatum, ſiue aqua vitæ magnam habet efficaciam in rubificandis cancris viuis: propterea ſi vis homines in admirationem ducere, accipe viuos cancros atque in vino ſublimato ſubmergas, ita enim confeſtim rubeſcunt, ac ſi percocti eſſent, tanta eſt illius aquæ caliditas & energia, vt inſtar ignis exardeſcat: admiratio tamen innaſcitur, quòd rubefacti & viui ab aqua exempti ambulent.

Quomodo flamma excitetur in aqua.

SI calcem non extinctam accipies, Sulphur virginem dictum, camphoram, & ſal nitrum in partes æquales, ac bene omnia ſimul miſcebis, puluis parabitur, qui in aqua proiectus inflammabitur, ac lucē

reddet: quod parui momenti haud erit, præcipuè si noctu luce indigebis. Poterit id fieri in vasculo aqua pleno, vt quidam amicus meus dum noctu in itinere esset, expertus est, qui totum mihi fideliter communicauit.

Vbi vigent morbi, ibi maximè remedia oriri.

MAgna est Naturæ prouidentia in adiuuandis hominibus, quippè obseruatum est, vbi aliqui morbi copiosè vagantur, ibi remedia accomodata ad illorum exterminium nasci voluisse. Hinc in Aphrica, quæ serpentum est feracissima, aromata tanquam eorum veneno antidota, oriuntur. In Argo Scorpiones plurimi videntur, propterea ibi locusta aduersus Scorpiones insurgens nascitur. Apud Indos Occidentales Galliga lues viget, ibi lignum Sanctum Guaiacum dictum exoritur, & illinc ad nos defertur. Cantharides venenó erodunt, illis remedium caput, alas, & pedes earum existere obseruamus. Qui à Stellionibus mordétur, iisdem in potu sumptis sanantur. Crocodili adeps, si in ipsius vlcera instillatur,

latur,ſuo veneno mederi videtur. Scorpiones,Draco marinus,& Paſtinaca contriti,& eorum plagis impoſiti, proculdubio ſanant. Napellus mortiferum venenum eſt,vbi tamen naſcitur, ibi Antora reperitur, cuius radices contra Napelli perniciem ſingulare ſunt præſidium.

Animantium lac ab alimentis recipere qualitatem.

LAc omne in animantium corporibus alimenti recipere qualitatem adeo verum eſt, vt demonſtratione non egeat: ſiquidem nutrices ex prauo in victu regimine non ſemel infeciſſe infantes viſæ ſunt.hac etiam cauſa lac in iis modò craſſum,modò liquidum,aut ſeroſum cernitur, eo ꝙ cibus aut craſſus, aut inciſiuus fuerit;modò infantium conſtringit aluũ; modò ſoluit,quod vel conſtringentia vel ſoluentia nutrices comederint. Hoc in pecotibus etiam manifeſtum eſt: in locis enim vbi hæc ſcamonium, helleborum, aut mercurialem paſcuntur, vtique lac omne ventrem, & ſtomachum ſubuertit: quemadmodum Dioſcorides in Iuſtinis montibus contingere prodidit, vbi, ſi

capræ album veratrum pro pabulo habuerint, primo foliorum pastu euomere, & earum lac epotum nauseam creare, atque stomachum vomitionibus offendere ait: Cum autem astringentibus pabulis, robore, lentisco, frondibus oleagineis, & terebintho pecus hoc vescitur, lac stomaco accommodatissimum generare verisimile est.

Ex pulchritudine, & deformitate aspectus, mores in viuentibus coniecturari.

MAgnam nobis aspectus pulchritudo, vel deformitas non solum in hominibus, sed etiam animalibus, & plātis præstat coniecturam qua benignos, vel prauos mores & naturas venari solemus: intuitu enim pulchri corporis, speciosique aspectus mitem naturam, benignosque mores in homine illo persistere coniecturamus: contrà in difformi corpore, in turpi aspectu, timemus enim nescio quid calliditatis, & malitiæ. In animalibus laudamus catellos, canes venaticos & sagaces, venamur in eis benignam naturam & mites mores, contra in Molossis, in Lupis, Pantheris, & similibus: timemus

mus siquidem crudelitatem, malitiam, & voracitatem. In plantis ex pulchritudine venamur salutares naturas, ex deformitate autem noxias. Rosa, Lilium, & Iris nobis præstant argumentum, quam plurimis pollere virtutibus: contra Cicutam, Aconitum, Napellum. ex deformitate enim plantarum huiusmodi, mortem nobis posse inducere arbitramur. Ex Porta in Physiognom.

In partibus Septentrionalibus maleficas artes exerceri.

OLaus Magnus de gentibus Septentrionalibus loquens: Sunt (inquit) Biarmi idololatræ, & Amazobij Scythatũ mote atque in fascinandis hominibus instructissimi, quippè oculorum, aut verborum, aut alicuius alterius rei maleficio, homines sæpe ad extremam maciem deueniunt, & tabescendo dispereunt.

In Hæmorrhagia selectissimum præsidium.

IN fluxu sanguinis narium copioso pleriq. & in animi deliquia, & syncopē deueniũt, multoties etiã tãti periculi

hic morbus est, vt ægri à salute desperati intereant. Aperiam quod mihi cum maxima languentium vtilitate semper adhibere profuit. Bursa pastoris contrita si cum oui albugine & aceto commista fuerit & fronti applicatur, confestim sanguis constringitur, vt mihi non semel in infirmorum cura contigit.

Vt in febricitantibus sitis, & linguæ ardor compescatur.

IN febricitantium querimoniis ex siti, & linguæ ardoribus, Cristalli vsus, inter præcipua iudicatur remedium. Illud enim si diu in aqua frigida agitatur, & ore deinde detinetur, sitim, & calorem corrigit, atque linguam humectat: maioris tamen virtutis est lapis albus, qui in lumacæ capite reperitur: hic porrò sub lingua agitatus, non modò sitim, caloremque refrænat, verùm atque saliuam in ore excitat: vnde febricitantibus, & maximè siticulosis præsentaneum iudicatur esse præsidium. Ex Lemnio.

Ad ignis præsidia sæpissimè in morbis curandis Aegyptios recurrere.

SVnt Ægyptij admodum procliues in languentium cura ad ignea præsidia e-

ligenda. propterea vstione vtuntur in Asthmate laborantibus, in stomacho frigido, humidoque ab humorumque defluxu,& flatibus repleto: Hepar,& Lienẽ obduratum, & refrigeratum multa cum vtilitate inurunt: Hydropicos sub vmbilico,& sub hypochõdrio sinistro linea petia ignita comburunt. In doloribus dorsi, lumborum, colli, & omnium articulorũ, in spina dorsi, lumbis, collo,& aliis partibus dolore cruciatis, hoc præsidium frequentãt. In tumoribus à crudis, pituitosisque humoribus generatis ad ignem confugiunt, tanquam auxilium quod citò multos morbos curet, inopumq. proprium esse autumant. Ex Alpino de Medic. Ægypti.

Gentium & populorum ingenia historiis, & prouerbiis excogitari.

IVlius Scaligerus vir acutissimi ingenij, Gentium, & populorum naturas tum ex historiis, tum ex prouerbiis atque ex ore vulgi ita excepit. Asianorum luxus, Africanorum perfidia, Europeorum acritas: montani asperi, campestres molliores ac desides: Maritimi prædones mistis tamen moribus: Eadem ratione In-

ſulani quoque ſunt: Indi mobiles, ingenioſi, magicæ ſtudioſi, numero fidentes: Aſſyrii, Syri ſuperſtitioſi: Perſæ, Medi, Bactriani, Pyrrhi, Scythæ, Sibi, Phryges, Cares, Cappadoces, Armeni, Pāphilij mercenarij, atque aliis bellicoſi: Ægyptij ignaui, molles, ſtolidi, pauidi: Afri acres, infidi, inquieti: Æthiopes animoſi, pertinaces, vitæ, mortiſque iuxta cōtēptores: Thraces, Miſi, Arabes, Moſchouitæ, Pæones, Hungari prædones: Illyrii, Liburni, Dalmatæ iactabūdi: Germani fortes, ſimplices, animarum prodigi, veri amici, verique hoſtes: Suetij, Noruegij, Grutlandij, Gotti beluæ: Scoti nō minus: Angli perfidi, inflati, feri, contemptores, ſtolidi, amentes, inertes, inhoſpitales, immanes: Itali cunctatores, irriſores, factioſi, alieni ſibi ipſis, bellicoſi, coacti, ſerui vt ne ſeruiant, Dei contemptores: Galli ad rem attēti, mobiles, leues, humani, hoſpitales, prodigi, lauti, bellicoſi, hoſtiū cōtemptores, atque idcirco ſui negligentes, imparati, audaces, cedentes labori, equites omnium longè optimi. Hiſpanis victus aſper domi, alienis menſis largi, alacres, bibaces, loquaces, iactabundi, lib. 3. Poetices,

Scarabeum, Solis Lunæque coniunctionem viuentibus ostendere.

MIrabile est quod à natura Scarabeus animal notissimum edidicit: omnibus enim solis, Lunæque coitum apertè demonstrat. Hic ex bubulo stercore pilulam ab ortu ad occasum rotando versans, in orbis imaginem effingit, quam xxviii. diebus peracta humi scrobe obruit, ibique tandiu abscondit, dum Zodiacum Luna ambiens fiat intermestris & sileat, tum foueam aperit, & siderum cōiunctionem denuncians nouam prolem edit: hæc etenim est istius bestiolæ, nec alia nascendi origo. Ex Mizaldo j. de Arcan.

Quorundam animalium natura.

BOs est constans, asinus piger, equus libidine incenditur, petitque impetuose fæmellam: lupus mitescere nequit: vulpis insidiosa, astuta, callida: ceruus timidus, formica laboriosa, apis parca, canis gratiosus, ad amicitiam propēsus: leo solitarius, expers societatis, nunquam pabulum externum admittens, tanta vocis magnitudine aut sonitu, vt solo rugitu celerrima animantia prosternat: Vrsa pigerrima, solitaria, corpore graui, compa-

cto,indistincto: Panthera vehemens, & ad impetus faciendos propensa, pernixque dicta,quasi tota fera: Anguis feniculi pastu oculorum lippitudinem curat: Formica temporis hiberni pabulum æstate condit: item fides in canibus, in Elephante mansuetudo: Studium ornatus in Pauone:cura vocis amœnæ suauisque in luscinia. Forcius.

Ceruorum vitam esse longissimam.

Optabat magnus Alexander posteritati ceruorum vitę longitudinem ostendere, propterea multos capi iussit quibus aureos torques in collo innecti voluit: in iis temporis curriculum erat expressum & Alexandri decretum: illorum aliquot post centum annos ab Alexandri morte capti fuerunt,qui adhuc ætatis senium minimè præ se ferebant. Ex Plinio.

Masculinum fœtum citiùs in vtero quàm fœmininum animari.

Ex omnium ferè Scriptorum opinione n arem fœtum, citiùs in vtero, quàm

quàm fæminam animari capitur:aiunt enim marem in dextra parte matricis ex ſemine calidiori concipi: fæmineum verò ex ſemine frigido, ſiue minus calido in ſiniſtra parte matricis, quæ comparatiuè ad alteram frigida eſt. Hinc mas die 40. fæmina verò 80. vel 90. vt plurimum animari dicitur: quod frigidum tardum ſit, & pigrum in ſua operatione: calidum autem velox: idcirco virtutem formatricem in vno ſemine velocius, & citius mẽbra organizare, & formare, quam in alio obſeruamus. Ex Dominico Tholoſano ſuper Leuit. cap. 12.

Pici Mirandulani ingenium quàm maximè collaudatum.

ANgelus Politianus, & plerique alij, Pici Mirandulani & ingenium, & multiplicem doctrinam collaudabant, & miro ordine extollebant: quando (inquit Picus) non eſt, vt hac in re mihi, aut meo ingenio velitis blandiri: Quin reſpicite potiùs aſſiduis vigiliis atq. lucubrationibus quàm noſtro ingenio plaudendum, & ſimul aſpicite ſuppellectilem noſtram: atque librorum theſauros oſtende-

bat. Porrò Picus bibliothecam egregio rythmo constructam, atque omnigenis libris ex varia eruditione refertam habebat. Ex Crinito.

In Hydrargiro omnia metallica supernatare, auro excepto.

MErcurij, vel si mauis argenti viui proprietas mirabilis est, quod omnia mineralia ferè vt plumbum, ferrum, æs, & alia ponderosissima (excepto auro) in eo supernatent: aurum autem & fundum petit, & eius recipit colorem, qui ignis tantùm ope absumitur. & in fumum mali odoris resoluitur. Huius nidor, & virulentia nauseam, nocumétumq; e adstantibus inducit: inde membra stuporem recipiunt, & nerui relaxantur, vt sæpissimè in inauratoribus obseruatur. Ex Lem.

Olei cinnamomi rara & pretiosa compositio, plerisque incognita.

SI cinnamomi oleum ad diuersas infirmitates parare optabimus, capere oportet cinnamomi contriti lib. j. quam

ad

ad inſtar liquidæ pultis cum oleo amigdalarum dulcium commiſcere ſtudebimus, tum demum duodecim dierum ſpatio in loco tepido clauſo vaſculo ſituabimus, poſtmodum ex torculari totum id exprimatur fortiter: hac etenim methodo oleum, odoris, coloris, & ſaporis cinnamomi habebimus ad votum. Hoc ad vires reparandas, & valetudinem conſeruãdam rarum eſt remedium: prodeſt parturiẽtibus, & in ſtomacho debilitato tam interius quàm exterius vſurpatur, ægritudines frigidas arcet, & in partibus corporis roborandis eſt tantæ efficaciæ vt vix alterum conſimile inueniatur remedium.

Marinum Herinaceum tempeſtates maritimas præcognoſcere.

ADmiranda profectò eſt Marini Herinacei proprietas: hic paruus piſciculus eſt, qui mirabiliter tranquillitatis tempore naturali propenſione futuram præcognoſcit tempeſtatem. Ea imminẽte ita ſe præparat: ſaburram facit, lapidẽ ore percipiens, ne maris fluctus vndæque impetuoſæ facilè eum à loco dimouere,

atque huc illuc impellere valeant. Nautæ id aspicientes futuram tempestatem à pisciculo hoc edocti percipiunt, ob id anchoras, & funes, & se ipsos parant, vt tempestatibus maris resistere possint. Ex D. Ambrosio.

Mira cuiusdam fontis in Epiro proprietas.

ABscondita est nobis & causa, & naturæ proprietas illius fontis, qui in Epiro, (vbi Dodonei Iouis templum olim instructum erat, qua causa hic sacer dictus est) inuenitur. Ille frigidus est, & immersas faces, sicut cæteri extinguit: cũ autem sine igne procul admouentur, mirabiliter accendit. Abulẽsis super Genes. c. 13. de hoc mentionem facit, asseritque huiusmodi proprietatis cognitionem Adam, & contemporaneis fuisse apertam, diluuioque & gentium dispersione esse perditam. Vide Pomponium Melam.

In Hecla ignem emissum siccis extingui, aqua verò nutriri.

ADmirationem, & fidem omnem superaret, ignem ab aqua nutriri, & non

non extingui intelligere, nisi Georgius Agricola, vir nostræ tempestatis memoria dignus, oculatus adfuisset in Hecla. Narrat hic in Insula Irlandia montem nomine Heclam existere, ex quo ignis emittitur, vt hodie in Vulcano propè Siciliam, Sicaniam dictam, & Puteolis in loco vocato le Fumarole, obseruamus. Ille autem à cæteris dissimilis siccis extinguitur, aqua vero alitur. Ex lib. nostro de Hydron. Natu.

Hominum aliquot subtilioris, plerosque tem grossioris ingenii adesse.

PRopterea Astrologi, & præcipue Albumas, hominum aliquos subtilioris ingenij, aliquos verò grossioris inueniri volunt: quia in eorum natiuitate Mercurius vel bonam vel malam habet posituram In quorum enim natiuitate Mercurius in domo vel exaltatione Solis fuerit, ij sunt ingenio præditi, si verò fuerit in domo Lunæ nascuntur grossiores. Ptolomeus Propos. 70. in quorum ortu Luna respicit Mercurium, sapientes fieri voluit, contrà autem amentes: quia Luna virtutes naturales infundit, Mercurius

verò rationales: vnde cum virtutes naturales, quibus corpus gubernatur, rationẽ respiciunt, ille nascitur sapiens, cum autem non respiciunt amens. Hac etiam de causa efficitur mentis hebes, & obliuiosus, qui in natiuitate Mercurium habuerit retrogradum, si enim directus fuerit, ingenij celeris fiet. Hanc Astrologi ducunt rationem, quod stellæ non impeditæ suas faciant naturales operationes, oppositum autem si impediuntur. His de causis frequẽter Astrologos vera prognosticare de moribus hominum accidit, non quod ita necessario eueniant, si homo per voluntatem rationis legem magis quam sensus sequi voluerit, sed quia pronus est ad sequendum appetitum sensitiuum in quo Astra influunt. Raphael Maff. in Addit. Bartol. Sybill.

Galenum omnium partium corporis, solum perfectissime inter Veteres, morbos curasse.

ERat apud Aegyptios inuiolabile decretum, vt singulis morbis singuli adhiberentur medici: Hinc illorum ocularij, auricularij, & alterius morborum nomen-

nomenclaturæ aliquot vocabantur:arbitrabantur enim fieri non posse, vt vnus omnium curarum disciplinam recte teneret, quamuis in vna doctus haberetur, vt Baptista Fulgosus lib.2.ad notauit. Galenus tamen illius temporis inter veteres, naturæ miraculum, omnium corporis humani partium, tanquam sapientissimus, morbos perfectissime solus curare nouit. In lib. de Part. Art. Med. cap. 2.

Græcos scriptores de Iudæorum monumentis nullibi pertractasse.

ARisteas, cuius hodie libellus extat de translatione septuaginta interpretum, refert Ptolemeum Philadelphũ secundum Aegypti Regem post Alexandrum, quæsiuisse ex Demetrio Phalereo, quem ille instruendæ bibliothecæ præfecerat, cur Græci scriptores nullam de historiis & monumentis Iudæorum mentionem fecissent? respondisse autem Demetrium, tentasse quidé id facere Theopompum, & Theodectem nobiles in primis scriptores, & quædam ex Iudeorum monumentis inseruisse scriptis suis: sed mox tamen luisse temeritatis pœnas: il-

lum enim amentia, hunc cæcitate diuinitus percussum: sed postea mali sui causam agnoscentes, & ex animo dolentes, placato Deo, sanitati esse restitutos. Eusebius lib. 8. De Præpar. Euang.

A Cane rabido demorsum instar Canis latrasse proditum est.

EX corrupta imaginatiua non semel à cane rabido cõmorsi latrare visi sunt: cognouit enim Nicolaus Florentinus quendam, qui à cane rabido morsus, curationẽ vulneris minimè quæsiuit: exercuit hic per dies 35. negotia sua absque læsione, mane autem sequentis diei è lecto surgens retrò vxorem suam instar canis stetit, cœpitque post eam latrare, dum autem ab illa reprehenderetur, subridens surrexit, idque pluries eadem die repetiuit. Sero corrupta est eius ratio, & die 40. mortuus à morsu illato repertus est.

In Arthritide & Chiragra quando mors succedat.

RAró mortem in Arthritide & Chiragra timemus: quód in partibus corporis

poris ignobilibus humor resideat: hinc (nouo haud superueniente morbo) tales à mortis periculo vexati doloribus vindicantur. Hos tamen mori compertū est, quando circa sinistrum pectoris sinum, cui cordis turbinatus mucro subest, humorum colluuies decumbat: atque sinistræ manus digitus annullaris nodum acquirat, ac valde intumescat. ex Lemnio.

Lienem ad corporis turpitudinem maximè valere.

QVanta coloris turpitudine, qui ab infarctu crassorum humorum lienosi dicuntur, existant, in dies obseruamus, non modo in illius obstructionibus, verū atque Scirrhis, aliisque tumoribus. Hinc iure dicebat Galenus 2. de Natur. Facult. Quibus corpus florescit, his lienem decrescere: ac vice versa, quibus lien crescit, illis corpus tabescere, & vitiosis repleri humoribus. Causa omnium est, quod liē ab infarctu factus imbecillis, nequit (facta humorum separatione in Hepate) melancholicum succum ad se attrahere, hinc demissus ille cūm sanguine corpo-

ris

ris atro colore ambitum maculat.

Iumenta clitellaria in itinere sibilo & cantu à laboribus sublevari.

MVsicæ concentus sonorique numeri maximè homines delectant, ob id multi & cymbaba, & alia musicæ instrumenta frequentant, vt animus à mæstitiis subleuetur. Hac coniectura obseruatum est, iumenta clitellaria in laboribus & itinere cantu & sibilo alleuari: propterea muliones vt muli cæteraque iumenta clitellaria & sarcinam & alia onera minùs laboriosè sentiant, tintinabulorum torques in illorum collis suspendunt, quorum sonitu huiusmodi valdè delectari cognouerunt, & perinde refici, & à lassitudine subleuari. Ex Vairo lib. 2. de Fascino.

Maculas nigras in acutis morbis apparentes, exitium præsagire.

INter signa, quæ mortem languentium præsagiunt in febribus acutis, illud maximè obseruatu iudicaui dignũ, quod à Sauanarola multa experientia cõprobatum

batum eſt. Si enim in facie ſeu genis ægrorum maculæ nigræ obortæ conſpicientur, procul dubio languentis exitium minantur, quippè venenoſæ, & peſtiferæ materiæ in corpore prædominium redundare arguunt, ex quo mors ſubſequitur. Has cum obſeruaſſet Sauanarola, ex tali prognoſtico magnum honorem fuiſſe conſequutum refert.

Acetum ad ictus venenoſos epotum plurimum valere.

EX Corneli j Celſi obſeruatione acetum ad ictus venenoſos valere repertum eſt: quippe cum puer quidam ab aſpide ictus eſſet, & partim ob ipſum vulnus, partim ob immodicos æſtus ſiti premeretur, cum in locis ſiccis alium humorem non reperiret, acetum quod fortè ſecum habebat, ebibit, & liberatus eſt: coniecturandum eſt acetum, quamuis refrigerandi vim habeat, habere etiam diſſipandi, quo fit, vt terra reſperſa eo ſpumet. Propterea eadem vi veriſimile eſt, ſpiſſeſcentem quoque intus humorem hominis ab eo diſcuti, & ſic dari ſanitatem. lib. 5. de ictu aſpidis.

A quodam piscis genere febrem illicò excitari.

IN Arotan flumine Insulæ Zeilã quoddam piscis genus reperiri referũt, quod manu apprehensum febrem accendat. Equidem pisces illic neutiquam esculenti sunt, licet flumen sit piscosissimum: qui tamen piscem febrium appellatum tetigerit, confestim à febre corripitur, sed quod mirabilius est, demisso pisce statim liberatur. Cardanus, & Scalig. in Exercit.

Fæminas in mares fuisse commutatas fabulosum non est.

APud multos auctores ex pluribus obseruationibus notatum reperio fæminas in mares quandoque commutatas fuisse: referam solum quod tempore Ferdinandi I. Regis Neapolis successit. Erat Salerni quidam Ludouicus Guarrea: à quo quinque filiæ susceptę sunt, quarũ natu maioribus duabus, alteri Franciscæ, & alteri Carolæ erat nomen. Hæ ambæ cum peruenissent ad decimum quintũ annum in mares mutatæ sunt: iis enim genita-

genitalia membra instar marium erupe-runt,mutatoque habitu pro maribus ha-biti sunt. Franciscus, & Carolus nuncu-pati.Ex Fulgoso.

Senectutis incommoda tam corporis quam animi numerantur.

QVanta sint in senibus, & corporis & animi incommoda, nõ modo à Scri-ptoribus, verùm atque continuâ obser-uatione experimur;vt iure asserere libeat hanc hominis postremam ætatis partem miserrimam iudicari.Mortales enim cum ad senectutem perueniunt,cor eorum af-flictum est,caput tremulum,spiritus lan-guidus,anhelitus fætidus, frons caperata, corpus recuruum: nares mucores destil-lant, visus debilitatur, capilli decidunt, dentes putrescunt. Insuper senes sunt i-racundi, inexorabiles, morosi;nimis cre-duli, raro obliuiscuntur iniuriarum, lau-dant veteres, præsentia damnant, tristes sunt,languidi,iniucundi,& asperi,sunt a-uari,suspiciosi,onerosi,difficiles. Ex qui-bus senectutē sentinam & cloacā esse o-mnium sordiū & immunditiarum ætatis nostræ confitendū est.Ex Laur.Cupero.

M

Magnum Alexandrum corporis sudorem habuisse redolentem.

ERat Magnus Alexander tam recta corporis symmetria, humorum harmonia, & temperamento constitutus, vt eius anhelitus odorem balsami expiraret, imò sudor, quem è corpore emittebat, tanta suauitate & fragantia redolebat, vt quoties eius pori recluderentur, gratissimis odoribus perfusus crederetur. Quod autem mirabile, & difficile creditu est: cadauer eius tam suauiter spirabat, vt aromaticis speciebus repletum esse iudicauerint. Ex Quinto Curtio. Et lib. nostro de Hydron. natur.

Diuersæ quorundam hominum virtutes & ornamenta.

PLerique apud Scriptores tum virtutibus, tum animi magnificentia collaudantur, omnes tamen in paucis earum perfectionem confirmant. Porrò Absalonis formam, & pulchritudinem extollunt: Robur, & fortitudinem Sampsonis: Sapientiam Salomonis: Agilitatem, & celeritatem Azaelis: Diuitias & opes

Crœſi : Liberalitatem Alexandri : Vigorem & dexteritatem Hectoris : Eloquentiam Homeri : Fortunam Augusti : Iuſtitiam Traiani : Zelum Ciceronis.

Veterum ruditas, & in ſcribendo varietas.

BArbara equidem, & miſera erat veterum in ſcribendo ruditas. ij enim primò in cinere, deinde in corticibus & foliis arborum, poſtea in lapidibus, mox in lauri foliis, exinde in laminis plumbeis, conſequenter in pergameno, & tandem in papyro ſcribere ſoliti ſunt. Erat prætereà illis in modo ſcribendi inſtrumentorum diuerſitas: in petris enim ſtilo ferreo, in foliis penicillo, in cinere digito, in corticibus cultro, in pergameno canna. & in papyro penna ſcribebant. Eorum etiã atramentum varium erat: primùm fuit liquor piſcis illius, quem nos Sepiam appellamus, deinde mororũ ſuccus: ad hęc ex fuligine caminorum, mox ex ſynopica rubrica aut minio, vltimò tandem ex galla, gummi & vitriolo fieri conſueuit. Ex Strabone de Situ Orbis.

M a

In angina præfocatiua pilula mirabiles.

Aperiam nunc pilulas meas maximæ efficaciæ, quibus in angina præfocatiua à crassis frigidisque humoribus exorta, semper cũ fælici successu vsus sum. Inter alias obseruationes, in quibus tale medicamentum libuit experiri, successit casus in R. Pet. de Stephano Archipresbitero Cercelli, qui ferè suffocatus erat: quare vocatus anno 1615. vt eius saluti consulerem, cognito morbo, quod ex crassa & viscida à capite destillatione fieret, pilulas meas in aurora exhibui, non sine Iosephi de Simone in medicina doctoris mei collegæ admiratione, qui renuebat quodammodo medicamentum. Erat pilularum compositio ex trochisc. alendahal, & aloes an. Scrup. j. Diagrid. Scrup. Sem. cum syrup. de liquiritia, conficitur massa. Ex hac plurimæ pilulæ, vt facilius æger deglutiret; confectæ sunt. His deglutitis iuris cicerum subitò cyathum propinare soleo, quemadmodum in hoc feci, qui sine molestia euacuauit, & breui delituit dolor & gulæ tumor, benè respirauit, benè comedit, & vna die sanus factus est, cum maxima multorum admi-

admiratione & lætitia. His pilulis vsus est Galenus ad linguam tumefactam. vt libro 14. Method. med. scriptum reliquit.

Capitis nostri capillos plantarum naturæ maximè assimilari.

MAgnam capitis nostri capilli cum plantis retinent similitudinem, quemadmodum enim plantæ nonnullæ humoris defectu inarescentes contabescunt, aliæ verò alienis naturæ ipsarum humoribus occursantes pereunt: sic & capitis nostri capillis accidit: vel enim ex humiditatis defectu quâ nutriuntur, vel ex eiusdem prauitate corrumpuntur & decidunt. Hinc defluuium & alij capillorum defectus in capite oriuntur. Ex Gal.

Qua via volucrum pennas variis coloribus tingere valeamus.

SI volucrum pennas variis coloribus tingere optabimus: primò illas diligẽter abluere oportet: mox in aqua aluminis decoquere, atque dum calent in aquam croco coloratam, si flauas eas cũ

pimus,conijciemus: sin autem cæruleas, in succum,aut vinum acinorum sambuci vel ebuli.In diluto floris æris virides fiűt, eodem modo colore minij, aramenti, alteriusve coloris tinctas habebimus.

Agricolas Filicibus pro frumento conseruando in horreis vti.

POstulauit à me Ioannes Berardinus Mazzocca à Vitulano magnæ expectationis adolescens ob flagrantem in studia amorem, cuius familiaritas apud me gratissima est:Cur Agricolæ pro frumento conseruando filicibus pro stragulis in horreis vtantur? Equidem huius ingenium & animi indolem sæpè demiratus sum: propterea in re curiosissima cōplacere volui. Vtuntur agricolæ filicibus in horreis, vt cerealia à corruptela præseruent: quippe filix à proprietate generationi obest, hinc agri filice pleni reputantur steriles. Hinc filix epota necat vermes & ex aluo deijcit: in grauidis necat fætum, mulieresque reddit steriles: quapropter multa ratione agricolæ (licèt tanti arcani sint ignari) filicibus pro frumentorum stragulis vtuntur, quia illorum corruptioni maximè resistunt.

Terrestres lumbricos digitorum panaricium sanare.

PAnaritium in latere vnguium accidit, & inter apostemata numeratur, quod tantum inducit doloris, vt patiens, neque diu neque noctu dormire valeat. Pro huius curatione & doloris lenitione multi multa scribunt: ego profectò certissimo experimento multoties comprobaui lũbricos terrestres viuos super panariciũ alligatos, præsertim in principio, mirabiliter apostema compescere & sanare, vt vix diei spatium affectus pertranseat.

Galegæ atque Scordij miram contra luem pestilentem esse efficaciam.

MIrabilẽ obseruamus Galegæ & Scordij esse virtutem contra febres malignas & pestilentes: si quis enim Galegæ folia in acetariis, aut carnium iure semel in die sumpserit, à febre hac tutus & incolumis preseruabitur. Idem (Galeni testimonio) Scordium efficere probatum est: siquidem ex veterum quorundam monumentis aduersus putredinem, scordium singulare esse remedium traditur,

vt j.de Antid.cap.12.legimus: nam cum interemptorum cadauera in prælio multos dies insepulta mansissent, quæcunque super scordium fortè fortuna ceciderant, multò minus aliis computruerũt: ea præsertim particula qua scordium attigerant: ob quam rem omnibus persuasum est, tam reptilium venenis quàm noxiis medicamentis quę corpus putrescere faciunt, scordium aduersari. Annibal Camill.

Nodos in infantis Vmbilico filiorum numerum haud ostendere.

PLerique ex nodis infantis primò nati filiorum numerum ex eadem matre nasciturum cognoscere profitentur: hoc autem caret ratione. sæpè enim fit, vt illa moriatur, aut casta viuat, vel plures generet filios & pariat quàm nodorum numerus existat: siue plures viros habeat, è quibus cum alio plures, cum alio pauciores filios suscipiat. Propterea certiori ratione asserendum in nodorum vmbilici primi infantis coniectura existimo, fæcundos vteros plerũque plures nodos in infantis parere vmbilico, steriles autem pau-

paucos eosque non ad vnguem distinctos, vt frequens obstetricum obseruatio demonstrat, & vt euentui hæc talia vt plurimum concordare videntur. Ex Carda. 8. de Rer. Var.

Oryalum auem solo aspectu auriginosos homines sanare.

MIrabile est, quod de Oryalo aue circũfertur. Hæc porrò talem dicitur fuisse naturam sortita, vt Ictericum affectum, à quo homines plerunque molestantur, ad se valeat solo oculorum aspectu attrahere: perinde vocatur Ictericus, siue Galgulus à multis, ab Arist. autem in Histor. animal. Coryon. Sed quod mirabilius est, Auriginosus homo ab alite visus sanatur, ales verò moritur.

Homines quandoque solo contuitu Ophtalmiam contrahere.

MVlta obseruatione animaduerti Ophalmiam siue lippitudinis morbum quandoque contagiosum esse, & solo perinde aspectu ab hominibus contrahi. oculi enim tunc adeò perniciosam vim re-

tinent, vt in alios proprium affectum eiaculari valeant. Pulchra ratione hoc Vairus lib. j. de Fasci. quomodo fieri possit disseruit: siquidem animus malè affectus suum quoque corpus male habet: ob id, si animus aliquo mœrore aut vitio afficitur, colores corporis etiam immutat: si enim ab inuidia tentatur pallore & croceo colore corpus inficit. Inde fit etiam, vt inuidia tabescentes si oculos in aliquem liuentes defigunt, animi simul venenum vibrent & quasi virulentis iaculis confodiant. Propterea mirum non est homines aliquando solo aspectu in lippitudinem incidere, vt Hieronimus Thomasius medicus insignis, (dum ipse Neapoli studiis vacarem) de se ipso testatus est.

Ad lapides renum, & vesicæ frangendos mirabile remedium.

Qvidam medicus eruditus ad lapides frangendos tanquam admirandum parauit cibum, cuius efficaciam adeò mirabilem esse cognouit, vt ad lapides expellendos non solum à renibus & vesica, sed etiam ab anulo comedentes, efficacius remedium haud inueniri confessus fuerit.

fuerit. Paratur ex hepate, pulmone, renibus, testiculis cum priapo hirci, quæ cum croco, cinamomo & melle miscentur, ac iis hirci intestina implentur. Dosis sint duæ, aut tres bucellæ. Res porrò monstruosa, si vera est. Ex Michaeli Paschal. lib. 1. Method. Med.

Veterum medicorum pro conseruanda sanitate collegium.

BAlans Rex potentissimus Asiæ & Syriç, qui alter Alexander dictus fuit (vt ex Arist. in lib. Secret. Secret. siue de Regim. Princip. habetur) medicos præstantiores ex regionibus Indiæ, Græciæ, Mediæ, ac aliarum mundi partium congregauit, quibus imposuit vt talem inuenirent medicinam, qua si homo vteretur, nec medicis nec alia medicina indigeret, pollicitusque fuit Rex ditissimus maximum præmium esse daturum. Illi autem pro maturè consulendo (trium dierum spatio postulato) collegium iniuere. Mox ad Regem, cum omnes essent requisiti, Sanages Græcus Medicinæ peritissimus, qui præter cæteros doctrina & scientia rutilabat, omnium consensu Regi indica-

uit, quod sumere quolibet mane aquam bis pleno ore, efficiat, vt homo sanus persistat, & alia haud indigeat medicina. Hoc profectò à ratione alienum non est, vt enim in Arabum Græcorumque antiquissimis voluminibus inuenitur, aqua ponderositatis ratione ad stomachi fundum tendit, auget calorem, & citiùs comprimit & digerit cibos, digestionique maximè auxiliatur, cæterisque membris corporis plurimum conducit. Fabrorũ exẽplo id totum inquiritur, qui in accensos carbones, modicum aquæ coniiciunt, vt ignis vi maiori accendatur. Idcirco binos aquæ claræ haustus mane potare, mense Iunio præsertim propter choleram reprimendam, multum confert ad sanitatem conseruandam. Ex Bartholom. Moles in lib. de Sanit. tuen.

Alexandrum Magnum sudorem sanguineum in pugna habuisse.

SVdare sanguinem purum inter admiranda, quæ raro succedũt, numeratur, vt enim in aliquot sudor ex sanguinis ichore cruentus corpore malè affecto visus est, & is nequaquam sine admiratione &

ne & ſtupore, ita ſi ille ex puro ſanguine ortus fuerit, atque in corpore ſano, vtique maiorem præſtat negotij cauſam inueſtigandi cupiditatem, vt ſufiſſimè à nobis in lib. de Hydronoſa natura olim edito pertractatum eſt. Referam nunc quod Magno Alexandro euenit, dum eſſet in extremo vitæ periculo conſtitutus. Is cũ in pugna quadam de rerum ſumma cum Indis decertaret, ſubſidiarioque milite deſtitueretur, vſque adeo cholera ſuccenſus eſt, vt toto corpore purum ſanguinem deſudauerit, Barbariſque totus igneis flammis ardere viſus ſit. Hoc autem tantum iis terroris ingeſſit, vt ſe Alexandro committere coacti ſint.

Lapathium carnes duras, & vetuſtas, tenerrimas eſuique aptas reddere.

ERat apud veteres Lapathiorum vſus frequentiſſimus. hoc enim illis peculiare eſt, vt carnes & edulia cum his elixata vel ſint dura, vetuſta & coriacea, teneritatem & mollitiem acquirant. Propterea quod cibos concoctu faciles præſtabãt & aluũ emolliebant, à veterum menſis rarò huiuſmodi abfuiſſe legimus.

Cotoneorum seminum muccaginem combustionibus maximè opitulari.

INter præstantissima auxilia, quæ cõbustionibus adhibentur, seminum cotoneorum mucilagines retinent principatum. Referam Petri Foresti in proprio filio experimentum: Ille matri obsequiosus, cum testam carbone ignito repletam apportaret, cecidit, & igne oculos combussit: Pater autem cum semen cotoneorum in aquam rosaceam coniecisset, atque muccagine oculos sæpius abluisset, miraculi instar puer conualuit absque combustionis vestigio. Hoc etiam auxilio in similibus casibus felicissimè semper vsum fuisse idem confirmat. In lib. 6. Obseru. Med.

Aegyptios per notas, & figuras, sensus & rerum memoriam effingere consueuisse.

AEgyptiorum scientia, quia inter cæteras præcellentior erat apud veteres (illa enim ab Abraham originem habuit) idcirco & rudimento & Hieroglyphycis ferè occulta iudicabatur. Si quidem

dem illorum primi per figuras animaliū (Cornelij Taciti testimonio) sensus mētis effingebant, & antiquissima monumenta humanæ memoriæ saxis impressa cernuntur, & literarum inuentores perhibentur. Hinc in quibusdam Obeliscis litteræ reperiuntur, quæ Regum illorum diuitias ac potentiam declarant: per Apis enim speciem mella conficientis Regem ostendebant. Si quem memorem significare volebant leporem, aut vulpem auritis auribus, quod summi essent auditus, & insignis memoriæ, effingebant: si verò malum, crocodillum: si velocem vel rem citò factam, accipitrem, quoniam hęc aliarum fermè auium sit velocissima: Si inuidum, anguillam, quòd cum piscibus sit insociabilis: si iustum, oculum: Si liberalem, dextram manum digitis passis: Si auarum, iisdem compressis. Per instrumenta quædam, & membra humana pleraque scribebant. De his vide Pyerium, Diodorum & Strabonem.

Qua methodo pestilenti tempore à lue nos tueri valeamus.

PReciosa, ac breuis theriaca reperitur, qua homines ab aëre pestilenti, ad-

iuncto vitæ regimine, præseruari possunt. Sumuntur caricæ, nuces iuglandes, folia rutæ, & iuniperi baccæ pondere æquali, confundantur simul, atque cum aceto rosacco vel communi dissoluantur, mox per pannum colentur, suauiterque exprimatur: succus verò, qui percolabit seruetur: vnum enim istius cochleare manè ieiuno stomacho sumptum non sinit illa die hominem à pestilentia corripi. Ex Alphano de Peste.

Oliuarum oleum vnguium puncturas mirabiliter sanare.

IN sedando dolore vnguium expuncturis acu vel ferro, atque iis persanandis nullum remedium oleo oliuarum salubrius inuenitur: confiteor multa obseruatione, multisque experimentis id totũ comprobasse. Honesta mulier, ac vnicè dilecta Laura de Otaro mea vxor carissima, non semel dum varia ad familiæ ornamentum acu contexeret, in vnguibus digitorum puncta est, simplici tamen oleo oliuarum in puncturis collinito, & dolor confestim euanuit, & salus introducta est. Ego profectò semel punctus ferri

ferri cuſpide ſubter pollicis vngue cum ſanguinis effuſione, ſubitò ad linimẽtum ex oliuarum oleo, antequam aquam tetigiſſem, deueni, quo adhibito, dolor delituit, atque vulnus vnà breuiter & conſolidationem & ſanitatem habuit.

Admirandum auxilium ad Veſicæ calculum, quo abſque inciſione diſſolitur & expurgatur.

INter admiranda auxilia, quæ ad calculoſos adhibentur, connumerãdum iudico remedium à doctiſſimo Horatio Augenio experimento confirmatum in epiſtolis adductum, quo abſque inciſione in veſica multorum lapides comminuit & expurgauit. Referam qua via id innotuit. Ægrotabat calculo veſicæ cuiuſdam Typographi filius Romæ: poſt varia aſſumpta remedia, cùm nullã ſubſequutam noſſet vtilitatem, ſecari cupidus, de pretio cum Nurſino artifice conuenerat: propterea Sacerdotem iuſſit acceſſiri, vt ſumptis Eccleſiæ Sacramentis, ſi ex ſectione moreretur, animæ fuiſſet conſultum. Religioſus ex ſocietate Ieſu, audita confeſſione, proponit illi pharma-

cum, de quo in se ipso & aliis periculum fecerat: experiri æger voluit, & magna assistentium admiratione sanatus est. Pharmacum ita erat concinnatum. Pulueris Millepedum preparat. drach. j. ad summū Scrup. iiij. aquæ vitæ vnc. Sem. iuris cicerum rub. vnc. ix. vel x. capiat æger calidū, horis quinque ante prandium. Effectus medicamēti talis fuit. Horarum duarum spatio totus corpus incalescebát, angustiebatur ægrotus, sitiebat, ac ferè loco stare non poterat, aliquādo circa pubem dolores vrgebant. Vrinæ hora quinta cæperunt crassiores reddi: sed non multæ. Secunda die à pharmaco contingebant eadem, sed vrinæ copiosiores, & crassiores. Tertia sabulum apparuit multum. Septima tandem adeò plenæ sabulo visę sunt, vt rectè quis diceret, eas nihil esse quam sabulum aquę dissolutum, omnia in meliorem statum redigebantur, ita vt, qui proximè incidi debebat, liber ab omni malo nonā fuerit die.

Millepedum ad calculos Renum & Vesica praparatio.

PRæparantur Millepedes ad Renum Vesiceque calculos tali modo. Recipe Ascl-

Asellorum quam volucris quantitatem, vinoque albo generoso abluito diligenter, mox in ollam conijcito nouam vitro obductam, lutoque aliquopiam illam incrustato, demum in furno exiccentur, ita vt possit in tenuem puluerem redigi: tum verò affunde vini eiusdem generosi quãtum poterunt imbibere, & rursus exiccato, ac tertiò imbibito & exiccato vt supra, quartò verò puluerem irrorato aqua fragarũ destillationis, & olei ex Chalcãto Scrup. j. permisceto inuicem, & exiccato rursus: vbi verò sic fuerit exiccatum in tenuissimumque puluerem redactum, seruetur in vase vitreo, aureo vel argenteo. Ex eodem.

Frequentem ficuum esum sudorem parere abominabilem.

LIcèt ficuum vsus multa hominibus commoda parturiat, nam & eę citissimè nutriunt & impinguant corpora, aluum emolliunt, & per vrinas & per ambitum corporis non pauca excernunt excrementa: tamen earum continuus, & frequens vsus sudorem generat abominabilem, & corporis fœditatem: Indiciũ

huius rei est, quod illarum esu pediculorum copia innascitur. Hinc apud Rhodiginum lib. 6. Antiquar. lect. Anchimolum & Moschum Sophistas legitur tota vita fuisse hydropotas, ac ficis modò solitos vesci, & tamen robustos extitisse, sed adeò fœtentes, vt propter abominabilem sudorem certatim à balneis excluderentur.

Mulieres eximiam & suauem retinere pinguedinem.

Corpora mulierum suauiori, & maiori fulciũtur pinguedine quam ipsa hominum, quæ profectò ob siccitatis dominium minus humidi & oleositatis retinere videntur. Propterea apud Plutarchum 3. Sympos. 4. habemus, vbi multa cadauera promiscuè erant comburenda, veterum tempestate, semper decem virorum vnum muliebre immisceri solitum: quasi illud vnum tantum suppeditaret pinguedinis, vt cætera faciliùs concremari valuissent.

Æstu dai-

Aſtu dæmonum mirabiles in hominum corporibus effectus procreari.

MIrabiles porrò in hominum corporibus Dæmonis aſtu effectus conſpiciuntur,vt quando quis euomat acus,clauos,pilos, oſſa magna: vel quod plumæ in lecto ſint ingenioſiſſimè cōfertæ:multæ enim de iis obſeruationes apud Hieronymum Mengum in MalleoMaleficar. Paul. Grillandum & Delrium reperiuntur. Quomodo autem hæc fieri poſſint, talis eſt ratio: aut enim iſta ſunt Diaboli illuſiones,ita quòd ea videantur quæ vera non ſunt,ſiue per actiua naturalia hoc efficientia,ſiue per acriſiam,ſiue per aeris condenſationem, aut ſunt verè, quippe Diabolus inuiſibiliter huiuſmodi in hominis ſtomachò intulit,& ex inde viſibiliter educit, licèt tam magna videantur, nam & ea diuidere & integrare poteſt ſaltem apparenter,eo quòd localiter huiuſmodi corpora, & partes eorum ad nutum moueantur,& ad inuicem conglutinentur, Deo non impediente, Summa Syluestrina de Malefic.

Carduum Benedictum ab Hemicrania homines præseruare.

EX India Carduum Benedictum primùm omnium ad Imperatorem Federicum honoris gratia fuisse missum multi historici autumant, quod miris laudibus, ob peculiares eius virtutes planta hæc celebrabatur, & ob id à multis Carduus Sanctus dicitur. Hæc enim venena superat, & confert tum vlceribus, tum vulneribus: est præsentaneum remedium ad pestem, necat vermes & vtero prodest, & in cibo & potu vsurpata ab immensa illo præseruat capitis dolore, quem Hemicraniam vocant. Ex Trago.

Infantes præseruari ab Apoplexia, & Epilepsia sumpto primo syrupo de Cichor. cum Rabar. vel Corallio, aut succo Rutæ.

QVàm sit familiaris pueris & infantibus morbus epilepticus, apud auctores nostros passim legitur: ob id affectus hic vocatur à nonnullis morbus puerilis, siue marcor puerorum. Vt autem tùm ab Epilepsia, tùm apoplexia hi præseruari va-

valeant, multa obseruatione expertum est, iis antequam lac gustent, in primo ortu præbendo syrupum de cichorea cum Rabarbaro ad drach. ij. ab hac lue præseruari, vt Nicolaus Florentinus fatetur. Arnaldus Villanoua Corallium laudat: nam si diligenter tritū ad Scrup. Sem. infans hauserit cum lacte, antequā aliquid gustet, nunquam in Epilepsiam incurrere obseruauit. Ego quidem Marcello, Hieronymo, & Marco Antonio filiolis meis succum rutæ cum modico auro ad scrup. ij. cuilibet dedi, antequam lac gustarent, & gratia Dei ab Epilepsia immunes existunt. Helionora, quæ nunc ablactatur ferè mortua nata est, sumptoque & ieiunato paruo cochleario syrupi de Cichor. cum Rabar. reuixit, & Epilepsiam nunquam adhuc passa est.

Menstrualem mulieris sanguinem contra animalia esse venenum.

INter naturæ arcana reponendum esse iudicaui; quod à Metrodoro Sceptio traditur, de mulieris menstruali sanguine. Mulieres siquidem si menstruationis spatio nudatæ segetes ambiunt, erucas,

vermiculos, scarabeos, ac alia noxa animalcula decidere faciunt. Tale enim à natura iis virus inditum est. Non solum autem huiusmodi animalculis menstrualis mulierum sanguis nocere creditur, verum atque grandioribus, quippe canes, ex Plinij testimonio, menstruo sanguine gustato in rabiem mutari visi sunt, quorum morsus inter difficillimos morsus sanatu reputatur. At de re hac superiùs alias tractauimus.

Thapsiam vesicas, & oedemata corpori superpositam excitare.

MAgna profectò est Thapsiæ efficacia in vesicis & œdematibus generandis: idcirco à nonnullis in pestiferis febribus, vbi vesicantia necessaria sunt, cum felici successu vsurpari audio. Cum autem corporis locum aliquem inflare quis desiderat, vel ostentationis, vel curiositatis gratia, ponatur Thapsia in loco constituto, ibi enim breui vesicas, & œdemata excitabit: vt tandem citra læsionem id fuccedat, & breui etiam soluantur, theriaca linire, vel cuminum aut acetum superponere oportet. Ex Cardano li.8. de Variet.

Auri

Auri vsum in medicina pro conseruanda valetudine mirabilem obtinere proprietatem.

MIrabilis efficaciæ aurum in medicina est, quippe innumeras illud pro corporis tuenda sanitate retinet virtutes. Eius vsus in vino maximè excellit, capiũtur propterea auri lamellæ, quæ ignitæ toties in vino extinguuntur donec ferueat istud, mox colatur, & vsui seruatur. Vinum hoc potatum ventriculo imbecillo succurrit, concoctionem adiuuat, fœdũ colorem emendat, & principalia membra corroborat & resarcit. Proinde obseruatum repetio, cor ab illo roborari, prauos humores calore eius absumi, vitales spiritus clarificari, Hepatique plurimum prodesse sua virtute illius vsum. Multi certissimo experimento huiusmodi vinum vitã prolongare cognouerunt, spiritusque synceros facere, atque vires totius corporis renouare. Nonnulli leprosis multum cõducere scribunt, vt ex Mizaldo, & Zacharia à Puteo capitur. Quercetanus Auri folia in aliqua bettonicæ aut absinthij conserua commista, ac deglutita sua spe-

cifica facultate ventriculum corroborare scripsit.

Aliquot animalia ex natura eorum similitudine à Veteribus Diis fuisse dicata.

MAgna erat veterum insania in eorum falsa religione, quippe, & animalibus cultũ reddidisse & infinitis aliis sideribus & naturalibus rebus circumfertur. Inter alia, quædam apud eos animalia erant, quæ ex naturæ illorum proprietate & similitudine, vt reor, aliquibus Diis reperiuntur fuisse dicata. Hinc Canis Dianæ facer est. Aquila Ioui, Tygris Baccho, Pauo Iunoni, Leo Cybeli, Equus Neptuno, Cycnus Apollini, Anguis Aesculapio, Coruus Phæbo, Asinus Libero, Gallus Marti, Columba Veneri, Noctua Mineruæ, Lupus Marti, Anser Iunoni, Soli Phænix. Ex Forcio.

Veri Vnicornu proprietas, eiusque cognitio.

VErum Vnicornu, quod in febribus pestiferis propinatur languentibus vtilitate maxima, in syncope maximopere prodesse videtur. Illud autem non ex

eo co-

eo cognoſcitur, quod bullas excitet, vt plerique hominum ignari perſuaſi ſunt, hoc enim quodlibet cornu etiam facit: ſed alia diuerſaque methodo. Hoc eſt præcipuum experimentum: Si ſcobē eius cum arſenico gallinæ, turturi, aut columbæ deuorandū dabimus, ſi ſuperſtes manſerit (vel vnicornu ſtatim poſt arſenicum ſumptum datum fuerit) verum & legitimum Vnicornu pronunciabimus. Alij in aurificis fornacem demittunt, ſi odorem cornu à ſe non emittat, verum eſſe prędicant. Nonnulli experimento referunt, quod in vſtione non omnino comburatur, ſed augeatur potius, minimeque in vſtione fœtorem cornu habeat, vt in cornu ceruino experiri ſolet. Ex Foreſto.

Quo artificio mulierum cinni crocei euadant.

CApillorum cultui mulieres maximè vacant, illud autem iis optabilius eſt vt flauitiem acquirant. Referam modum quo votum aſſequi poſſint. Sumito Rhabarbari fabæ magnitudinem, fœni græci, croci ſylueſtris, liquiritiæ, tabacci, corticū aranciorum quantitatem ad tui libitum,

paleæ triticæ ſimiliter, his quernum cinerem addito, & incoquito, vt tribus digitis deſcendat aqua, inde lauentur capilli, tanta enim flauitie redundabunt, vt illos aureos eſſe dicas. Ex Porta in Phyſiogn. lib. 3.

Ad excitandum in ſenibus naturalem calorem, eorumque vires deperditas renouandas confectio præſtantiſſima.

THeſauris profectò comparanda eſt confectio iſta, quæ à Marſilio Ficino in lib. 2. de Vita producenda, Medicina Magorum appellatur quippe ſpiritus naturalem, vitalem, & animalem fouet, confirmat, & roborat, & propterea ſenibus præſtantiſſima eſt. Conſtat hæc ex thuris vnc. ij. mirrhæ vnc. j. auri in folia ducti drach. ſem. contundere ſimul tria oportet, atque aureo quodam mero confundere, & in pilulas ducere. Sumitur huius miſturæ portiuncula in aurora ieiuno ſtomacho, in æſtate cum aqua roſacea, in hyeme verò cum exiguo meri potu.

Quo-

Quomodo febris in aliquo confestim induci valeat.

SI febrem in aliquo vel ad ostentationẽ, vel ad remedium, curiositatemque inducere optabimus (siquidem in conuulsionibus, paralysi, aliisque frigidis affectibus non parum aliquando febrem excitare profuit) Scarabei cornuti in oleo decoquantur, illoque arteria bracchialis inungatur, tanta enim est eorum potentia, vt confestim febris & accensiones corporis oriantur. Ex Cardano.

A multis animalibus anni tempora præcognosci.

VIdentur profectò pleraque animalia anni tempora præcognoscere: siquidem ex eorum instinctu illa homines cõmentiuntur. Grues enim autumni tempore ad loca calida peruolãt, hyemis frigora fugientes. Hirundines vernali tempestate ad regiones nostras remeant; Ficedulæ, coturnices, aliaque multa volucria in anni temporibus pabula commutare, aliàque loca adire conspiciuntur. Hæc autem non Ver, Autumnum, vel

Hyemem directè præsentiunt, quemadmodum nonnulli falsò sibi persuasi sunt, sed verius ex facta alteratione à calido vel frigido in eorum corporibus, siue occulta qualitate has vicissitudines facere cognouerunt.

Amantes ex leuissima quidem occasione succensere solent.

Qui perditè amant leui alioqui momento irasci videntur, ratio huius rei est, quia iniurias licet leues, graues iudicant. Graue si quidem existimatur, vt ille iniuriam in te committat, cui maximè placere studeas. Cæterum quemadmodum subitò dolet, qui contra sui habitus propensionem facere quippiam conatur, ita & amantem facere conspicimus, mox tamē rixarum & odij pœnitet, rursusque supplex iugum subacta ceruice reposcit. Ex Leonardo Iacchino.

In plenilunio & Nouilunio Pharmaci exhibitionem à Medicis maximè detestari.

Multa ratione à medicis in Plenilunio & Nouilunio pharmacum euitatur,

tatur, siquidem Luna cum intermestris est omnino caret lumine,atque sub radiis solaribus iacta,& proinde solita caret humiditate,quo fit vt corpora nostra magis sicca maneant, & virtus retentrix robustior existat. Idcirco si in Nouilunio pharmacum ægris exhibeatur, absque dubio humores noxios agitabit atque ob retentricis facultatis inobedientiam parum euacuabit. In Plenilunio ob Lunæ potentiam corpora nostra valde calescunt, humoresque augentur. Hinc in pleniluniis noctes calidiores esse experimur,cuius causa, calorem à centro ad circumferẽtiam attrahi verisimile est:quapropter si humores corporis nostri ad ambitum tendunt, procul dubio pharmacum improbatur,illud enim à circumferentia ad centrum trahit, motumque naturæ peruertit,quo facilè succedit vt virtus lædatur,& humorum euacuatio,vel mala, vel deprauata contingat. Ex Ioann. de Vit.

In continuata masculorum generatione septimum mirabilem habere virtutem.

NIsi apud multos scriptores reperissem septimum masculũ continuatæ

generationis mirabilem habere virtutem, inter hæc nostra embammata minimè hoc adiecissem. Volunt enim, quando aliquis septem filios masculos continuatim & inter eos fœminam nullam suscipiat, septimum mirabilem virtutem & strumas & alios plerosque affectus retinere sanandi. An autem verum sit, nescio, cupio tamen à sapientibus experiri.

Fumum Hydrargiri, superposito velamine, in molem Mercurii mutari.

AVrifices dum vasa mineralia inaurare cupiunt, Hydrargiro pro opere moliendo vtuntur, illud autem in igne impositum in fœtorem grauem & fætidas exhalationes resoluitur, perniciosas quidem nisi ab iis cautè euitantur. Quod autem in Hydrargiro mirabile iudicatur est istud: si super illius fumum linteolum extendimus, in quo colligi possit, vtique in argentum viuum fumositas illa iterum conuertitur, & Hydrargirum renouatur. Experimur hoc etiam in carbonum fumositatibus, quæ in crassas fuligines reuertuntur, licet dissimilimo de ab Hydrargiro. Ex Lemnio.

Facu-

Fæculas Brioniæ in Vtero mundificando miram habere Virtutem.

SIngularis profectò fæcularum Brioniæ, tum pro matrice mundificanda, tum ad hystericas ipsius passiones sanandas est efficacia, quippe ex multis experimentis comprobatum est, in huiusmodi affectibus curandis inter remedia principatum habere. Referam ipsarum cõstructionem. Exprimatur prælo ex Brioniæ concisis radicibus & contusis succus: erit primò turbulentus, idcircò in vase aliquo asseruandus est, vt fæcalis materia subsideat: detineatur in loco frigido per paucos dies, in hoc enim spatio (inclinato vasculo, vt turbulenta aqua separetur & proiiciatur) fæces albissimas instar amyli in fundo inueniemus, quas iterum in pluribus vasculis vitreis, aut terreis diuisas in vmbra vt exiccentur seruabimus: ita profectò intra paucas horas exiccabitur, & formam amyli acquiret expressam, quam Brioniæ fæculam nominamus. Hac fingi possunt pilulæ x. aut xij. granorum pondere, & cum pauco castorei, vel assæ fætidæ summum & præcipuum paratur remedium contra affectus narratos. Fæ-

O

culæ huiusmodi etiam si dissoluuntur in aqua florum fabarum, pro fuco ad ornatum mulierum pancasque delendas, efficacissimæ sunt. Ex Quercetano Mizaldo, & Zacharia à Puteo.

Millefolium ad consolidanda vulnera miram habere potentiam.

PLuribus experimentis comprobatum audio, Millefolij virtutem ad vulnerũ coitionem, indiesque nouis obseruationibus confirmari. Referam solùm quod ab Hollerio in Chirurg. adnotatur. Cuidam decisus nasus erat, qua os in cartilaginem desinit: Rusticus propendentem partem alteri digitis coniunxit, herbam tusam & è vino nigro tritam, quod Millefolium appellant, impegit; rudius omnia colligauit, vnde celerrimè restitit sanguis profluens, & vulnus pulchra cicatrice breui coijt.

Chymicam artem veterum tempestate floruisse.

APud Veteres in maximo pretio ars chymica habebatur, proinde à plerisque

risqueillius studio vacabatur: ingentes enim diuitiarum copias illa methodo homines componebant, quibus ditiores facti cum Regibus bellum adibãt. Propterea Diocletianum Cæsarẽ legitur. postquam Achillem Aegyptiorum Ducem octo menses in Alexandria obsessum profligasset, omnes chymicæ artis libros, diligenti studio conquisitos deflagrasse: ne reparatis opibus, Romanis facilè repugnarent. Ex Suida, & Orosio.

Quo artificio corpus glabrum reddi possit.

LIcèt variis modis corpus depilatum & glabrum reddi possit: nulla tamen via præstantior est, Varronis testimonio, quàm loca lauare aqua, vbi Bufones decocti sint, donec ad tertiam redeat, quippe si tali decocto corpus lauetur, proculdubio glabrum & sine pilis habebitur.

Natiuitatis hominum tempora à multis obseruari.

NOn leuis profectò est multorum Scriptorum obseruatio in hominum natiuitatis tempore. à multis enim occa

ſionibus temperamenta eorum variant, & plerique à naturæ terminis maximè diſtrahuntur. Porrò qui in ipſo terræ motus momento naſcuntur, ſemper pauent, in tonitru ſemper languidi ſunt: ardente Cometa ex ardenti complexione amentes fiunt; interlunij tempore debiles euadunt, vel ſaltem (Ariſtotelis teſtimonio) melancholici, & atra bile laborantes.

Hydrargirum non eſſe venenum in pauca ſumptum quantitate, ſed ad vermes necandos exiſtere remedium.

HYdrargyrum, vel ſi mauis argentum viuum, quod à multis venenum exiſtimatur, feliciſſimo ſucceſſu contra vermes exhibetur: tantæque certitudinis illud in Hiſpania reputatur, vt mulieres tenellis pueris, qui lactis vomitu laborãt, ad quantitatem granorum trium in propria ſubſtantia propinare audeant, hac enim via morbus ceſſare videtur frequẽtatis experimentis. Ego quidem viduam mulierem curaui, quæ nouem dierũ ſpatio vomitibus continuis ex vermibus laborauerat, & ferè triduo non comederat,

nec-

nec cibum retinere valuerat. Huic cum scrup. ij.hydrargyri mortificati cum tantillo cidonij propinassem, absque vlla molestia per aluum centum & plures emisit vermes,& eadem die liberata est, & solita exercuit domi & foris negotia, magna profectò parentum admiratione,cùm prius debilis & emaciata esset. Aliis etiam exhibui, & bono semper euentu, domique continuò aquam habeo, in qua Hydrargyrum infusum retineo,illáque puerulis pro vermibus libentissimè concedo, nec adhuc quempiam ex illo noxiam recepisse expertus sum. Vsus est hoc remedio ad vermes necandos Matthiolus,Horatius Augenius,& plerique alij celebres viri,qui omnes huius auxilij maximè extollunt beneficium. Datur pueris in substantia Scrup.j.grandioribus Scrup.ij.vel drach. j. Corrigitur illud & mortificatur in mortario vitreo cum saccaro rubeo,ibi enim tam diù conteritur, vt in partes inuisibiles dissoluatur:ne autẽ in pristinam formã iterum redeat,oléi amigdal. dulc. guttulas binas addere oportet,&cũ saccaro ros.violato,vel cidoniato ieiuno stomacho lãguẽtibus propinatur. Sciant igitur

curiosi in hac-dosi nullum præbere periculum, in maiori tamen non dedi, neque concederem: licet apud Ausonium Epigram. 10. legatur hydrargyrum cõtra medicinas venenosas valere.

Daturæ flores & semen homines in risum concitare.

MIra est Daturæ potentia in fascinãdis, vt ita dicam, hominum mẽtibus, adeò quòd qui illius flores vel semẽ sumpserit, à risu cachinnisque non desistat donec mens alienata ex plantæ viribus, in pristinum redeat temperamentum. Apud Indos à furibus Datura vsurpatur, flores enim, vel semen in cibos eorũ quos deprædari volunt exhibent, & in mentis alienationem & in risum concitant: ita profectò furandi parant industriam. Durat illorum risus & mentis error viginti quatuor horarum termino. Ex Garzia ab Horto.

Lupos senio confectos in renibus venenosos generare serpentes.

MAgnum profectò in præsentiarum arcanum aperio, multis hucusque incogni-

cognitum,de luporum natura. Illud eſt cur à Lupis animalia commorſa modò ſanentur, modò autem moriantur? An quod luporum aliqui venenoſi, aliqui vero ſine veneno exiſtant? Equidem Carolus Stephanus lib.7.ſuæ Agricult. cap. 5. ſe obſeruaſſe fatetur in Luporum ſenum renibus, primò ſerpentes vno pede longiores & breuiores, qui temporis ſpatio venenatiſſimi effecti, Lupum enecant. Hac via facilius nobis tribuitur coniectura de Luporum morſibus; Si enim Lupi iuuenes fuerint, animaliaque momorderint ex benigniori eorum natura, mortem haud inferunt, vt multoties obſeruamus, niſi fortè vulnera in principibus corporis fuerint locis, vel tam grandia, vt mori neceſſe ſit. Sin autem ſenio fuerint confecti procul dubio læuiſſimo morſu animalia necabunt, propter peculiare venenum in Lupo deliteſcens, quo vſu venit, vt pleraque præmorſa animalium vel moriantur, vel membrum morſum putreſcat, vel ſaltem difficillimè curetur. Ex Gaſp. Bauhino.

Quali artificio ab vxoribus homines masculos filios suscipere valeant.

MVlta à Scriptoribus ad marium generationem adnotata valere reperimus: hæc autem præcipua & veriora esse existimaui. Primò vt homo exerceatur, solidiorique vtatur cibo, atque rariùs concubat, ita enim & calidius & spissius semen euadit, fitque prolificum & aptissimum ad marium conceptum. Secundò mater in congressu super latus dextrum recubat, & à coitu confestim super illud conquiescat, siquidem Hippocrates masculos in dextris, fæminas verò in sinistris generari scripsit. In dextris enim ab Hepate fouetur semen, quod est calidum: in sinistris autem à liene frigido quoquo pacto refrigeratur, & ad fæminarum conceptum præparatur. Tertiò spirantibus Aquilonibus concubant, Austris verò desistant, Aquilo enim ad mares suscipiendos accomodatissimum est, Auster vero ad fæmellas. Capimus huius rei ab ouibus experimentum, quæ si flante Aquilone cōcipiunt, marem ferunt, Austro autem fæminam. Multi, inter quos Cardanus est, ad Marium conceptum Mercurialis ma-

ſculæ eſum extollunt,hæc duos quaſi coleos pro ſeminibus habet, & ab vtroque coniuge depaſta,marem inducere occulta vi exiſtimatur.

Magnum eſſe in hæc inferiora Lunæ confluxum.

Mirabilis profectò eſt Lunæ vis in hæc inferiora,ipſa enim noctes illuminat, & ſuper humida poteſtatem habet:maris fluxus & refluxus per quadraturas ſuas intentiùs & remiſſiùs facit, quippè dum oritur maria intumeſcunt, & in æſtuaria fluunt quouſque ad circulum meridianum illa perueniat:cùm autem ad occaſum inclinat,Oceanus ab æſtuariis refluit in gurgites: quando ſub Orizonte percurrit,mare ad conſueta æſtuaria conuertitur,quoad nocte media meridiei circulum Luna attingat: poſtremò cum ad Orientem tendit Oceanus quoque ad ſolitos alueos regurgitat.Ipſa in Agriculturæ rebus dicitur domina:propterea antiqui gentiles,qui in terræ cultura proficere optabant Lunæ libamina ſpecialiter tuliſſe dicuntur,vocabatur Diana,ſiue latonia virgo, aut plutonia coniux, vel

proserpina.

Leonardi Vairi de Octimestri partu sententiam debilem esse.

SPeculatur Vairus in lib. 2. de Fascino, cur partus octimestris vitalis minimè sit. innuit hic vir alioquin doctus, talem partum non viuere, ob semen imperfectum, quia non datur semen (vt arguit) quod ad illud tempus fœtum procreare valeat: sicut in genere tritici quodam est, quod tribus mensibus gignitur, quodam vero, quod nouem mensibus: sed debile est huius fundamentum, quando in Hispania, & Aegypto octimestres partus omnes vitales esse perhibeant. Potior ergò conclusionis ratio requiritur, quam nos alibi tangemus.

Somniorum præsagia à Deo, diuinare, aliquibus hominibus concedi.

NOn omnibus somniorum diuinatio cōcessa videtur, sed quibusdā à Deo ex speciali gratia permittitur. Qui enim somnia, proprio ingenio diuinare intendunt (dempta somniorum interpretatio-

ne,

ac,quæ à caufis naturalibus innafcitur, quorum præfagium ad medicos pertinet,) aut cæcutiunt & delirant, aut dæmonum fallaciis inuoluuntur. Iofeph apud Pharaonem,& Daniel apud Regem Chaldæorum (vt in facris habemus)quia diuina afflati erant fapientia fomnia diuinabant. Proptereà miniftris fuis Pharaonem,audita fui fomnij interpretatione,dixiffe legitur: Num inuenire poterimus talem virum,qui fpiritu Dei plenus fit?& Rex Babylonis adDanielem:Audiui de te,quoniam fpiritum Deorum habeas, & fcientia intelligentiaque ac fapientia ampliores inuentæ funt in te. Ex Iauello.

Inter Polypodium,& Cancros magnam inesse antipathiam.

MAxima videtur inter polypodium,& cancros antipathia, eo quod fi polypodium fuper cancrum abieceris viuum, breui fpatio tum pedum cortices, tùm vngues ille eijciet: tanta eft iftius plantæ in illum particularis virulentia & efficacia.Ex Matthiolo.

Pennam Ibidis serpentes attonitos reddere.

MItabilis est Ibidis pennarum vis contra serpentes, quippe si illius penna ad illorum quempiam iniicitur, confestim in vestigio gressus hæret: admitabilius tamen est, quod serpens quernis frõdibus cõtacta moriatur, quare circulatores astantibus mirabilia sæpè protrahere à ratione inconueniens esse non debet: multa enim iis sunt, quæ admiranda iudicantur: quemadmodum est, Viperam viso Fago perterreri: experimento enim probatum est, illius ramo ante hoc animal iniecto, veluti attonitum fieri, nec amplius moueri: Hoc etiam euenit si arundine leuissimè percutitur: Sin verò iterum eâdem vipera incutitur, confirmari videtur, & fugam repente adire.

Mulieres rarò inebriari, crebrò autem senes.

COntrariam naturam senile corpus & muliebre sortita sunt: ob id mulieres rarò ab ebrietate corripi aspicimus, crebro tamen senes. Mulier quidem humida est, vt à cutis lenitate & splendore comperi-

comperimus, senis contra siccus, vt cutis asperitas & squalor confirmat. Mulier ex assiduis purgationibus superfluum exonerat, senex autem ex corporis duritie, superflua non excernit. Mulieris corpus quia variis purgationibus erat deputatũ, pluribus foraminibus fuit consertum, non sic senis corpus: propterea naturales meatus à corporis siccitate, & duritie potiùs obserantur. Hæc sunt in causa, vt ebrij senes facilè fiant, mulieres verò perquam rarò. Nam si à muliere largè vinũ fuerit haustum, illud in magnam mulieris humiditatem incidens, vtique vim suam perdit, dilutiusque fit, & cerebri sedem non petit: nam per varia foramina mulieris illius vapor recurrit, & celeriter eius fortitudo euanescit. In senibus vinũ contrarietatem non recipit: quia corpus illorum siccum est, ob id vinum firmiter adhæret, cerebrumque petit, quia in durioribus membris & aridis (vt ita dicam) exhalatio nulla fit: hinc ab ebrietate facilè capiuntur. Ex Macrobio 7. Saturn.

Quis

Qua industria in Vrgenti somno quis Valeat excitari.

MAgnus Alexander, vt in gerendo imperio occupatior esset; magnum contra somnum excogitauit remedium, quo si quis vtetur, facilè in somni grauitate, excitari valebit. Ille vas æneum prope lectum constituebat, & pilam ęneam, siue argenteam manu compressam habebat, brachiumque super vas illud aptè componebat, vt pila in somno elapsa in æneum procideret, & à sonitu excitaretur & surgeret. Mira equidem fuit huius ingenij dexteritas, licèt hæc Alexandri dormitatio potius quàm somnus dici possit. Ex Ammiano Marcellino.

Quibus signis corpora Venenata cognosci Valeant.

LIcèt venenorum genera multa sint, ex quo difficile sit omnia signa reperire quibus cognosci valeant, afferam tamen qua methodo, corpora quæ venenũ sumpserint intelligere possimus. Porrò magna fit in corpore commotio dum quis venenum hauserit, præcipuè si illud

cali-

dæ fuerit naturæ. doloribus enim validis atque acutis in stomacho & intestinis torsionibus languens cruciabitur, præcordiorum sentiet angustiam, fatigabitur vomitu & fluxu ventris, sudor suscitabitur in fronte cum vultu frigido, color ægri erit pallidus, pulsus debilis, inæqualis, & inordinatus, syncope & animi deliquis affligetur. Hæc si omnia, vel in maiori parte succedunt, oportet celertimè in ægris vomitum prouocare, vt assumptum venenũ eijciatur. Ex Arnal. Villan.

Luem Gallicam non modò homines, sed Canes etiam inuadere.

TAnta est morbi Gallici quandoque immanitas, vt non modò ex vno languente, vel respiratione, tactu, aut commercio plures homines ea lue polluantur, verùm atque canes, si vlcera vel vnguenta infirmi, lingere potuerint. Experientia hoc edocuit. visus est enim quidã Canis Gallica lue captus, qui heri sui emplastra linxerat. Ex obseruatione Iulij Scaligeri 6. Poet.

Quo termino corporis hominis pulchritudo constitui debeat.

VArij equidem sunt Scriptores in cõstituendo termino longitudinis & latitudinis corporis pulchri, inter quos sententia Ioannis Gorropij in sua Gigãtomachia magis acceptanda videtur à sapientibus. colligit ex Homeri decreto lõgitudinem hominis pulchri debere esse quatuor cubitorum, latitudinem verò vnius cubiti.

Cyminum hominibus palliditatem corporis inducere.

MVlta profectò sunt, quæ vultus colorem hominum deflorare obseruãtur, siquidem panis hordeacei vsus facit homines pallidos, ex Aristot. Aquæ lutulentæ potus, vsus salitorum, & immoderata Venus valde colorem deturpant: inter ea tamen quæ ex proprietate decolorare putantur, Cymini vsus & olfactus est. Duo enim de hoc exempla habentur apud Plin. lib. 20. c. 24. vnum sectatorum Portij latronis, qui vt illius imitarentur pallorem cymino frequenter vtebantur: al-

alterum est Iulij Vindicis, qui vt Neronem falleret, pallorem sibi cymino conciliabat. Ex Mercuriali de Decorat.

Regem Archelaum maximè Astronomiæ fuisse imperitum.

TAntum esse syderum obseruatio hominibus necessaria iud.catur, vt malè ciuitates, respublicas, hominumque cætus sine illorum obseruatione ij conseruare valeant. Vtique horum ope tempora, annos, menses & horas metimur, & sine his in varia labyrintha inuoluimur. Hoc aperte ille imperitus Astronomiæ Rex Archelaus ostendit, qui (vt viri summæ fidei scriptum reliquerunt) ob Solis Eclypsim, cuius causam ignorabat, tanto timore correptus est, vt regiam clauserit, filium totonderit, iudicia è foro sustulerit, & iurisdictionem penitùs intermiserit, vltimum enim orbis diem esse arbitrabatur. Ex Magino.

Mira gracilitatis quosdam homines fuisse repertos.

EX Æliano, & Atheneo quosdam homines extremę gracilitatis fuisse col-

ligimus. legitur enim quendam Archeſtratum vatem fuiſſe, qui captus ab hoſtibus tantę gracilitatis repertus eſt, vt cum Lanci apponeretur, pondus vnius oboli habuiſſet, quod incredibile & ferè ridiculum exiſtimatur. Philætas Cous etiam inuentus eſt, quem ex gracilitate vſque adeo inualidum fuiſſe ſcribunt, vt ne à vento deiiceretur, pondera ferrea pedibus & ſoleis geſtare cogeretur.

Anguillas cum Aquilone miram habere ſympathiam.

Mirabilis profectò conſenſus eſt, quem Anguillæ cum Aquilonibus habent: ipſis enim ſpirantibus ſex dies ſine cibo & aqua has viuere fertur, cum Auſtris autem diſſentiunt, quippe his flantibus diù ſine cibo & aqua illæ viuere non poſſunt. Ex Bodino in Theat.

Aſparagorum vſum corporis facere nitorem.

Inter ea quæ nitorem & pulchritudinem corporibus inducere perhibentur, Aſparagorum vſus connumeratur, cuius ef-

ius efficacia à multis in corpore colorando ferè mirabilis iudicatur. Aſpatagi fœtentem reddunt vrinam,& per illam prauos corporis expurgant humores: ob id mirum non eſt,ſi,iis euacuatis,corpus reliquum non modò odoratum reddatur, ſed etiam nitidum,& coloratum: quippe ex humorum prauorum congerie & pallilitas & defloreſcentia nobis innaſcitur, quibus ceſſantibus ceſſat deformitas, & color nitidus exotitur. Ex Auicenna.

Picem cum oleo maximam habere colligantiam.

EX congeneti ferè natura Picem, reſinam,& huiuſmodi, magnam cum oleo affinitatem retinere obſeruamus: ſi manus enim pice vel reſina fœdantut, vtique eas oleum extergit, idque ob colligantiam oritur. Oleum furſur tollit, furfur aqua eluit, aquam demum linteo ſiccamus. Ex Cardano.

Mularum genus à proprio ſpecie minimè propagari.

MVlas equidem, & monſtra conſimilia, cpenarere nec ſuum genus pro pa-

gare obſeruamus: id fieri aiunt multi ab improportionato generandi temperamento: veriùs tamen cũ Bodino in Theat. Natur. hoc contingere exiſtimo, ne ſpecierum ſit infinita. natura enim infinitatem abhorret. Ariſtoteles in Syria ſupra Phœnices mulas parere ſcripſit,& Theophraſtus in Cappadocia illas genus propagare voluit, tamen hoc veriſimile haud eſt. Propterea magis credendum reor, in illis locis Aſinarum quoddam genus oriri mulabus conſimile, potiùs quàm mulas, quarum partus à noſtris prodigioſus & funeſtus eſſe dicitur, vt Iulius Obſeq. in lib. de Prodig. adnotauit.

Leones Sole in Leone peragrante, à febribus moleſtari.

MIrabile eſt, quod in Leonum ſpecie contingit, dum Sol Leonis cæleſte ſignum ingreditur: ij enim à febre tertiana in toto ſideris ſpatio excruciantur: adeò quod fateri oportet, talium genus cum hoc ſidere antipathiam habere,& tertianam recipere: proinde Leonina à multis hæc febris appellatur, benè iudicantibus Leonum eſſe peculiarem. Leones hoc

tempore tertio quoque die pascũtur, nec semel etiam accidit vt biduum vel triduũ inediam sufferant. Stercus tunc siccissimum & vrinam fætentem excernunt, vt Aristoteles adnotatum reliquit. Aiunt multi hoc à natura forsitan esse factum, vt ferocissimæ bestiæ quoquo pacto cohiberetur impetus, & à frequentiori rapina coerceretur.

Quo artificio in senibus barbas albosque capillos denigrare valeamus.

Referam notabilem misturam, qua barba & albi capilli denigrari valeãt. Sumito lixiuij communis quantum volueris, decoque in eo saluiæ & lauri folia cum corticibus iuglandium viridium, mox laua, aut ablue madefacta spongia: ita enim nigredinem comparabis, quæ diù durabit, & lætaberis effectu. Ex Porta.

Mergum & Anserem aquaticum in Hydrophobiam plurimum valere.

Inter cuncta animalia adnotauit Aristoteles Anserem aquaticum solum

non rabire, ob id à multis huius esum in Hydrophobia maximè celebrari: mirifico autem experimento contra rabidi canis morsus valere dicitur Mergus qui in aquis & mari degit, quippe ab Aetio eius esu Hydrophobos illico aquam efflagitare narratur.

Lacertas miræ magnitudinis apud Indos inueniri.

IN Insula Sancti Thomæ quædam Lacertæ species miræ reperitur magnitudinis, quæ admodùm illis gentibus familiaris est. In Insula etiam Capraria, quæ vna è Fortunatis est, ingentis magnitudinis hæc animalia cernuntur, habitatores autem pro iis interficiendis, bombardis, siue scloppettis, aliisque bellicis instrumentis vtuntur. Ex Amato Lus. in Dioscor.

In educandis iuuenibus, miram fuisse Atheniensium industriam.

MOs erat Atheniensium in iuuenum educatione, vt ij cothurnicibus, siue quaileis, aut gallis pugnantibus studium impen-

impenderent: Solent enim huiusmodi volucres vsque ad extremam virium defectionem certare. Quo exemplo ad subeũda pericula, & vulnera contemnenda inflammabant iuuenes, increpantes, auibus minus ingeniosos esse homines non debere. Ex Solone apud Lucianum.

Serpentum esum apud Indos frequentari.

IN Cuba Insula penes Indos, serpẽtes noua totius corporis specie ac forma præditi inueniuntur, quippe sesquipedis plerunque longitudine existunt, & ex terra & aqua viuunt: Quod autem apud illas nationes mirabilius videtur, in lautioribus mensis horum animalium esum, tanquam cibum sapidissimum frequentari. Ex Petro Bembo.

Quo artificio Porri caput in miram intumescentiam reddere valeamus.

INter Agriculturæ arcana, non infimi momenti methodus est, qua porri caput in tumorem magnum reddere possimus. Aperiam abstrusum artificium: Si enim porri caput arũdine, vel ligneo stylo

pupugeris, atque raporum vel cucumerum semen in foramine occultaueris, procul dubio porri caput in tantum tumorem deueniet, vt id prodigiosum iudicetur. Ex Mizaldo.

Inter Fraxinum, & Serpentes miram adesse antipathiam.

Fraxini succus ad serpentum morsus mirabili successu à medicis vsurpatur nec sine ratione. hanc enim plantam Serpentes, ex occulta antipathia miro odio insequuntur, siquidem illius vmbras tùm matutinas tùm vespertinas euitant & lōgiùs aufugiunt. Retulit Plinius lib. 16. cap. 13. ex fraxino experimentum, quod si gyrus frondibus fraxini & igne apparatur, in cuius medio serpens sit proiectus, proculdubio ferā in ignem potius, quàm in fraxinum aufugere, tantus est horum dissensus, & occulta serpentum inimicitia.

Virginitatem in mulieribus qua via experiri valeamus.

Lapathium maius in aperienda mulierum virginitate astantibus magnā retinet

retinet efficaciam, si enim ex huius foliis paratur suffumigium, siue hæc super ignitos carbones iniiciuntur, vt effument vbi mulierum sit corona, cum odor ad pudenda mulieris perueniet, illius bonitatem vel malitiam ostendet: quippè si viro copulata fuerit, absque dubio vrinabit, sin vero fuerit virgo, vrina potiùs constringitur quàm emittatur. Idem etiam facere autumant lignum Agalochum, siue Xiloaloem, vel semen portulacæ, si super carbones iniecta adeò effument vt ad pudenda mulieris odor valeat penetrare: mouetur enim in defloratis vrina quantò citiùs, secùs verò in virginibus. Ex Porta.

Quomodo ex duabus aquis claris lac effingere illud valeamus quod Virginale vocatur.

LAc illud, quod à plerisque ob coloris similitudinem, siue ex noua origine, Virginale appellatur, ex duabus aquis artificiosè confectis exoritur, ad multa quidem corporis mala vtilissimũ. Eius modus talis est. Sumito lithargiri in puluerem redacti Vnc. ij. aceti albi vnc. 6. cõmista

insimul per filtrum lineum destillato, & aquam claram habebis. Vt autem alterã componas, sumito Salis gemmæ Vnc. j. Aquæ communis siue pluuialis claræ vnc. 6. misceto simul, & sic binas habebis aquas magni valoris. Cum verò vel ad ostentationem, vel curiositatem siue necessitatem lac Virginale conficere optabis, aquas vtrasque coniunges simul miscendo: ita profectò confestim liquor lacteus suscitabitur qui Virgineus vocatur. Verrucæ in manibus, si hoc lacte per dies aliquot benè confricantur, euanescunt. Impetigines omnesque faciei maculæ, rubores, & ex sole ardores, hoc linimento facillimè curantur.

Castratos, lienem, vel ouorum vitellos duriores, deglutire non posse.

MIrabile est illud, quod in castratis circa cibum obseruatur: hi enim nec lienem, nec duriores ouorum vitellos deglutire possunt, vt frequentissima apud multos inoleuit experientia. Retulit Bodinus in suo Theat. tales priùs fame se necari pati, quàm lienem vorare posse. Huius rei alia non creditur esse ratio, quã œsopha-

œſophagi iſtorum ex nimia adipe coanguſtatio & conſtrictio: cum autem lienis ſubſtantia ſpongioſa & flatuoſa ſit atque in manducatione magis inflettur, facile fit vt ij ex œſophagi anguſtia talem cibum deglutire nequeant. Eadem ratio eſt in ouorum vitellis durioribus, qui ex ſubſtantia glutinoſa per anguſtum non facile tranſeunt.

Spatium humanæ Vitæ centum annorum ſecundum Aegyptios compenſari interuallo.

CVrioſa magis quàm veritati conſonans mihi videtur Aegyptiorum aliquot opinio de hominum vitæ menſura, quippe illorum multi qui medicata cadauera ſeruare conſueuerant, ex quadam coniectura à cordis humani pondere deſumpta, in eam deuenere ſententiam, hominis vitam centum annorum ſpatio definiri. Sumebant experimentum in corporibus quæ ſine labe moriebantur. horum enim anniculi duarum drachmarum ponderis cor retinere videbantur, bini quatuor, & ſic in ſingulis annis, quo in anno quinquageſimo homines centum

drachmis cor, in pondere retinere affirmabāt: à quinquagesimo binas drachmas singulis annis decrescere, atque à cordis pondere detrahi minuíve dicebant; & sic in anno centesimo ad primum sui ponderis, secundum istorum coniecturam, cor redibat. Ex Terentio Varrone.

Phlebotomiam ex vena saluatella spleneticis plurimum prodesse.

CVrabat Galenus spleneticum quendam, & cum diù (vt ipse narrat) de illius cura esset sollicitus, atque diligenter remedia quæreret, quadam nocte somniauit se in infirmo de vena saluatella, quæ est inter minimum & anularem manus digitos, sanguinem trahere, quod fecit, & sanatus ille est. Hoc diuinæ bonitati tribuendum existimo, quæ multoties homines per bonos spiritus dirigit, vt ea perficiant quæ ad corporum valetudinem pertinent. Ex Barthol. Sybilla.

Gymnosophistas apud Indos miræ visus & ingenii dexteritatis inueniri.

MIrabile profectò illud est, quod de Gymnosophistis quibusdam apud Indos

dos narratur. Hi enim ab exortu, vſque ad Solis occaſum, oculis contentis candidiſſimi ſyderis orbem intuentur, in globo igneo rimantes ſecreta quædam, areniſque feruentibus perpetem diem alternis pedibus inſiſtunt. Ex Solino.

Quibus auxiliis ſtrumarum materia per Vrinas valeat euacuari.

OBſeruatum eſt huiuſmodi præſidiis, ſtrumas ab hominum corporibus euaneſcere. Adhibenrur primò infirmis aliquot clyſteria ex ſucco brioniæ & mercurialis oleo & ſale concinnata, quibus patiens tum gelu tum materias viſcidas copioſe purgari videbitur: mox cum oleo amigdalarum dulcium vel mali aurantij coleis, mane diluculo, cantharidum præparatarum grana quinque vel ſex, iuxta corporis naturam capiet. Cantharides au tem per horas 24. in aceto infundantur, deinde exiccenrur, & in puluerem reddãtur. Hic enim earum præpararionis modus eſt. Huius modi auxiliis ſtrumarum materias, per vrinas euacuari compertum eſt. Obſeruauit hoc Doctor Phyſicus Ioannes Dominicus Donnus, cuius fa-

miliaritas, animique indoles est mihi semper gratissima, mihique tale remediũ communicauit, robustis tamen corporibus solùm adhibendum censeo, ex illius enim experimento dolores ad instar parturientis circa pectinem tale presidium commouere audiui. Aliis etiam modis & auxiliis strumæ curantur: quippè si oleo in quo rana terrestris, talpa, vel lacerta, (vulgo dicitur racano) siue lacerta magna vocata ebullierit, diù strumæ purgato corpore liniantur, absque dubio exiccantur & euanescunt. Hæc animalia viua priùs in oleo suffocantur, tùm ad carniũ ab ossibus separationem ebulliunt, & oleum mirabile ad strumas componitur. Nonnulli ad earum extirpationem causticis vtuntur medicamentis, quorum potentia caro aperitur, & strumæ euacuantur. Componuntur hæc talia ex arsenici sublimati drach. j. lithargiri aur. & aluminis roccæ ana drach. ij. fabarum vstulatarum numero quinque hęc in puluerem redacta cum frumenti farina, acetoque acerrimè miscentur, & fit massa è qua orbiculi vel placentulæ formantur, & exiccantur in Sole, vel furno, admouentur super strumas, & spatio horarum 24. opus perfi-

perficiunt.

Alexandri Magni magnanimitas in posteros studiosos.

MVlta ratione Alexander Macedo Magnus dictus est, cum eius excellentia non modò in armis, verùm atque in litteris apparuerit. Ille quidem vt Aristoteles de animalibus historias scriberet, multa liberalitate in posterorum vtilitatem, octingenta auri talenta cum tribus hominum millibus dedit, vt syluas, alvearia, & viuaria omnis generis disquirerent, & opus ab ipso perficeretur. Illi autem per Europam, Africam, & Asiam peragrãtes multa animantium genera ad Aristotelem attulerunt; quarum dissectionibus de vniuersa ferè horum natura accuratissimè Philosophus scribere potuit. Ex Ioanne Bodino.

Mulieres quasdam in oculis Equi effigiem, vel geminas pupillas habere compertum est.

NOn rarò quædam mulieres magæ reperiuntur, quæ vt plurimum, ani-

culæ sunt,hominibus animalibusque visu nocentes.Solent hæ in singulis oculis, vel geminam habere pupillam(vt Hieronymus Mengus de Arte Exorcist.adnotauit) vel equi effigiem , quemadmodum nonnullas Pontum incolentes habuisse legitur.Referunt ex istarum oculis quosdam emitti radios,qui non secus ac iacula & sagittæ pro hominum cordibus fascinandis existunt,ita profectò totum perniciosa quadam qualitate corpus inficiunt, breuique vel nullo temporis consumpto interuallo,homines,bruta , segetes, arbores polluunt,& ad interitum sæpè deducunt.

Sanguinem caninum epotum Hydrophobos curare autumant.

NOn modò Galenus , verùm atque Serapio , & plerique sapientes sanguinis canini potu canis rabidi morsum curari testantur : quæ autem sit ratio apud hos non legitur Referam tamen,quę à Marsilio Ficino in lib. 2. de Vit. Produc. adducitur.Ego opinor (inquit) saliuam canis rabidi venenosam,impressam hominis pedi læso , per venas paulatim ad cor

aſcendere more veneni, niſi quid interea diſtrahat. Si igitur interim canis alterius ſanguinem ille biberit, ſanguis ille crudus ad multas horas natat in ſtomacho, velut peregrinus deiiciendus per aluum. Interea caninus ſanguis iſte, ſaliuam caninam ſuperiora membra prenſantem, priuſquã ad præcordia veniat deriuat ad ſtomachum. nam & in canino ſanguine virtus eſt ad ſaliuam canis attrahendam, & in ſaliua viciſſim virtus ad ſimilem ſanguinem proſequendum. Venenum igitur à corde ſemotum, ſanguinique imbibitum in aluo natanti, vnà cum ſanguine per inferiora deducitur, hominemque ita relinquit incolumem.

Corallinam ad puerorum vermes necandos maximè laudari.

CORallinæ, quam plerique moſcum murinum appellant, in puerorũ vermibus necandis mira eſt virtus & efficacia. Hanc circulatores in plateis vendere ſolent, taleque remedium ad lumbricorum internecionem, ſummis laudibus extollunt. Profectò à veritate in hoc negotio haud abſunt: hoc enim cæteris medi-

camentis in re hac accomodatis excellentius est, experimento siquidem comprobatum est non modo lumbricos interficere tale præsidium, verùm atque eadem die cum astantium admiratione expellere, vt iure dixit Matthiolus, quod quandoque visus sit puer, qui ex assumpta huius pulueris drachma centum vermes excreuerit.

Qua industria, labiorum, manuum capitúmque mamillarum citissimè fissuras sanare valeamus.

APeriam electissimum præsidium, quo in labiorum, manuum, capitumque mamillarum fissuris felicissimo successu ferè millies vsus sum. Sumito lithar giri argent. mirrhæ, zinziberis an. vnc. j. redigantur omnia in puluerem subtiliss. & ex cera recenti, melle, & oleo oliuarum ad suffic. fiat vnguentum. Vsus talis est: primò liniantur fissuræ ex humana saliua, mox desuper in tela extensum applicetur vnguentum, ita quidem paucis diebus sanantur.

Rhabarbarum cidoniatum vtero gerentes absque periculo aluo exonerare.

IN grauidis mulieribus,cũ grandi morbo affliguntur, magna cautela solent medici medicamenta euacuantia eligere: vel enim haud porrigunt, ne conceptũ disperdant & matrem occidant,vel mitissima & benignissima excogitãt & propinant.Multi Rhabarbarum ob eius caliditatem,& amarulẽtiam recusant: sed perperam quidem, quãdo illud cidonio correptum inter electissima & benignissima connumerari debeat, Referam qua industria à Ludouico Mercato viro celeberrimo præparetur. Sumantur cotonea ab interaneis repurgata, & in partes diuisa (sed superstite pellicula, quæ valde est odorata) in aqua donec tabuerint ebulliant:mox per linteum colata, & expressa optimo saccaro coquantur,& dum id fit, adiicies ad lib. j. huius conditurræ vnc. j. Rhabarbari. Dosis cuius sit vnc. j. vel j. sem.Aliud cidoniatum componitur,quod est gratius,& absque molestia efficacius euacuat.Diuidatur cidonium, & sublatis seminibus cum folliculis, partium cauitates puluere optimi Rhabar. negligenter

triti,ad Drach.j.vel j.ſem.aut ij.impleantur.vel ſi affectus poſtulauerit,agarici tãtundem, vel foliorum ſenæ, mox vniantur cidonij partes, papyroque inuoluantur,& ligata in clibano vel furnello coquantur ad perfectam coctionem,poſtremò abiectis medicamentis internis, pulpa manducetur. Hoc profectò medicinæ genus ſecurè euacuat, & viſcera omnia corroborat.

Animantium robur animi à ſemine ingenerari.

QVanta ſit ſeminis efficacia in audacia hominibus comparanda,nullo alio medio ſecuriùs cognoſcitur,quam caſtratorum naturam compenſare. Hi profectò ſtatim atque teſtibus priuantur, animi robur amittunt,atque manſueſcũt,ſi quidem & à ſpirituum copia, & calore potiſſimum naſcitur audacia, quæ in teſtium natura valdè ſpongioſa generantur,& ab iis in corpus deferuntur. Ob id Galenus in lib.j. de ſemine, ſemen Soli comparauit,quod ſuo fulgore orbem illuſtrat,iuxtà cuius fulgores ſemen, & ſpirituum & caloris potentia ferè corpus illuſtra-

lustrare admonemur. Hinc Aegyptij sapientissimi, cùm Regem fractum, hebetẽque repręsentare volebant, merito Tiphonem castratum pictabant, benè animaduertentes, nil posse veriùs hominem infirmum ostendere, quam hominem sine semine.

Aegyptiorum aliquot ad Quartanam febrem secreta experimenta.

EX secretis experimentis quæ ad febres quartanas Aegyptiis familiaria sunt: hoc pro selectissimo remedio habent: ægrotis decoctum ex menta paratum ad semilibram calidum cum spolio serpentis puluerizati binis drachmis ante accessionem per horam propinare. Alij cum decocto asari tempore accessionis vomitum procurant cum felici successu. Sunt & nonnulli, qui ante accessionem pilularum drachmam exhibent. Hæ ex agarici, gentianæ, castorei, mirrhæ, rutæ an. drach. ij. piperis longi, calami aromatici croci an. scrup. iv. Theriacæ antiquæ drach. iij. constant, & cum syrupo de granat. dulcib. conficiuntur. Aliis vsitatiùs est exhibere drach. agarici cum mirrhæ

ſcrupulo diſſolutam in pulegij decocto. Ex Alpino de Medic. Aegypt.

Aues baccarum taxi eſu nigro colore fieri.

TAxus inter plantas virulentiam habere maximam videtur; qui enim ſub iſtius vmbra dormire audebit, in grauem affectionem incidet. In baccis autem venenum potiſſimum viget, nam à viris comeſtæ, ventris profluuia, atque funeſta pericula mouent: boues illarum vſu moriuntur, quemadmodum & pecora ſi fortè has comederint, Aues verò iſtarum eſu minimè moriuntur, pennarum autem color in nigredinem mutatur.

Chelidonium lapidem miram in epilepſiam habere virtutem.

VIrtus Chelidonij lapidis à plerisque maximè extollitur, præſentaneum enim Epilepticis reputatur remedium, adeo quod non pauci iſtius vſu, à tanta morbi ferocitate liberati ſunt. Ferunt in Autumni principio, Luna creſcente, hûc lapidem à ventre hirundinis extrahi, & contritum aliquo liquore epilepticis in potum

potum propinari, quippe facultatem retinere dicitur, tenacem & viſcidum humorem qui cauſa caduci morbi eſt, exiccandi. Multi, chelidonium non ſolùm eſu, ſed etiam ſola ſuſpenſione, Epilepticos à proprietate ſanare contendunt. Ex Lemnio.

Miram inter aſpides & Halicacabum eſſe antipathiam.

MIrabilem natura inter aſpides & halicacabum ſiue maiorem veſicariam inuenit diſſenſum, & antipathiam, ij enim ſi iuxtà huiuſmodi plantæ radices quoquo pacto corpora admouerint, tanta ſtupiditate & ſomnolentia corripiuntur, vt amplius nequeant excitari.

Ariſtotelem cauſis rerum noſcendis maximum adhibuiſſe ſtudium.

ERat Ariſtoteles adeò cauſarum rerum cognitionis ſtudioſus vt difficilè quieſceret niſi ad quæſitum exactum ſcrutinum deueniret: ob id cum à graui valetudine opprimeretur, atque medicus citra morbi cauſam pleraque vetaret, fertur

(teſtimonio Polybij) ſic medico dixiſſe, Ne me cures vt bubulcum & foſſorem: ſed prius cauſas ediſſere, & ita præceptis tuis facilè me morigeratum habebis. Cũ autem in Chalcide exularet, atque Euripi, qui inter Aulidem Bœotiæ portum & Eubæam inſulam ſunt anguſti freti, ſepties interdiù noctuque alternis fluctibus ſtato tempore refluerent, ille maris recurſus excogitans, atque cauſam reddere non valens, tanto mœrore affectus eſt, vt morti occumberet. Ex Iuſtino Martyr.

Infantes à nutricibus mores & temperiem recipere.

INfantes profectò à nutricibus non ſolùm circa temperiem, ſed etiam mores multum recipere videntur: Ob id ſapienter à veteribus, Romulum à Lupa fuiſſe lactatum, proditum eſt, vel hoc finxerint, vel vera narrauerint: fuit enim Romulus ferinis moribus, callidus, fortiſſimus, & incommodi patientiſſimus. At præter hunc, multos à feris enutritos, & educatos legimus: num autem hoc iis ex animi feritate fuerit tributum neſcio. Scribitur Cyrum à Cane fuiſſe nutritum, Telephũ

Het-

Herculis filium à Cerua, Peliam Neptuni filium ab equa, Alexandrum Priami à vulpe, Aegisthum à capra, quorum mores apud Scriptores noti sunt, vt apertè noscamus, quid nutrices infantibus afferant. Equidem qui à capra lactantur stulti fiunt & salaces, & ita hircus est, quare ex hac coniectura tales euadere infantes quales fuerint & nutrices comperimus, sed mores virtute animi moderari possunt.

Quo artificio vitrum diuidere valeamus.

LIcet vitrum solùm ab adamante, cùm plicabile haud sit, diuidi inueniatur, tamen alia industria etiam compertum est illud posse diuidi, vt Cardanus recensuit. Hic est modus. Filum sulphure, & oleo imbue, locum circunda, accende, repete, donec locus optimè calescat, mox confestim alio filo aqua frigida madefacto circũdato, & vitrum in oleo loco fractum & diuisum habebis. Ego quidem alio artificio & securiori vitrum diuido, casuque hoc mihi notuit. Habebam quadam die cyathum vitri, vino sublimato siue aqua vitæ semiplenum, ad curiositatem non-

nullorum amicorum aquam in flammã, accensa candela reddidi, vt vinum sublimatum accendi solet, consumpta autem flamma, cyathus in medio diuisus est, atque eo potissimùm loco, quem aqua supernatans attingebat. Ita ex curioso experimento vitrum diuidere apud alios amicos non semel valui.

Gallinaceum stercus à fungorum virulentia homines tueri.

FVngorum malitia ex multorum experimento plerosque vita priuauit, quia autem homines ab illorum esu ob luxus abstinere nequeunt, referam quid à Galeno tanquam arcanum pro istorum virulentia extirpanda, seu superanda adnotetur. Erat in Mysia medicus, qui homines penè suffocatos ab esu fungorum ad vitam ducebat, remedioque tanquam arcano quodam vtebatur: hunc precibus exorauit, vt tantum auxilium aperiret. Stercus gallinaceum ille adduxit, quo cõtrito ad læuorem vtebatur, & cum oxicrato aut oximelite propinabat infirmis, qui celeriter omnes adiuti sunt. Hoc vsus fuit mox in quibusdam Vrbanis Galenus, &

nus,& verum inuenit: nam qui præfocabantur paulò post vomebant pituitosum humorem omninò crassissimum, & exinde plane liberati sunt. Insuper Mysius ille vtebatur huiusmodi præsidio in diutino Coli dolore cum oximelite propinato, vino vel aqua,cum felicissimo successu,ob id Galenus ex Coli longo dolore spasmo correptos,tali remedio quosdam persanauit,nam & hoc colicum dolorem aufert,qui causa spasmi est. Ex Gal. 10. Simplic.cap.10.

Varia deliramenta à vini potentissimi potu exoriri.

MVlta equidem deliria in iis qui à vino potentissimo inebriantur, secundum humorum in corpore prædominiũ suscitari solent: quippe illorum nonnulli in risum maximum mouentur, aliqui plorant, plerique vociferantur, alij profundissimo somno quiescunt. Refert Alpinus in lib.de medic.Aegypt. mulierem quandam à vini potu largiori ebriam,primo nimis euasisse hilarem, atque in homines lasciuisse, quos complectebatur & osculis tenebat,mox è risu & cantu ad

iram & furias deueniſſe, ex quibus familiares eam pertimentes præcauebant, demum in mæſtitiam, vt defunctos lamentabili voce deploraret, poſtremo à ſomno oppreſſam omnem ebrietatem digeſſiſſe. Cauſa omnium eſt, quia vinum primò calefacit, ſecundò adurit, tertiò refrigerat, ſi potens fuerit & immodeſtè potum. Ego profectò quendam cognoui, qui apud Marchionem primum Sancti Marci dominum meum erat in culina, vt lances vaſaque culinaria in dies colluerct, vocabant Iulium Colauentre. Hic epoto vino grandi, quod Beneuento pro domini menſa ferebatur, in tam immanem deuenit ebrietatem vt Demoniacus appareret, os, manuſque extorquebat, in ſe ipſum ſæuiebat, iactabatque membra, & infinita agebat deliramenta. Aulæ Sacerdos ſacris libris accingebatur ad exorcizandum hominem, quando vocatus, ebrium illũ eſſe faſſus ſum, meoque iuſſu ferula, more puerorum, circa nates flagelliſque contactus, breui ebrietatem dereliquit.

Syrium

Syrium inter sidera calidissimæ existere natura.

ORiente Syrio, tantum aeris concipitur incendium, vt humana corpora præ ardore languescant: Canes in rabiem trahuntur, fiunt viperæ & serpentes, æstuant maria, aer occultam nocendi qualitatem recipit, femina iacta sub tali sidere minime nascuntur: talis profectò est Syrij natura. Ex lib. 2. de Hydr. natur.

Veterum in nuptiis mulieribus varios fuisse mores, & consuetudines.

NOn vna equidem apud Veteres in nuptiis fœminis erat consuetudo: quippè consueuerant homines in sinu Persico littoreque Orientali Virgines nobiles nubiles haud deflorare, nisi brachiis margaritarum lineis ornatæ incederent: ob id illæ in magno erant preciò. Desiit nunc mos ille, & margaritæ viliùs illic emuntur. Ex Garzia ab Horto. Catullus in nuptiis Pelei & Thetidis aliam notat consuetudinem. Virgo nupta dum prima nocte cum marito erat concubitura, ita tractabatur: antè coitum eius

colli menſura filo circundato menſurabatur,manè hoc repetebant: quòd ſi latius,quàm vt filo comprehenderent, collum inueniebant, defloratam ea nocte cenſebant: ſin vero nihilo maius, integram,aut antea fuiſſe deuirginatam habebant. Alij, alias habuere conſuetudines.

Papauer agreſte mirabiliter Pleuriticum morbum ſanare.

LIcet Galenus papauera, dolores mitigare,atque inter anodyna reponi in multis locis referat, tamen agreſte pleuritididem in lib.de remed. parat.facil. cõfeſſus eſt perſanare. Aperiam quod à monacho empirico mirabili ſucceſſu in hoc morbo factum vidi. Hic folia, & ſemina agreſtis papaueris in vmbra exiccata ſecum cõtinuò deferebat, cum autem quis laterali morbo infeſtabatur, eius cõſilio ſanguinem à brachio ſecundum canones extrahi curabat,mox decoctum foliorum in brodio pulli colatum,cum drach.j. vel j. ſemis ipſius papaueris,ſeminis,capillamẽtorũ, quæ poſt colaturam addebãtur: capiebat tepide & ieiuno ſtomacho. In

loco

loco doloris hæc Epithemata adhibebãtur. Parabantur ex puluere roris marini, salis, farina & aqua tres placentulæ, quæ super calido latere in firmam substantiã ducebantur: his loco epithematis instar fouebatur, & breui tùm dolor euanescebat, tum etiam apostêma rumpebatur, & infirmus ad salutem magna admiratione pristinam redibat.

Corni plantam, Sanguinariæ, vel Sorbi Hydrophobiam curatam suscitare.

INter rerum admiranda connumeratur aliquot plantarum energia, quæ sopitam atque curatã in hominibus Hydrophobiam suscitare & renouare consueuere. Pluries etenim obseruatum reperio à cane rabino commorsos, si plantam corni, vel sanguinariæ tetigerint ante annum exactum, vel sub sorbo dormierint, ineuitabiliter in rabiem incidere. Salius in lib. de affect. part. virus hoc potius à tota substantia, quàm à temperamenti ratione suscitari prodidit: nec enim à tactu, nec ab vmbra intemperies introduci potest. Itaque mirabile est ab iis sopitam rabiem renouari, quod fieri

non possiet, nisi cum rabida lue hæ plantæ aliquam haberent antipathiam, cuius alia potior haud adduci poterit ratio ea quam tetigimus, quod huiusmodi à proprietate hoc perficiant.

Qua industria venenum assumptum descendisse ad gibbum Hepatis, vel intestina cognoscere valeamus.

ASsumpto veneno, siue clam ab aliquo propinato, nulla maior medicis difficultas exoritur, quam veneni residentiam reperire, vt rite ea adhibeantur præsidia quæ talia oppugnare reperta sunt. Si enim venenum fuerit in stomacho, vomitum proderit excitare, secus autem si transiuerit hepatis regiones. Hic est modus. Ponatur oui vitel. cum albugine cum infirmi lotio in matula: si infra paucas horas nigrescit & fætet, venenum ad Iecoris gibbum peruenit, sin vero rugetur, citrinescat, & non fæteat, intestina haud transiuit. Hinc indicationem corradimus, veneno ad intestina traiecto, non conferre vomitum prouocare. Ex Bayro.

Plantas aspectu consimiles, congeneres retinere virtutes.

MVltis experimentis comprobatum reperio, plantas, frutices atque ligna quæ quadam aspectus similitudine conueniunt, congeneres retinere vires. Sic multi medicorum peritissimi loco ligni Guaiaci Buxo vtuntur, loco salsæ parillæ smilace aspera, loco saffafras syluestri fæniculo, pro polypodio filicem eligunt, pro ptisana hordeum, pro mirtho ligustrum, pro ebulo sambucum, pro china radicem nostræ arundinis, pro Rhabarbaro hippolapatum. Hæc enim facie corporeque assimilantur, proinde consimiles vires habere existimantur. Ex lib. nostro de Hydron, Natur.

Inter Arundinem & Filicem magnam inesse antipathiam.

NAturali, quodam odio inter se Filix & Arundo dissidere videntur: moritur enim filix quæ ab Arundinum plantis circundatur, & arundo quæ à filicum virgultis: quo ducti experimento agricolæ arundinis folia in colendis agris vomeri-

bus alligant. persuasi ab istorum dissensu, filices ab agris extrudere, & vt audio votum in dies consequuntur.

Apri dentem ad Cynanchen & Pleuritidem mirabiliter valere.

MAgna est efficacia dentis Apri in curanda Cynanche: si enim puluis eius oleo linino excipitur, ac locus affectus tangatur cum pennæ extremitate, ex Arnaldo & Auicenna habetur, hunc morbū præsentissime curari. In curanda pleuritide non minor est virtus eius: propterea solent practicantes admiscere tum syrupis, tum electuariis huiusmodi dētis puluerem, benè noscentes ab occulta & aperta proprietate talem puluerem prodesse, quippè extenuādi & exiccandi vim habet. De hoc dente mirum scribitur: occiso enim Apro recenter, ipsius dentes adeo feruere referūnt, vt capillos admotos nonnunquam comburant. Id accidit, quia Apri calor magnus est: diūque occiditur ira & excitatione ferue scit; proinde dentes propter densam substantiam magnam recipiunt caliditatem, cuius ind[illegible] spuma est.

Aspa-

Asparagos in arundinetis satos mirabiliter excrescere.

MAximus est inter arundines & asparagos naturalis consensus: idcirco qui asparagos & pulchriores & corpore maiores atque sapidiores habere optabit, hos in arundinetis seminare procurabit, quippe ex naturali sympathia mirum in modum excrescere & germinare animaduertet.

Vtero gerentes esu cotoneorum industrios & acuti ingenij parere filios.

MIrabile est illud quod à multis de cotoneorum proprietate affirmari audio. si enim grauidæ mulieres quàm sæpius cotonea comedere solitæ fuerint, filios & industrios & maximi ingenij parere dicuntur: si quidem cotoneis miram hanc facultatem inesse credunt. Aliud autem mirum in iis reperiri apud Mizaldum legi, grauidas mulieres haud parere, vel saltem difficulter fætum edere, si in cubiculo, quo tempore parturæ fuerint, cotonea seruauerint: credo ex eorum

constringenti odore vel occulta ratione id euenire.

Hederam cum Vino miram habere discordiam.

MVltis profectò notissima est antipathia quæ inter hederam & vinum à natura insita est: si enim ex Hederæ trunco cratera componitur in qua vinum dilutum fuerit impositum, procul dubio vinum confestim effluens fundetur, aqua vero intus retinebitur, adeò vini impatiés hedera existimatur. Hoc ducti experimento nonnulli in vinis emendis hæderæ poculis vtuntur: ita equidem num purum vel dilutum vinum existat examinant & cognoscunt.

Volatilium pisciumque fœcunditatis, & interitus præsagia.

SOlet in quibusdam annis animantibus quædam peculiaris pestis grassari: hinc fit, vt (si annus valde pluuiosus extiterit) auium, volatilium, bombycum sericeorum, araneorum, erucarum interitũ videamus, piscium verò stirpiumque ferti-

litatem.

litatem & valetudinem. Annus autem ſiccus volatibus (apibus exceptis) ſalutaris iudicatur piſcibus verò perniciosus: ſicut enim in anguſto aere, ob impeditam reſpirationem, ſuffocamur, viuereque nequimus, ita piſces in anguſtis aquis concluſi diù vitam agere minimè poſſunt.

Gallinarum adipem ſaccharo obuolutam non modo à corruptela praſeruari, verùm atque oleum reddere pretioſiſſimum.

MIra equidem eſt ſacchari virtus in cōſeruandis à corruptela adipibus. Cum quadam hyeme Prudentia filia mea gallinarum adipes collegiſſet ac ſaccaro albo benè conuolutas in vaſculo repoſuiſſet, æſtate ſubſequenti illud oleo ſemiplenum reperit, adeò pellucido vt cum ad me deferret, excellentius haud inueniri poſſe iudicaui. Hoc licet illa pro exornādis capillis vteretur, tamen pro mitigandis corporis doloribus, pro carnis ſcabritie tollēda, aliiſque infirmitatibus vtiliſſimum eſſe cenſeo. Quod autem mirabilius iudicaui: adipes illas poſt multos an-

nos conseruatas eodem colore, atque odore, quo recentes in vasculo fuerunt clausæ, animaduerti. A quodam Chirurgo amico etiam intellexi, humanam adipem saccharo conuolutam per longissima tépora à carie & rancido præseruari: quod si ita est, credo in omnibus animantium adipibus id euenire. Quare Magnatum corpora condienda meliùs sacchara impleta quàm aromatibus posse conseruari crederem eò magis, quia hoc præsidio corpora in proprio colore, vt de adipe dixi, persisterent.

Cucumeres naturali odio oleum abhorrere, aquam verò appetere.

INtestina iudicatur discordia quæ inter cucumeres & oleum inest, nàm & ij aquam appetere à lege naturæ videntur. Proinde virentes atque è propriis plantis pendentes, si vascula aqua plena subter habuerint, adeò longius extrahūtur, vt aquam insequi ex certitudine existimentur, sin autem oleum sub his fuerit eiectum, proculdubio in se ipsos veluti vncus retrahuntur, si quidem ij olei impatientes in naturali antipathia cognos-

cun-

cuntur. Ex Matthiolo.

Mandragoram vitibus applantatam vim illis infundere soporiferam.

TAntam habet Mandragora inducendi soporem efficaciam, vt eius poma vel comesta, vel odorata quandoque cataphoram exuscitent. Illud autem mirabile est, vitibus Mandragoram complantatam propriam iis naturam infundere, adeò quod vinum ex huiusmodi confectum soporem bibentibus inducere consueuerit, vt Rhodiginus adnotauit. De Mandragora Iulius Frontinus historiam scripsit Stratagematon 2. Annibal à Carthaginensibus contra Aphros missus fuerat, qui cum sciret gentem illam vini auidam esse, in quibusdam vini doliis, quæ in Castris habebat, Mandragoræ copiam coniecit, inde leui commisso bello ex industria cessit, fugamque simulauit. Barbari occupatis Castris auide medicatum merum cum hausissent, in cataphoram lapsi sunt, & ab Annibale trucidati.

Quomodo Aegyptij mortuorum corpora condire soleant.

DE condiendis mortuorum corporibus, Aegyptiorum ex monumentis multa, tum ab Herodoto tum à Cælio Rhodigino exempla afferũtur. Aegyptij enim mortuos condiunt,atque domi seruant:Agesilai cadauer cera cõditum fuit, vt & Persæ facere solent, Alexandri corpus melle collitum est. Apud Iudæos ex Myrrha & Aloe cadauera condiebantur, vt apud Ioannem Euangelistam cap. 19. legimus: quippe Nicodemus Myrrhæ & Aloes ad libras fermè centum misturam fecit pro corpore Iesu Saluatoris nostri condiendo. Maporum erat mos non humare suorum corpora nisi à feris ante laniata forent. Assyriorum Regum sepulchra in paludibus condita fuisse tradunt.

Mellis vsum vitæ hominibus inducere diuturnitatem.

INenarrabili quidem potentia mel,corpora vt à corruptione custodire valeret, à natura productum est : propterea Plinius l.20:maximè huius virtutem admiratur,

miratur, Claudioque Cæsari Hippocentaurum ex Aegypto in melle allatum, vt citra cariem esset commendauit; nam & hoc corpora computrescere non sinit, si quidem multi senium longum mulsi tantū intinctu tolerauere. Celebre est mellis exemplum in Pollione, qui centesimum annum excessit: hic enim ab Augusto interrogatus, qua ratione & animi & corporis vigorem maximè custodisset, hoc respondisse fertur, Melle intus, foris oleo. Proditur etiam Corsicæ insulæ populos ex assiduo mellis vsu vitæ acquirere diuturnitatem, cuius rei licet Diodorus non comprobet exemplum, eo quod mel corsicum pessimum censeat, tamen non per hoc vsum mellis ad vitæ productionem improbauit.

Gallinas oua parere quolibet anni tempore si semina Vrticæ vel Cannabis in cibis habuerint.

SCripsit Aristoteles 6. de Histor. animal. cap. j. Gallinas toto anno oua parere, exceptis duobus mensibus brumalibus. Hoc tamen tempore, quo à fætura desistunt, seminis vrticæ & cannabis au-

xilio faciliter gallinæ fœcundantur: si enim in cibis istorum semina ista comederint, procul dubio tota hyemis tempestate non modo calidis temporibus oua parient. Hæc profectò earum corpora calefaciunt, & ad fœcunditatem disponunt.

Caryophillatam infantium maculas è corpore extricare.

SOlent tenella infantium corpora, dum in vtero existunt materno, maculis quibusdam, næuis, lituris, verrucisque quæ à matris imaginatione fiunt, commaculari: hæc porrò quasi sigilla imprimuntur, & difficulter post ortum elui possunt. Pro iis delendis principatum habet Caryophillata, cuius vis & potentia in huiusmodi maculis extricandis mirabilis iudicatur: Sumitur enim planta hæc cum suis radicibus in fine Mensis Maij, quo tempore virtus vigoriosior est, atque à terrestreitate emundata in alembicco destillatur, mox ex aqua stillata si infantium lituræ, maculæque sepius lauantur, absque dubio euanescunt.

Vr-

Vrticæ folia in lotio infirmi custodita, vitam, vel interitum præsagire.

Mira equidem ex abdito naturæ scrutinio in vita morteque infirmi præsagienda vrticæ virtus & potentia est. Si enim recens planta extirpatur, ac 24. horarum spatio in ægri lotio asseruatur, vtique si viridis colore permanebit, & multorum experimentis, salutem, & vitam infirmi significare dicitur: sin autem haud viridis custoditur coloremque mutabit, mortem vel graue peticulum denotare. Ex Castore Durante.

Philomenam auem miro consensu à Vipera depasci.

Avis Philomena ex cantu dulcissimo omnibus cognita est, incognitus autem eius consensus est, quo à Vipera depasci permittit. dum enim sub arbore, in qua cantans auis fuerit, viperam viderit, paulatim ex illa descendit, & ad viperam accedit, vt illi sit esca. Ex Thoma Tomai.

Castoreum si à Canibus inuaditur, minimè testiculos sibi amputare.

PLinius, Solinus, & grauissimorum Scriptorum multi, Castoreum sibi testiculos amputare referunt, quoties venatores ipsum canibus aggrediuntur, quasi conscius existat quòd iis recisis à mortis periculo sit ereptus: si quidem venatores hæc insequuntur animalia, vt ex his accipiant quod ad medicinam vsurpatur. Rei autem veritate hi omnes grauiter errant, quippe Castorei testiculi iuxtà spinam inclusi sunt, vt in multis ex anatome obseruatum est. Istorum error ex vesicis quibusdam ortus est, quæ in vtroque masculo & fæmina loco testiculorum pendent flauo plenæ liquore, ad medicinam vsurpatæ. Has vocant Castoreum aromatarij, testiculi autem minimè sunt.

Quo artificio militiæ Duces vt hostes offendant, ignem missilem perniciosum componere valeant.

APeriam potentissimi ignis missilis siue artificiati compositionem, cuius ptoentia tanta est, vt eius minima stilla non

non modò hominem viuum verum atque ferrum comburere valeat. Sumuntur Sādaracæ factitiæ lib.10. sulphuris viui lib. 4. olei è rasa siue ex adipe Alburni stillati lib. 2. salis nitri lib. j. sem. Thuris lib. j. camphoræ vnc.6. vini sublimati siue aquę vitæ optimæ vnc. 14. Omnia hæc lento igne bene misceantur: deinde stupa obuoluta atque accensa in ollis in hostes iniiciuntur. Ignis hic infernalis dicitur, tum ex eo quod mirabilia agat, tum ex Paracelsi impij testimonio, qui retulit se à quodam Dæmone fuisse hunc ignem edoctum.

Demosthenem linguæ duritiem quibusdam lapillis confregisse.

DEmetrius Phalereus alloquutus cum Demosthene oratore facundissimo, quomodo sibi curasset linguæ impedimenta sciscitatus est. Habebat enim ille linguam duram & scabram, & perinde ad oratoriam exercitationem impotentissimam. Sanatam atque laxatam fuisse linguam respondit ex nonnullis lapillis ore retentis, quibus loqui conabatur. Cuius Demosthenes præsidium difficilem ha-

bentibus loquutionem saluberrimum iudico, vt expeditius sermocinari valeant. Ex Plutarcho.

Vinum quoddam à Serpentibus venenatum plerosque à difficillimis morbis consanasse.

MIrabilis est historia quæ à Prospero Alpino lib.4. de Medic. Method. de vino à Serpentibus venenato affertur. In cella vinaria quidam ciuis Ferrariæ inter alia vini dolium habebat, quod sine operculo diu apertum extiterat, & perinde complures Serpentes, quos vulgus angues & anzas appellāt, ingressi in vinum, in eo suffocati & putrefacti fuerant. Multi Ægroti ex febribus chronicis atque difficillimis vexari morbis, ignari quod Serpentes in eo mortui essent, vinum illud à ciue emebant, quod gustui gratum iudicabant, & breui sanati sunt. Alij ab huius vini fama suasi, cum paucos dies bibissent itidem sanati sunt, & post hos alij itidem eodem modo ferè innumeri, Quare vini dominus tantæ vini facultatis admiratus, vinum è dolio totum eduxit, & serpentes complures semiputridos

inue-

inuenit, qui rem manifestam planè fecerunt.

Veteres Equorum lachrymas inter Auguria recepisse.

Magni faciebant Veteres Equorum lachrymas, atque ex iis augurium vanissimum recipiebant: Propterea ante Cæsaris mortem ad Rubiconem Equi dedicati ab eo flebant, idque magno augurio exceptum est. Illorum autem inanitas siue ruditàs, vt ita loquar, manifestissima nobis est, siquidem tempestate nostra sæpius Equos collachrymantes aspicimus, nec perinde ex iis alicui sinistri quid accidere obseruamus. Vt ipse nō semel expertus sum, æstate potissimum Equos lachrymari conspexi, idcirco vel illorum naturam esse vel morbum iudicaui.

Croci metallorum compositio.

Afferam Quercetani, Croci metallorum compositionem, qui potēs medicamentum tam vomitiuum, quàm purgatiuum simul est, variisque affectibus accommodatum. Præparatur cum æquis

partibus Magnesiæ saturninæ, & Nitri inuicem mixtis, & inflammatis in quodam Crusibulo, vt vtar artis vocabulis, & remanebit quędam materia calcinata in colore Hepatis, quæ puluerizata rubicūda apparet instar croci Martis, quæque dulcoranda est. Dosis grana x. vel xij. cum vino, aut alio liquore.

Hominis compositionis mirabilia.

INter mirabilia, quæ in hominis compositione contingunt, illud quidem mirum est, quod tali corporis sit collatus proportione, vt partes omnes peræque toti composito correspondeant. Licet autem in eius statura nec certa, nec determinata reperiatur mensura, (ex hominibus enim aliqui breues, aliqui longi sunt) sapiẽtes nihilominus perfectiorem hominis staturam è sex pedibus constare iudicauerunt, vel quod saltem septem nō transcendat. Inter proportiones voluit Vitruuius cubitum quartam partem totius corporis existere, eandemque mensuram esse à capitis vertice ad pectoris initium. Manus longitudo à coniunctione ad medij digiti extremū corporis decima
pars

pars est. Facies à capillorum radicibus ad extremum barbæ eadem est mensura. Maior pollicis coniunctio, oris est altitudo. Tota manus totius faciei mensura est. Maior Indicis coniunctio frontis est altitudo, à ciliis scilicet ad capillorum radices, cæteræ autem istius coniunctiones Nasi longitudinem ostendunt. Hominis profunditas si sub brachiis, pectore & humeris mensuratur, staturæ illius medietas reperitur. Cæteræ partes cum aliis habent rationem, vt superius tetigimus.

Aspidum naturam mirabilem esse.

INter terrestria animalia, Aspidum natura mirabilis iudicatur. Ex his enim mas & fæmina insimul vitam agunt, tantusque amoris affectus inter ambos ingenitur, vt si casu illorum alter occiditur, viuens occisorem insequi, quousque socij vlciscatur haud definat. Quod autem mirabilius est, ex Plinij & Isidori testimonio, occulta proprietate occisorem noscit (talem iis natura indidit) in quem irruit, licet in quantouis hominum agmine repetiatur. Præceptum ergo omni-

bus esse velim, vt occiso istorum animalium quopiam celeri fuga iter occisor arripiat, ne à compare animali venenosissimo infestetur.

Lepores omnes haud esse hermaphroditos contra Veterum opinionem.

OMnes Lepores vtriusque sexus existere voluerunt Veteres, quod & M. Varro etiam tradidit. Error tamen est, vt diuturna docuit experientia, qua masculos à fœminis sexu esse discretos cognitum est. Porrò tantorum inscitia, ab hoc vt reor orta est, quia in Leporum genere sæpius, quam in aliis animantibus Hermaproditos reperimus: inde Hebræi naturæ arcana intimius subodorantes, Leporem fœminino vocabulo semper explanarunt, A R N E B E T H, eò quod in iis fœmineus sexus præualet magis. Rei veritate non omnes hermaphroditi sunt, vt ex peritissimis venatoribus audiui, atque ex sectione multorum cognoui, sicut etiam Bodinus edoctus fuit, vt in Theat. cõfitetur. Equidem Hermaphroditi plurimi sunt, sed fæcunditatem fæminarum minimè retinent, nec mares vnquam v-

tero

tero gerunt, nec minus superfœtant.

Mirabilem esse Imaginationis potentiam.

IN vtero gerentibus imaginationis potentia aperte cognoscitur: Si enim illę inter virorum amplexus & suauia aliquid intensè cogitauerint, facilè in infantium corporis externis partibus imaginata imprimunt. Hinc variæ rerum formæ, næui, lituræ, verrucæ, & alia signa in infantibus impressa conspicimus. Hinc multæ ex Leporum obtutu fœtus edunt scisso labello: aliæ simis naribus, ore distorto, vultu monstruoso, labris turpe prominentibus, corpore difformi, oculisque horrendis infantes generant, quia conceptus vel grauidationis tempore, turpia, monstruosa, & horribilia fixa cogitatione excogitarunt. Fœminis idcirco, præsertim nuptis, pulchras imagines domi habere consulerem, atque à turpibus abesse, ne præuia imaginatione fœtus monstruosos turpesque concipiant.

Veteres Climactericos annos admodùm timuisse.

ANni Climacterici non paruæ æstimationis apud Astronomos exist...

& re vera videtur in quolibet anni septenario quædam hominis mutatio, adeò quod ficuti in morbis dies criticos timemus, ita in vita hominum annos Climactericos, qui à multis scalares dicuntur, quod gradatim eueniant. Sunt hi anni 7. 14. 21. 28. 35. 42. 49. 56. 63. 70. 77. 81. 91. Inter hos annos 49. 63. magis periculosos credunt, quia constant è septennario duplici, & nouennario complicato, obseruatumque à grauibus auctoribus reperio, maiorem hominum partem in anno 63. mori contingere. Idcirco hos veteres admodum pertimebāt, & vt capitur in Gellio lib. 15. Augustus ita scripsit ad Caium nepotem, Spero te lætum & beneuolum celebrasse quartum & sexagesimum annum natalem meum: nam vt vides Climactericum communem seniorum omnium tertium & sexagesimum annum euasimus. De his tractatum edidit Iosephus de Rossi à Sulmona vtilem & iucundum.

A Mundi primordiis inter homines & serpentes antipathiam insurrexisse.

IRreconciliabile odium est, quod inter homines, & serpentes cadit, adeò, quòd

quòd expauescit homo si serpentem inuenit, aut videt, magis autem fœmina, siquidem obseruatum audio grauidam mulierem (viso serpente) præ timore abortire. Huius discordiæ illa ratio potissima est, quòd à mundi primordiis inter hanc, & illum sit statuta inimicitia, & irreparabile odium: quo altera alteram speciem insequatur.

Carolum VI. Francorum Regem Ceruum alatum pro insigni primo habuisse.

SIluanectum Rex Carolus venãdi causa se contulerat, canum latratibus excitatus in fugam Ceruus æneam torquẽ collo gerere visus. est, quem venabulis aut ferro appeti Rex prohibens, in casses & retia compellit. Erat in torque latinis literis inscriptum, Hoc me Cæsar donauit. Ex eo tempore Carolus Ceruum alatum pro insigni habuit, & alij regibus insigniis (quæ liliis aureis tribus constant) circa latera, Ceruos duos apponere consueuerunt. Gaguinus in vita Caroli VI. Franc. Reg.

Inter animantia consensum, & discordiam inesse.

NVlli dubium, inter animantia sympathiam & antipathiam esse, inter sapientes subditur, siquidem mustelam miro eiulatu in bufonis os deuorandam introire legimus, & bufonem in serpentis, bottæ vocati, os ingredi. Insuper Cicutam sturno esse cibum, homini verò venenum in dies obseruamus: atque veratrum coturnices nutrire, hominem autem lædere non est ambiguum.

Senatorem quendam, ex coniuge liberos surdos & mutos suscepisse omnes.

INter naturæ rerum mirabilia est, liberos omnes ex coniuge & viro surdos & mutos suscipi: ita quidem à Fernelio obseruatum est in quodam Senatore. Credidit Ambianus huius rei obscutam & cæcam esse rationem: mihi autem altera subest, quæ à physicis minimè differt: siquidem auditio grauis atque surditas, quę à natalibus visa sit, à conformationis vitio exoriens, hæreditarios morbos generare creditur, & perinde liberos ex

ex huiusmodi vitiosis surdos & mutos excitari,sæpè autem non in filiis, sed in nepotibus hæc lues oriri videtur.

Apud Garamantes mirabilem fontem obseruari.

ADmiranda profectò est fontis illius proprietas, qui in oppido Debris apud Garamantes reperitur. Hic enim die friget, nocte vero æstuat: adeo quod memoratu incredibile videtur, quomodo in tam breui temporis spatio tantam natura [illegible] faciat varietatem. Equidem, qui nocte fontem aspicit, ibi flammas, ignesque æternos existere credit: qui autem die hyemales spectat scatebras, vtique fontem perpetuo rigere existimat. Propterea Debris apud mundi nationes inclyta est: eius enim aquæ qualitatem ex cœlesti vertigine mutare conspiciuntur. Ex Solino.

Quo artificio Caminus per superiorē apicem solùm fumum emittere valeat.

IN Caminorum structura, non modicū sufferimus laboris, ne ignis fumosita-

tes in nos ipſos erumpant: ſiquidem in ventorum mutatione facilè fit vt fumi quandoque potius deſcendant,quàm ad apicem aſcendant:ventorum enim vis illos deprimit, deſcendereque per caminum cogit.Ego tale ad fumi ſurſum impulſionem excogitaui artificium. Struatur Caminus cuius ſuperius faſtigium rotundum ſit, ibique foramen lapidibus fictilibus conſtructum ſit: mox ahenum inſtar timpani ex ære in cuius latere feneſtrella extracta ſit ſuper lapides affigito, ſtiliſque ferreis ſubcingito,ita tamẽ vt intus vagari mouerique commode poſſit,apta demum ſuper ferreos ſtilos, & lebetem ex ære inſuper vexillũ quod feneſtrellam ſub ſe è directo habeat, taliqué induſtria,vt in quolibet vexilli motu,moueatur & caldarium in gyrum, ita profectò è feneſtrella ventis oppoſita fumus erumpet,& non deſcendet. Pleriqué vt ſpero huic noſtro ſcrutinio meliorem addent ſtructuram, meamque opinionem non aſpernabuntur.

Ad construendum celerrime Horologium Vmbratile in pariete.

IN construendis, pingendisque solaribus Horologiis, non modo Lineã meridianam opus est inuenire, vt horarum tempus fidele reperiamus, verum atque ortum, & occasum, boream, & austrum, tum Æquinoctia, & solstitia: in iis enim solaris motus quam maximè variat. Ego quidem, vt labores fugiamus tale excogitaui artificium. Globum planum ex tabula lignea formato, in cuius medio stilus ferreus situs sit, diuidito mox globum lineis, ex centro ad extremũ illius ducẽdo, in 24. portiones: demum in globi apice horas signato, & vltimo in pariete contra Solis radios affigito. Vt autem ex Solaribus vmbris diei horas venari possis, Horologium portatile aspicito, globumque ad horam illam accommodato: ita profectò, absque alio auxilio celerrime Horologium vmbratile in pariete habebis: In Æquinoctiis, & Solstitiis eodem portatilis Horologij auxilio facillime ad horarum ęqualitatem globum reducere poterimus.

Infantium pituitam è capite fluentem, quo artificio Chartaginenses sistere procurauerint.

EX infantium pituita in capite redũdante, plerique succedunt morbi, inter alios, morbus comitialis exoritur, qui à multis puerilis vocatur, quod iis vt plurimum eueniat. Vt autem infantes ab huiusmodi præseruarent Pœni, illorũ venas capitis lana succida inurere, pituitamque fluentem hoc præsidio compescere consueuerunt. Æthiopes infantes editos ab ipso quoque natali die in frõte adurunt, ita profectò tum capitis, tum oculorum humor sistitur. Apud insubres ex testimonio Mercurialis, & plerosque populos, vt scribit Scipio Mercurius editos infantes setone in collo muniunt, quod salutare experti sunt aduersus morbos qui à capite fluunt.

Imminentis pluuiæ quæ potiora iudicentur præsagia.

PLuuiam imminentem tum ex Gallorum cantu intempestiuo, tum ex frequenti cornicis crocitatione multi prædicunt.

dicunt. His autem addendum puto, muscas (ea imminente) pulices, pleraque animalcula à furore vexari, intensiusque mordere: hæc enim à vaporum in aerem eleuatione à radiis solaribus perturbantur. Insuper (pluuia imminente) odoris fragantia in floribus sentitur : Apes ad aluearia redeunt: Bufones vermesque è terra ascendunt: Bruma visa est per dies præcedentes, Catti, manibus caput, quasi linientes comprimunt, Oues capita commouent, Asini humiles habent aures, stercora fumant maleque olent. Horum omnium ratio, vapores à Sole ex humidis sublati sunt: proinde animalia cerebra humida habentia, nonnulla magis exterquentur.

Vinum à Veteribus fuisse mulieribus interdictum.

MAgna fuit Veterum à vini vsu abstinentia: illud autem adeo mulieribus erat interdictum, vt capitale iudiciũ iniret, quæ vinum biberet. Porrò inoleuit consuetudo, vt cognati, & affines, mulieres oscularentur, ore explorantes, an eæ vinum bibissent. Idem vsus Massi-

liensibus, Milesiis, pluribusque Grecorū & Barbarorum gentibus inualuit, apud quos mulieres hydropotæ, & viri erant abstemij. Inter memoranda illorum temporum, Egnatius Metellus, vxorem, quod vinum biberet, fuste necasse dicitur.

Quo artificio è plumbo Antimonij flores extrahere valeamus.

APeriam artem, qua flores Antimonij siue Stibij non semel extrahere à plumbo valui, quo præsidio in multis corporis affectionibus felicissimo euentu vtor. Capio Plumbi cāpanam, è qua aromatarij rosarum aquam stillatitiam extrahunt, hæc habet æris fundum: tu vero ex argilla eligito, quod acerrimo aceto supra medietatem implendum cōsulo, eaque industria, qua rosæ stillantur, in aceti destillatione carbonibus bene ignitis agendum est: caue tamen ne totum stillet acetum, ne aqua extracta vstionem sentiat. Hæc aqua auri colore est, sapore verò Sacchari, & mellis, mirabilis tamen tum in potu, tum extrinsece vsurpata, ob stibij flores ex plumbo extractos.

tractos. Vomitu & aluo purgat, ob id frigidis affectionibus, obstructionibusque vtilissima. In vlceribus putridis, fœtidis, acoribus scabie, herpete exedente, & aliis huiusmodi maximi est valoris. Dosis in potu sit vnc. ij. Deforis ad placitum.

Clarorum virorum exitum aliquot infœlicem fuisse.

IN Aniene fluuio Æneas post tot victorias, totque clara facinora periisse dicitur: nec dissimilis Romulo, Cæsari, Alexandro, Annibali, Scipioni, Iugurthæ, Mithridati, atque aliis innumeris mors successit: perquam enim pauci viri ex iis, qui clari, atque illustres tum virtutibus, tum fortuna habiti sunt, quos non infœlix exitus, tanquam pro exemplo fors ostentauerit posteritati. Ex Scaligero.

Desipientiam mulierum natura familiarem indicari.

MVlieres vtero gerentes, si à phrenitide capiuntur, Galeni testimonio, raro consanescere legimus, vt scribit tamen Cælius Aur. semper minus grauiter.

minusque periculosè quam viri, mulieres ægrotant. Hoc autem, vt Mercurialis opinatur, ab alia ratione contingere non potest quam ab ipsarum natura, cuius familiarius est desipere quàm viri.

Mirabile Annibalis contra Romanos naualestratagema.

INsolita, & mirabilis Annibalis, militaris astutia contra Romanos iudicatur: hic enim bello nauali cum iis dimicaturus, cum impares vires habere animaduerteret, tale stratagema inuenit. Serpentibus, quorum venenum confestim enecat, plerasque ollas impleuit, opertasque repente in hostes iaculatus est, quorum ictibus plurimi cecidere. Hisce stratagematibus vir hic tanquam alter serpens; multoties hostium manus effugere consueuit. Ex Galeno in lib. de Ther. ad Pison.

Ambarum cum vino alicui exhibitum confestim inducere ebrietatem.

AMbarum, quod à vulgo Ambra grysea vocatur, (omissis aliorum falsis opi-

opinionibus) è Bituminosis fontibus, qui in Maris profunditate existunt, oritur. Hoc autem primò liquidum est, cùm vero aquarum impetu sursum rapitur, ex aeris frigiditate condensatur, & Ambarũ fit, siquidem in maris concauo pleraque mollia teneraque obseruantur, & inter alia Corallium, quod ex aqua exemptũ citissime lapidescit. In Ambaro illud mirabile iudicatur, quod ab aliquo antequã vinum hauriat, odoratum, instar ebrij euadat: cum vino autem propinatum, cõfestim notabilem inducere ebrietatem multis experimentis est comprobatum. Ex Simeone Sethi Græco auctore.

Oleum Lathiris, Tympaniam, Colicasque affectiones mirabiliter sanare.

Mirabile quidem, quod è Cataputiæ seminibus extrahitur, oleum est, quippe in expellendis morbis, qui à flatu succisque frigidis oriuntur, principem habet locum. Contundantur huius semina, atque in aqua tam diù ebulliant vt excocta videantur, mox oleum in aqua supernatans cochleari colligendum est. Mos est apud Indos tale oleũ cõmodius per

decoctionem, quàm expressionem colligere. Vsurpatur hoc felicissimo successu in Tympania, colicis, iliacisque doloribus, stomaci affectione, aurium surditate, atq. in ijs morbis qui à succis frigidis flatuque fiunt. Huius gutta aliquo liquore in potu sumpta aquam citrinam euacuat, in articulorumque doloribus pituitam humoresque frigidos. Extrinsece vsurpatur in omni Hydropis specie: vbi tamen flatuositas viget, maximã in ea expellenda proprietatem habere videtur. Ex Don Garzia ab Horto.

Venenum à dissimili extingui, à simili vero augeri.

HOc proprium esse veneni, à sapientioribus proditur, à dissimili extingui, & à simili augeri & robustius fieri: ea propter non semel à perfidis hominibus exhibita venena nullius valoris fuisse obseruatum est, cum ea dissimilibus fuerint sociata. Aconitum & Napellus miram retinent vim necandi, compescitur attamen eorum potentia à veneno dissimili, ex quorum dissimilitudine vtriusque vis hebetatur. Mira est Ausonij historia de

vxore

vxore mœcha, quæ marito venenum propinauerat, vt autē illud robustius esset, Hydrargyrum miscuit, ex quo toxici virtus dempta est, & vir immunis euasit. Hoc epigrammate ille monstrat.

Toxica zelotypo dedit Vxor mœcha marito,
Nec satis ad mortem credidit esse datū.
Miscuit argenti lethalia pondera Viui,
Cogeret Vt celerem Vis geminata necem.
Diuidat hæc si quis, faciunt discreta Venenum,
Antidotum sumet, qui sociata bibet.
Ergo inter sese dum noxia pocula certant,
Cessit lethalis noxa salutiferæ.
Protinus & Vacuos alui petiere recessus,
Lubrica deiectis qua Via nota cibis.
Quàm pia cura Deum: prodest crudelior Vxor,
Et cum fata Volunt, bina Venena iuuāt.

Cornelij Celsi de Valetudine sanorum hominum cōseruanda tutissima præcepta.

INter grauissimos medicos & scriptores, nemo est qui in conseruanda sa-

norum hominum sanitate oculatior existat. Afferam eius verba, vt saluberrima istius præcepta rectius intelligantur. Sanus homo, qui & benè valet, & suæ spôtis est, nullis obligare se legibus debet, acneque medico neque alipta egere. Hunc oportet varium habere vitæ genus, modò ruri esse, modò in vrbe, sępiusque in agro: nauigare, venari, quiescere interdum: sed frequentius se exercere: Siquidem ignauia corpus hebetat, labor firmat, illa maturam senectutem, hic lôgam adolescentiam reddit. Prodest etiã interdum balneo, interdum aquis frigidis vti, modò vngi, modò id ipsum negligere: nullum cibi genus fugere quo populus vtatur, interdum in conuiuio esse, interdum ab eo se retrahere: modò plus iusto, modò non amplius assumere: bis die potius quam semel cibum capere, & semper quàm plurimum, dummodo hũc concoquat. Sed vt huiusgeneris exercitationes, cibique necessari, sunt: sic athletici, superuacui. Nam & intermissus propter ciuiles aliquas necessitates ordo exercitationis corpus affligit, & ea corpora quæ more eorum repleta sunt, celerrimè & senescunt & ægrotant. Hæc

firmis

firmis seruanda sunt, cauendumque ne in secunda valetudine aduersæ præsidia consumantur. Ex lib. 1.

Socrati à familiari Damone de Platonis indole somnium fuisse immissum.

SOlent, quandoque mali spiritus hominibus somnia ingerere futurarum rerum, vel Dei permissione, vel vt nos ipsos decipiant. Hinc Socratem legimus vidisse per somnium oloris pullum sibi in gremio plumescere, qui cõtinuo exortis pennis & expãsis alis in altum aduolans suauissimos cantus edebat. Postridie Platone adducto, hic est (inquit) Cygnus, quem ego præterita nocte tã suauiter canentem somno videram. Hoc somnium, vt scribit Henricus de Assia, à spiritu familiari sub forma Cygni, quem Athenienses veneri dicarunt, fuit immissum Socrati, vt Platonis indolem interpretaretur, & superbiæ vitio subiiceretur, existimans se esse prophetam. Ex Thoma Garzonio.

Agricolam quendam cultello ſibi guttur abſcidiſſe ob ferramentorum actu Dæmonis in ventrem emiſſorum cruciatus.

MIrabilis equidem Ioannis Langij hiſtoria eſt, de cuiuſdam maleficiati agricolæ interitu. Hic crudelibus dolorum tormentis in altero hypochondriorum cruciabatur, factaque à Chirurgo inciſione ſub illæſa cute clauum detraxit, dolores tamen ob id non ſolum haud ceſſarunt, ſed potius in dies recrudeſcere viſi ſunt. Quare agricola dolorũ impatiens, cultello ſibi guttur abſcidit. Dum autem tertio die mortuus ad ſepulchrum efferretur, à duobus chirurgis in magna hominum frequentia illius ventriculus conciſus eſt. In eo (res mira, & prodigioſa) lignum teres & oblongum, quatuor ex chalybe cultri, partim acuti, partim ferræ inſtar dentati, ac duo ferramenta aſpera reperta fuerunt: quorum ſingula ſphitami longitudinem excedebant. Aderat & capillorum inuolucrum globi inſtar. Credibile eſt ſane, hęc à ventriculi cauitate congeſta fuiſſe, nõ alia arte quam Dæmonis actu & dolo.

Quo artificio epistolam in ouo celatam alicui scribere valeamus.

INrer scripturarum furriuarum arcana, non infimum locum tenere existimo, in ouo epistolam celare, atque amico scribere: Videbis enim oui putamē illæsum mundumque illo tamen exempto disruptoque characteres apparebūt. Aperiam secretum. Si atramenro ex gallis, alumine, & aceto confecto in oui corticce literas signabis, votum assequeris. Has oportet in Sole calenre exiccare, mox ouum in muria concoquere, quousque fortirer obduretur: ita enim à cortice characteres euanescunt, & ad interna gradiuntur, siquidem putamine exempto, notæ in oui durato albumine inueniuntur. Ex Carolo Stephano.

In aqua frigida captanda maximum veterum fuisse studium.

MAximam antiqui curam adhibebāt, vt aquam frigidam pro æstatis incendio temperando conseruarent: quare ex niuibus eam parabant, vt Athenæus etulit. De qua re perbellè loquebatur,

Seneca, *& pænas montium in voluptates transferunt.* Alexandrini aquam Sole tepentem, in fenestris ad ventorum incursus exponebant, vt noctu frigesceret: manè autem ante Solis ortum humi ponebant, foliisque lactucæ atque pampinis iniectis frigidam tuebantur. Hoc Galen. narrat. 6. Epidemior. Plutarchus 6. Sympos. cotibus, & filicibus aquę iniectis hoc fieri scripsit. Neronis autem in re hac studium nobilissimum fuisse proditur. is etenim, vt niuis voluptate absque niuis iniuria frueretur, feruentem aquam vitro immissam in niues refrigerari mandabat. Ex Heurnio.

Fæminas in prima menstruorum eruptione in venerem maximè incitari.

EOdem ferè tempore, quo menstrua erumpunt, fæminis vbera exurgunt: sanguis ille, instar occisi animalis videtur, atque in maiori copia erumpit, cum vbera ad duos digitos prominent, quo tempore puellarum vocem in grauiorē mutari conspicimus. Illud autē maximè adnotandum est, in prima menstruorum eruptione puellas in pudendis valida

tenti-

tentigine prurituque corripi, ex quo ad Venerem incitantur: quare per tempus illud cautè custodiri existimo. Ex Arist. 7. de Hist. anim.

Qua industria Aegyptij lapides à vesica absque incisione extrahant.

Mirabile quidem est Aegyptiorum studium in extrahendo lapide à vesica absque incisione, quando nostrates medici lapidarij sine illa facere nequeant, idque cum magno languentium vitæ periculo. Hi ligneam cannulam accipiunt octo digitorum longitudine, & digiti pollicis latitudine in opere absoluendo. Hanc colis canali admouent, fortiterque insufflant: ne autem flatus ad interiora perueniat, extremum pudendi manu altera perstringunt, foramen deinde cannulæ claudunt, vt virgæ canalis intumescat, latiorque fiat. Quo facto minister digito in ano posito, lapidem paulatim ad canalem virgæ, atque in eius vas extremum deducit. Qui vbi præputio lapidem appropinquare sentit, cannulam à virgæ canali fortiter im-

petuque amouet, & lapis extrahitur. Ex Alpino.

Multa præsidia ab animalibus homines accepisse.

NOn pauca quidem præsidia sunt, quæ ad hominum tutelam ab animalibus accepta sunt. Celidoniæ enim virtutem ad oculorum morbos ab Hirũdine accepimus, quæ hanc conquirit herbã, vt suorum filiorum oculos, vel vitiatos, vel cæcos curet. Fœniculi virtutem ad eandem tutelam ab anguibus didicimus. Ab Ibide, quæ instar Ciconiæ auis est, clysteris vsum habuimus, nam & illa rostro marinam aquam assumere solet, illoque pro clysteri vtitur, vt ventrem nimis onustum exonerare valeat. Insuper marinus equus Hippopotamus dictus, venarum sectionem nos docuit: ille siquidem mala oppressus valetudine, ad recenter succisas arundines graditur, acutiorique cuspide sanguinem è crurium venis adimit. Quod autem in hoc mirabile est, vt sanguinem cohibeat, in fimo vel cæno volutatur, & ita vitam tuetur & sanguinem sistit. Ex Plinio, & aliis.

Equorum

Equorum testiculos ad secundas depellendas miram habere virtutem.

SIngularis profectò Equi testiculorum ad mulierum secundas depellendas est proprietas,adeò quod testatur Gesnerus in epist.Rusticum quendam, quinquaginta in puerperis feliciter hoc vsum fuisse remedio.Vsus est & Horatius Augenius in pluribus mirabili euentu:præstantissimum idcirco à grauibus auctoribus iudicatur remedium, nam & pluribus iam deploratis profuit. Capiuntur testiculi equi castrati,& frustillatim concisi in furno exsiccantur, quorum puluis quantum capitur tribus digitis è iure bibēdus datur in necessitate: idque si opus est,bis aut ter repetitur.

Humanam saliuam Scorpiones interimere.

HOminum saliua Scorpionibus infestissimum venenum est, adeò quod ea tacti confestim intereant. Porrò iis saliua tota substantia aduersa est,vt Galenus lib. 10. simp. medic. experimento confessus est: is enim à sola saliua mo-

rientem vidit Scorpionem, idque celeriter patientem à saliua esurientium aut sitientium, tardè autem ab illis qui cibo potuque fuerant impleti, in aliis autem proportione.

Apium risus homines ridendo interficere.

SCelerata est herba, quæ Apium risus dicitur, quod ridendo homines interficiat: si quis enim gustauerit ieiunus, vtique ridendo exanimabitur, vt Apuleius testatus est. Ex hac illud adagium ortum habuit, *Sardonius risus*: nam & *Sardonia* etiam vocatur. Porrò non ex risu, qui hanc gustauerint moriuntur: sed potius, vt placet Salustio, neruos labiorum, & oris musculos illius qui eam comedit contrahere facit, adeo vt ridendo mori videatur.

Qua industria Parthi Scythaque sagittarum aciem venenarent.

PArthorum Scytharumque toxicum, quo sagittarum acies inungi solebat, humano sanguine & viperina sanie constabat, tantæque feritatis erat hoc vene-

nuns,

num, vt leui tactu animal interimeret. Equidem Scythæ viperas recenter enixas venantur: easque dies aliquot contabescere sinunt, donec in saniem putrescant, mox toto vnius hominis sanguine in ollam effuso, eam exquisitè coopertam simoque obrutam computrescere sinunt, cuius demum ichor sanguini supernatans, siue serum cum viperarum saniè commixtum lethale Scytharum toxicũ est. Ex Arist. Plinio, & Langio.

Succinum Vtero gerentibus exhibitum, mirè partum accelerare.

MVltis experimentis comprobari audio, succinum parturientib. drac. semis pondere ex vino albo potui datũ, mire partum accelerare. Hoc etiam facit eius oleum, si gutta tantum in aqua verbenæ parturienti propinatur. Quidam tamen medicus Hetruscus (Fallopij testimonio) exhibebat scrup. j. Boracis in decocto matricariæ, vel sabinæ dissolutę difficulter parientibus, miraque faciebat, breui enim temporis spatio fætus vel viuus vel mortuus egrediebatur. Habebat ille medicus pro arcano præstantissimo.

hoc auxilium: tamen nescio quomodo postea fuerit detectum. Ex Andernaco.

Serpentum oua, genituramque per imprudentiam in potu hausta, serpentes in corporibus procreare.

ADmiranda succedunt quandoque symptomata ex aquæ potu vitiatæ: siquidem imprudenter cum ea semina vel oua serpentum hauriuntur, è quibus mox serpentes generantur. Gensérus in lib. 2. hist. animal. cap. de Ranis Rubetis, bufones in ventriculis, intestinisque hominum, hausta eorum genitura, fieri & nutriri probauit. Iacobus Manlius in lib. experim. in cuiusdam equitis ex hausta cuiusdam lacunæ aqua vbi erant semina serpentum, in ventriculo plures angues fuisse genitos prodidit: quibus per interualla extractis, medicorum auxiliis, sanus factus est. Leuinius Lemnius Vermiculos caudatos atque insolita forma bestiolas vomitu eiectas nouit. In nonnullis lacertas à pharmaco fuisse eductas obseruatum est, vt Géma Cosmocrit. vidit. Quare maxima in aquæ potu hominib. opus est animaduersione: ne huiusmodi exhaustis, pernicies corporis consequatur.

In de-

In desperato coli dolore Hydrargirum, vel glandem plumbeam exhibitam multos consanasse.

MIrabile videtur, Hydrargirum, quod à multis venenum reputatur, in desperato coli dolore exhibitum, plurimum prodesse. Equidem Marianus Sanctus ex multorum consilio qui ab hoc lethali morbo sanati sunt, suadet, si obstructio perseuerauerit, & fæces per os extrudantur, haurire cum aqua sola argenti viui libras tres. Probat hic ex ratione vinctum. seu duplicatum intestinum Hydrargiri pondere explicari, fæces detrudi, vermesque si ibi fuerint interimi. & ægrum liberari. Haud ab hoc dissimili auxilio quidã nobilis, post alia tentata ad morbi huiusmodi acerbitatem machinamenta, liberatus est. Hic haustis olei amigdalarum dulcium sine igne extracti vnc. iij. cum vino albo & aqua parietariæ mixtis, mox deuorata glande plumbea argento viuo illita, plane à colico cruciatu euasit, illamque ex ano absque labore reddidit. Ex Pareo. libro 16.

In fœniculorum ſeminibus, vim quandoque exitialem deliteſcere.

A Grauibus ſcriptoribus comprobatur, ſerpentes fœniculorum eſu & ſenectam exuere & oculorum aciem renouare. Hinc iis affricantur oculi anguiũ vt votum aſſequantur. Ex attritu fœniculorum ſeminibus praua quædam imprimitur qualitas è qua venenati producuntur vermiculi, quorum eſu multi in peſſima deuenerunt ſymptomata, & ab alexiteriis rarò adiuti ſunt, tanta huius veneni potentia eſt. Quare fœniculorum vmbelli antequam comedantur aperiãtur, & diligenter concutiantur, vt à vermibus emundentur. Præſtabit aliquantiſper in frigida macerare. Ex Balthaſare Piſanello.

Noua, admirandaque præſidia ad Anginam gutturiſque apoſtemata.

AFferam ſingularia auxilia, è quibus, ex grauiſſimis ſcriptoribus ad anginam, & gutturis apoſtemata mirabilia contigiſſe proditur. Lignum hederæ ad gutturis apoſtemata à proprietate valere ſcri-

re scribit Ioannes Marquardus: quippe obseruatum est, comedentem ex concleari hederæ ligneo, siue bibentem in aliquo ipsius vase ligneo nunquam vel rarò in gutturis vel vuulæ apostema incurrere. Rubeta cocta & pro emplastro Sinanchicis imposita confestim liberat.

Vermes quandoque in cordis capsula procreari è quibus mors subitanea plerisque exoritur.

FAbulosum haud est, vermes in corde generari. Hoc enim Mesues docet, Hollerius, Matth. Cornax, Alexius Pedemontanus, & alij Ioan, Hebenstreit in lib. de Peste, Principem quendã ex morbi sæuitia periisse narrat, cuius cadauere dissecto, vermis albus, præacuto rostello, eoque corneo præditus cordi adhærescere deprehensus est. Ex medicis, succo allij feram hanc, tanquam ex indubitato remedio, interimi probatum est. Petrus Sphorerius (vt Schenkius narrat) ciuem Florentinum morte subitanea correptũ atque dissecatum obseruauit, in cuius cordis capsula vermis viuus repertus fuit. Aiunt multi certissimo experimẽto

ſucco allij, raphani, & naſturtij, hos vermes necari, qui ex teſtimonio Pedemontani, in corde deliteſcentes, ſyncopen, Epilepſiam, & mortem inferre ſolent.

Mares, pleroſque in mammillis, mulierum inſtar, lac producere.

LIcet marium mammillæ ſpiſſa carne præditæ ſint, lac tamen in iis aliquãdo fuiſſe productum obſeruatũ eſt. Nouit hoc Ariſt. vt lib. 1. de hiſt. animal. docuit. Veſſalius non ſemel id conſpexiſſe in lib. 15. Anat. commemorat, & Hieronymus Eugubius in libell. de lacte: ſic & Cardanus lib. 12. de Subtil. qui Ianuæ vidit Antonium Benzium è cuius mãmillis lactis tantum profluebat, vt infantem ferme lactare potuiſſet. At hiſtoria, quæ affertur ab Alex. Benedicto mirabilis eſt: ait enim, Syrum quendam mortua cõiuge, è qua infans ſupererat, vbera filio admouiſſe, è cuius ſuctu tanta lactis copia in pupillam manauit, vt exinde loco matris nutrire valuerit. Ego quidem in duobus filiis meis, in primis diebus à partu obſeruaui, ab obſtetrice mammillas contrectatas, lac impulſu (magno multorũ

ſtupo-

ſtupore) emiſiſſe: idque in aliis etiam in-fantibus conſpexi.

Lumbricos, quandoque tanta procreari virulentia, vt interiora corporis perforare valeant.

INfanda quidem ſymptomata à vermibus aliquando proueniunt. refert enim Omnibonus lib. 4. de morb. infant. Lumbricos ex vmbilico cuiuſdã erupiſſe. Tralliani teſtimonio habemus, hæc animalia ob alimenti inopiam inteſtina laceraſſe fuiſſe obſeruatum. Id etiam ab Ægineta confirmatur: inſuper Hollerius conſpexit, vermes per inguina, & vmbilicum prorupiſſe. Magna igitur cura opus eſt in horum redundantia, ne interiora corporis valeant lacerare.

Infantis vmbilicum & Ceruinum penem mirabiliter conceptum facere.

ALexander Benedictus lib. 30. de curand. morbis, vmbilicum infantis, qui ſponte cadit, quoquo modo in cibo ſumptum, ſi ignorauerit mulier, ad conceptum facere, prodidit: illumque in bra-

chialibus à muliere gestatum conceptū inhibere credit. Ceruinum insuper penem aridum,& in farinam redactum, oboli pondere à coitu fœminis datum procul dubio ad concipiendum prodesse experimento probat. Bauerius tamen cons. 50. vterum ceruinum singulari dote ad conceptum valere prædicat.

Vlmi vsum recentem Elephantiasim curare, fuisse obseruatum.

TAnquam certum remedium, Vlmi vsus in curanda recenti Elephantiasi à Iacobo Douinero lib. 1. c. 7. prædicatur. Vidit enim adolescentem tali affectu laborantem,& decoctionis Vlmi vsu (factis faciendis) conualuisse. Ea quidem pro omni potu vtebatur in quolibet pastu, cum pauco vino albo, & tanti sudores mouebantur graueolentes, vt vix illos custodes ferre possent. Ita viscera purgabantur, & magna vrinæ copia excernebatur, quibus excretionibus sanus factus est.

Cyprinorum esum podagricis esse infestum.

QVamuis inter pisces, Cyprinus nobilissimus existimetur, cum optimā præ-

præbeat nutrimentum, exquisitissimaique existat saporis, tamen podagricis infestũ esse obseruatum est. Nouit enim podagrosum Iulius Alexandrinus (vt retulit lib. 15. c. 6. de Salubr.) cui Cyprinorum esu pinguium parata erat semper podagra, vt in manu illi esset eo pacto accersere cum vellet.

Puluere pellis leporinæ, perniones à Septentrionalibus sanari.

OLaus lib. 2. Rerum Septentrionaliũ, illos populos, ob aeris frigus, frequentissimè perniones experiri scripsit, qui morbus non alijs ab iis sanatur remediis quam puluere pellis leporinæ. Plinius vero Rapum domesticum ferués calcaneis impositum sanare retulit. Ego ex Carolo Stephano in lib. de Re agraria in quodam expertus sum remedium, & benè successit. Accipit ille ficos crematos, è quorum puluere & cera vnguentum parat, hoc pernionibus impositum breui liberat patientes.

Hydrargirum loco amuleti gestatum à peste, pestisq; corpora defendere.

MArsilius Ficinus,& P.Droetus in lib. de Peste mire Hydrargirum extollunt: si enim auellana perforatur & extracto interiori nucleo cum acicula argento viuo repletur & collo suspenditur, mirum in modum à peste corpora tuta reddit: ita profectò à pestifera lue sæuiente se defenderunt multi.Hoc etiam præsidio mulieres lactantes à fascinatricibus,ne lac sibi adimatur quo infantes alendi sunt, præseruari posse Thomas Iordanus in lib. de Peste prodidit.Quippe multis experimentis obseruarum retulit,hoc secum gestato nullas prorsus sagarum, lamiarum, aut strigum insidias lactantibus nocere.

Mespili lignum collo appensum, grauidas ab abortu præseruare.

CVm quadam æstate apud D. Ioannem Nicolaum Cutillum Brancatium,m.iamantissimum, vt puerum curarem intereffem,forte inter me & Dominam D. Manciam Cotoneam è Tole-

tis eius vxorem de abortus præseruatione tunc vtero gerentem conuentum est. Retulit domina hæc, Mespili lignũ collo appensum mirè ab abortu grauidas defendere: idque millies à suis maiori bus fuisse expertum. Confiteor in plerisque tale lignum fuisse à me expertum, atque certum & rarum remedium semper inuenisse: siquidem multæ abortientes,& dolore,& sanguinis fluxu (appenso ligno) restrictæ sunt, & ab abortu seruatæ, adeo quod in eo particularem virtutem abortũ prohibendi inesse reor.

Qua industria homines abstemios reddere valeamus.

MVltis experimentis comprobatũ reperio Anguillas, vel Mullos in vino suffocatos vini fastidium inducere: si enim ex eo bibant homines procul dubio abstemij fiunt. Insuper Philostratus in vita Apollonij oua noctuæ elixata,& infantibus pro cibo allata, hydropotos in tota vita illos reddere scripsit. Mizaldus, Ranam viridé ex iis quæ in fontibus saliunt, viuam in vino suffocatam idem efficere, si tale vinum potetur prodidit.

Rotundam Aristolochiam mirè pisces stupidos reddere.

MIra est Aristolochiæ virtus in pisces, ipsa enim illos odore ad se allicit, mox stupidos reddit. Propterea si eius radicem contritam calceque commistã, siue eius decoctionem cum calce pacato flumine aut maris littore piscatores cõspergent, pisces agminatim confluere videbunt. Illi autem puluere degustato, veluti exanimati supernatantes capientur.

Puellam veneno ab infantia nutritam Alexandro ab Indorum Rege fuisse missam.

INdorum Rex Alexandri fortunæ inuidens, vt illum interimeret, miręę pulchritudinis misit puellam, ratus forsitan Alexandrum confestim cum ea concubiturum. Illa autem Nappelli veneno ferè à cunabulis erat educata, propterea more Serpentum scintillantes habebat oculos. Hos Aristoteles aspiciens, caue tibi ab hac (dixit) ô Alexander, nam virus pestilentissimum alit, vnde tibi exitiũ paratur.

paratur. Post paucos dies plerique proci huius commercio venenati periere, ex quo Aristotelis præsagium mirabile fuit iudicatum. Ex Auerroe.

Quale sit igneum præsidium, quod in morbis ab Aegyptiis & Arabibus vsurpatur.

IN lib. de Medicina Ægyptiorum prodidit Alpinus, quo pacto ij in morbis corpora adurant. Accipiunt enim lineam petiam cubiti longitudine, latitudine verò trium digitorum, quam ad formam pyramidis aptant gossipioque implent: ipsius latior pars, parti adurendæ applicatur, alterumque caput accendunt, côburique tamdiu permittunt, vt fasciculus cremetur. Continuo tamen dum cutis vritur ferro circumcirca attingunt carnem, ne caloris incendio aliqua oriatur inflammatio. Hoc insuper in uolucro parando obseruant, vt in medio fasciculi meatus existat: ita enim euentatio sine respiratio aliqua paratur. Inustione autẽ peracta, ossiũ medulla in carne adusta quoad eschara cadat vtuntur. Hic vrẽdi modus Ægyptiis & Arabib. familiaris est.

Olim in Creta familias quasdam mire fascinatrices adfuisse.

A Multis fide dignis audiui, tum mares quosdam, tum fœminas in hisce partibus animalibus, puerisque laudando fascinum attulisse: adeo quod ij si ad ouile, porcileque quodpiam adiuissent, confestim interitum plerisque produxissent. Quare mirũ haud est quod legitur, in Creta, quasdam familias adfuisse quę laudando fascinum inferebant. His profectò natura quædam ferè venenosa efficitur, & ex oculis inde spiritus efflant venenatos, quibus animalia, pueri, & grãdiores fascino maculantur. Laudando autem venenum promptius operatur: siquidem laus propria gaudium affert, quo cordis spirituumque dilatatio oritur, & veneno aditus præparatur. Ex Fracastorio de symp. & Antipat. rer.

Cyprini verticis ossiculum mirabiliter Epilepticis subuenire.

IN Cyprini caluarię vertice quoddã reperitur officulum triangulare lapidis instar, quod in curãda Epilepsia principẽ locum

locum obtinere aiunt, tanta enim efficacia Epilepticis subuenit, vt morbus is nũquam reuertatur. Hoc vbi futuræ in vertice caluariæ Cyprini committuntur intus subsistit, propterea si illa scalpello penetratur, statim foràs prosilit. Andernacus hoc ossiculum nummi germanici cruciferi appellati magnitudine existere prodidit, atque salutare esse Epilepsię remediũ.

Calphurnius Bestia Romanus qua via vxores interimeret.

NOnnulli ex veteribus in venenis noscendis maximam adhibuere curãm & diligentiam, inter alia Aconitum venenorum omnium esse ocyssimum comprobarunt: siquidem tactis huiusmodi veneno genitalib. sexus feminini animalium, eodem die mortem inferre visum est. Hac via Calphurnius Bestia. vt ditaretur forsitan, vxores dormientes interemit, de quo à M. Cæcilio accusatus est. Hinc illa atrox peroratio, eiusin digito mortuas. Consimili industria Ladislaus Neapolis Rex, cum cuiusdam medici Prochytami filiam adamaret, cum eaque concuberet, Florentinorum consilio extinctus est.

Aceto Scyllitico Pythagoram, vitam longissime produxisse.

ACetum Scylliticum Pythagoras magnificeit: scripsit enim eius vsu longam homines vitam consequi,& vsque ad eius extremum finem permanere integrè & dextra valetudine. Ipse cum quinquagesimum ageret annum hoc remedio vsus est,& eius vsu ad centesimum & decimum septimum productus est integer, & nulla vnquam aduersa valetudine tentatus: cuius optimam facultatem admiratus consanguineis communicauit, vt illius vsum haberent.

Oleum lixiuio mixtum in lactis speciem transire.

FIrmè experimento oleum lixiuio mixtum si diu agitetur in lactis speciem transire comprobatum est: est enim lixiuium tenue,atque calidum,oleum autem cum aëreum sit à lixiuio attenuatur, & proinde aërem concipit, ex quo albedo innascitur.In aquis etiam quæ diu agitātur,lactis species quædam exoritur ex cōsimili industria:huius indicium spuma est,

quæ cum sit tenuis aërem concipit & dealbatur. Ex Cardano.

Qua industria Scythæ absque cibo & potu per plures dies existant.

MIra est herbæ Scythicæ operatio, qua Scythæ per plures dies sine cibo potuque viuere dicuntur. Hanc ij circa Boeriam inueniunt crescentem, & ad famē sitimque tolerandam vtuntur: siquidem gustu dulcis vt liquiritia est, & in ore detenta famis sitisque sensum hebetat. Idē apud tales Hippice præstat, eo quod hæc planta equis consimilem generet effectū. Aiunt multi, Scythas his herbis duodenos etiam dies famem & sitim non sentire. Ex Matthiolo.

Catellos calorem natiuum augere, membrorumque dolores consopire.

PRo excitando natiuo calore, membrorumque cruciatibus demulcendis, Catelli præstantissimi (Galeni testimonio 7. Method. med.) existimantur. Illorum autem huius naturæ haud omnes habentur, sed ij præcipuè quibus pilus cō-

color eſt. Propterea in chiragra, podagra, & in omni Arthridis ſpecie cruciatus quãlibet efferatos parti affectæ adhibitos præſtantiſſimè conſopire à multis comprobatum reperis.

Plurima è terra ſurſum rapi, iterumque deorſum cum pluuiis præcipitari.

MAximam, vellera, Ranæ, vermiculi, lapilli, ligna, varij generis frumentacea, lac, ſanguis, & id genus alia terræ permixta, quę cum pluuiis quandoque præcipitari aſpicimus, nobis præſtant admirationem, adeo quod à caſu inſolito plerique perterriti Cœli minas metuunt. Ceſſat autem admiratio ſi eorum cauſas pẽſitamus: hæc enim primo ſtagnorum effluuiis ventorumque impetu terræ permixta ſurſum feruntur, mox cum pluuiis iterum deſcendunt. Propterea nec ſemper mirum aut inſolens à ſapientibus iudicatur. Cornelius Gemma in Coſmocritica c. 6. hæc cauſas legitimas à Cœleſtibus Syzygiis habere prodidit: ſed tamen eo vſque progredi ſolere, tum ſpecie ſua, tum magnitudine, vt etiam in portentis principem inueniant locum.

Cum Psillis & Marsis Serpentes haud habere inimicitiam.

MIrabile est, Serpentes, qui à mundi primordio cum humana specie controuersiam, inimicitiamque iniuere, cum Psillis & Marsis nec odium nec disconuenientiam retinere. Necesse etenim est vt iis aliqua mistio non omnino contraria oriatur, aut odor, aut aliud, è quo species minus ingrata videatur, ita profectò inter homines ipsos etiam contingit. quãdoque enim sine causa nõnullos odimus, alios amamus prout rerum species ad animam nostram perueniunt, è quibus disconuenientiã captamus. Ex Fracastorio.

Olim vasta & robusta fuisse hominum corpora.

QVamuis Plinius cæterique scriptores hominum corpora, robur, vitam, semper imminui conquerantur, tamen olim Gigantes extitisse, & vasta hominum fuisse corpora verendum non est. D. Augustinus lib. 15. de Ciuit. Dei, dentem gigantis in quodam flumine inuentũ fuisse prodidit, qui minutim diuisus, centum ex

noſtris dentes ſuperabat. De Pallante ſcribitur admirandum. Hic Æneam contra Turnum Regem Rutulorũ adiuuit, mortuus tandem, & ſepultus vbi nunc Roma eſt (referente Solino) anno octingenteſimo poſt Chriſtum dominum, dum quædam ædificia Romæ fierent caſu in ſepulchro, quo arte mirabili cum lucerna ardenti conditus erat, inuentus eſt, & integer erectus altitudinem muri capite excellebat. Quid de Aiace, quid de Turno, & de ingenti ſaxo quod vterque in hoſtẽ coniecit referatur, nouum haud eſt. Quid tandem de Oreſte filio Agamemnonis, cuius cadauer octo cubitorum longitudinem excedebat, atque de aliis innumeris dicatur, apud ſcriptores reperitur. Idcirco præter ſtirpem giganteam quæ poſt diluuium imminuta eſt, alia corpora vaſtitatem & robur maximum retinuiſſe concedendum eſt, impræſentiarum verò hominum corpora huiuſmodi comporata tã puſilla ſunt, vt præ illis nani eſſe videantur. Ex Helinando Chronographo.

Equum phaleris accinctum pulchris acriorem fieri

EA profectò Equorum natura est, vt si pulchris ornantur phaleris tum acriores,tum pulchriores iudicentur. Est de his clarum exemplum de Bucephalo Alexandri, qui phaleris accinctus Regiis neminem præter Alexandrum (testimonio Æliani) ad se ascendere patiebatur, & quod erat in illo mirabilius,vt ascensus facilior esset,demittebatur cum dominus equitare volebat. Phaleris autem remotis, quilibet mediastinus ascendere & tractare poterat. Ego quidem domi mulam habeo,cuius tanta est sagacitas,vt si seruus meus Ephippium parat habenasque,illa humilis,demissa, & quasi gaudens persistit vt sternatur, hilarisque incedit & acrior: sin autem clitellas, calcitrosa, indomita, feraque confestim fit, nec talem sarcinam nisi vinctis pedibus ferre sustinet,adeò quod seruus ab opere desistere cogitur.

Exitiosissimum esse homini sub Lunæ radiis somnum facere.

LVnæ proprium est in hæc inferiora humiditatem immittere: quare exitiosum est, sub eius radiis diu dormire,

quippe dormientes obseruatum est ægrè excitari, atque proximos insanis fieri. Lunæ vires in lignis quæ ad ædificia colligũtur potissimum experimur: concisa enim Luna crescente, sunt ferè emollita per humoris conceptionem, idcirco tanquam inepta à fabricis reiiciuntur. Agricolæ experimento cognouerunt frumenta de agris in Lunæ diminutione collecta, diutius sicca permanere. Hæc à veteribus Lucina vocabatur. & à parturientibus inuocabatur: Lunæ enim ostendere rimas corporis, meatibusque viam dare munus est: propterea tale sydus partui salutare, illumque accelerare putabant.

Archelaum Mithridatis præfectum ligneã turrim incombustibilem confecisse.

ADmirandum profectò iudicatum est Archelai Mithridatis præfecti cõtra Syllam commentum: hic enim turrim ligneam incombustibilem condidit, quam frustra ille incendere conabatur. Erant turris tabulata alumine collinita, in iis autem crusta durior erat obducta, & alumen plumbique albi cineres pigmentis copiosè commistæ: qua industria ab igne

seruata

ſeruata ſunt. Conſimili artificio, Cæſar ex Larigna materia circa Padum Caſtellum etiam conſtruxit: Ex Lemnio.

Viſcum quercinum ſola ſuſpenſione Epilepticis ſubuenire.

EX grauibus ſcriptoribus multi orbiculos è Viſco quercino ſola ſuſpenſione vulgari filo transfixos idem præſtare in amolienda & præcauenda Epilepſia tradunt, quod pæoniæ maſculæ radix, aut ſmaragdus è collo pendens efficere creditur. Retulit Iacchinus in Epilepticorum curatione, ſemel ea ratione qua ligno guaiaco vtimur Viſcum quercinum per dies 40. propinaſſe, & profuiſſe quidem, non tamen morbum abſtuliſſe, neque licuiſſe iterum id remedij in faciliori morbo experiri.

Inter Braſſicam & Vites maximum indiſſe diſſenſum.

NOtabilis equidem diſcordia inter Braſſicam, & Vites reperitur: propterea de Re ruſtica ſapiẽtes ſcriptores, vites à braſſica offendi, deterioreſque &

ſucco & odore ſi ſecus plātatur, fieri prodidere. Experimento hoc comperitur, nā germen iis propiùs cum acceſſerit, auerſum ab inimico compulſum odore retrograditur. inſuper ſi in ollam, vbi braſſica elixatur, vini vel minimum coniicitur, quippe nec braſſica concoqui vnquam poterit, & quod mirabilius eſt, colorem proprium amittet. Hac moti ratione ſapientes ebriis braſſicæ ſuccum propināt quo ebrietas ſubito ſoluitur: Conuiuantes pariter ne à vini copia potentiaque offendantur (Germanorum inſtar) braſſicam crudam primo comedere debent: ita enim vinum ad ſatietatem, abſque ebrietatis periculo haurire valebunt.

Cati nigerrimi eſum cerebrum homines dementare.

PEriculoſum eſt verſicoloris, & maximè nigerrimi Cati cerebrū alicui ad eſum præbere: ad inſaniam enim homines ducit, & quod peius, cerebri meatus obſtruit, ſpiritusque impedit animales. Inter ſcriptores Petrus Apponēſis hujus eſu adeò inſanire homines dixit, vt præſtigiis quaſi obnoxij videantur. Ponzettus

tus pariter Cati pilos venenosos esse prodidit,eiusque anhelitum febrem hecticam inducere.

Ex Betulæ corticibus ardentes faces comparari.

BEtulæ cortices non modò ignem cõfestim recipiũt, verum atque flammã pariunt ardentem,quo fit,vt plerique faces pro noctis obscuritate fuganda ex iis componant,bene rati lucidiorem has flammam quam Pini tedam parere: ex liquore autem qui picis instar dum vruntur destillat,oriri hoc iudicatur,cuius natura cum facile accendatur, mirum haud est talem effectum producere.

Hæmorrhoidalem herbam contactu Hæmorrhoides sanare.

MIra est Hæmorrhoidalis vis & potentia in persanandis Hæmorrhoidibus. si enim huius radicibus Hæmorrhoides dolentes tanguntur, atque illæ per diem circa femur ferantur & mox in camino fumanti suspendantur, procul dubio affectus sanatur: siquidẽ Hæmor-

rhoides æque atque radices exiccantur & flaccescunt:qua causa herba ab effectu nomen deduxit,nec immerito : nam in istarum inflammatione & doloribus si huius radices contusæ applicantur, confestim & dolor & inflammatio mulcentur. Ex Durante.

Marinæ Pastinacæ radium dentium dolores mitigare.

DEntium dolores multis experimentis ex Marinæ Pastinacæ radio mitigari visi sunt: huius enim radio, qui in piscis cauda enascitur, dentes tanguntur,& gingiuæ scarificantur,quo præsidio quam citissimè dolor euanescit. Prodidit Dioscorides lib.2.cap.9.radium hunc dentes frangere & euocare, quomodo autem hoc perficiat docuit Plinius lib. 32.cap.4.Conteritur enim is,& cum Helleboro albo miscetur,quorum mistura si dentes illiti fuerint sine vexatione extrahuntur.

Pleras

Plerasque herbas Solis exortum & occasum ostendere.

EX herbis non paucæ Sòlis ortum & occasum nosse videntur, tantaque huius sideris sectãdi talibus auiditas nascitur, vt firmiter inter has & Solem magnam inesse sympathiam credamus. Profectò flos calendulæ in Solis ortu aperitur, & in occasu clauditur ex quo villicorum horologium à multis dicitur. Sequuntur Solis spheram non modo papauer, & illud Tithymalli genus quam vocant Helioscopon: sed etiam malua, lupini & cichorea, intensius autem Lotus herba sectatur, & exortum quotidianum & occasum noscit. Hæc (Theophrasti testimonio) caulem & florem vespere mergit & circa mediam noctem tota in lacum irruit, & adeò occultatur vt nec manu admissa quis valeat inuenire: vertitur mox, paulatimque erigitur, & in Solis exortu extra aquas consurgit, floremque aperit & patefacit, taliterque etiam num considit, vt altè ab aqua absse videatur.

Quales in Sodomi & Gomorrhi vestigiis oriantur fructus.

ALtissimi Dei decreto quinque vrbes antiquitus incensæ sunt, quarum Sodomum & Gomorrhum præstantissimæ iudicabantur. Harum in fauillis quædam nofcuntur vestigia, siquidem cælestis ignis reliquiæ adhuc persistũt. Quod autem illic admirabile perspicitur, viridantia spectantur poma, formati vuarum racemi, nec quis est qui edendi haud cupiditatem habeat: illa autem manibus capta fatiscunt, & in cinerem resoluuntur, fumumque excitant quasi adhuc ardeant. Ex Aegesippo lib. 4.

Magnam inter Vterum & Mammas inesse Sympathiam.

NOn exiguus inter mulierum vterũ & mammas contemplatur consensus, quippe alterum alterius pathema ostendere obseruamus. A venis inter has partes coniunctis maximè ratio ostendit oriri sympathiã: ex iis enim materias ab vtrisque contentis transferri, & exonerari experimur. In menstruorum redundãtia cu-

tia cucurbitula sub mammis apposita fluxum cohiberi ab Hippocrate docemur. Lactis copia in puerperis dum magna grauisque fuerit, die septimo puerperij, octauo, nonoque in vterum à natura refunditur. Suppressi menses in virginibus & viduis castis, non semel in mammas resiliunt, & lactis copiam suscitant. In mulierum pubertate accedente menstruo vtramque partẽ crescere videmus.

Quo artificio Solis defectum firmiter comprehendere valeamus.

VAria industria plerique conãtur Solis defectum deprehendere. hoc autem compertum est artificio illius defectionem firmiter apprehendi. Pelues hora instanti capiantur, quæ non aqua, sed aut oleo aut pice implendæ sunt: ratio enim suadet humorem pinguem non facile turbari, atque imagines perinde quas recipit conseruare. Equidem imagines in liquido, & immoto tantum apparere consueuerunt, propterea in oleo & pice commodius & firmius quomodo Luna Soli se opponat & illũ abscõdat accipere

poterimus. Ex Seneca in Natut. Quæst.

Virginum mammillarum tumorem à Cicuta impediri.

HAc inter alias Cicuta pollet efficacia, vt contusa cum vmbella, atque virginum mammillis imposita, tumorem & excrescentiam valeat prohibere, fortasse nutrimentum impedit quominus augeantur, vt in puerorum testiculis succedit, si hæc adhibetur: ij enim meatibus alimenti obtusis facile exiccantur. Aperiam in hoc loco, quod à Rondeletio multis experimentis comprobatum reperio, de pisce squatina: hic enim mulierum mammis superpositus illas adeò constringit, vt virginum mammillæ appareant. credunt multi in genitalibus eundem similiter effectum producere.

A Quercus gallis anni præsagia comparari.

NOn modo à Plinio, verum atque à plerisque rei rusticæ scriptoribus obseruatũ fuisse cõperio, à gallis quercus maioribus presagiũ illud anni quod apud

Veteres in magno fuiſſe pretio & opinione legitur comparari. Aperiuntur gallæ quando integræ ſunt, ibique muſca, aranea, aut vermiculus reperitur: ſiquidem planta hæc in gallis huiuſmodi animaliū gignere conſueuit. Si muſca volat, anni fertilitatem & bellum futurum præſagiunt: ſin vermiculus repit, annonæ carẽtiam arguunt: ſi autem aranea proſiliet, ſummam caritatem, & peſtilentes affectus prædicunt. His ego adderem, præſagia huiuſmodi ſi Deo placuerit, conſimiles ſectatura euentus.

Vitri puluerem calculos comminuere.

NOn ſolum Galenus, ſed Auicenna & medicorum plurimi ad calculos comminuendos Vitri puluerem extollũt: quomodo autem hic fieret, plurimum inſudaui: tandem qui ab Abenzoare componitur mihi ex voto ſucceſſit, & Vitrum adurere didici. Capitur Vitri albi & perſpicui fruſtulum, quod terebinthina collinire oportet totum, mox tandiù in prunis detinere, vt excandeſcat, hoc demum in aqua extinguitur, ſeptieſque iteratur, primò tamen linitur, ſecundò excoquitur,

vltimò extinguitur, quo peracto Vitrum conteritur, & in puluerem subtilissimum mutatur. Propinamus languentib. aurei pondus, vel drach. j. cum vino albo, & efficaciter calculos comminui experimur.

Quo artificio aeris naturam explorare valeamus.

AEris qualitatē, & naturam cum explorare libuerit, spongia bene sicca atque munda sereno cœlo per noctem sub diuo exponenda est: illa enim si sicca mane fuerit, siccus & aer erit: si humectata, nimbosus: si molliter vda, humidus ac roridus. Insuper si recentem panem eadē industria exposueris, à corrupto situm contrahere videbitur: à sicco, fiet siccus: ab humido autem, à statu proprio non mutabitur. Si aer fuerit pestilens, carnes expositæ corrumpuntur atque colorem mutant; sic etiam & adipes. Si aer crassus erit, patebit in marmore & silicibus, quæ in tali natura admodum madere solent: contra verò in aere tenui, licet humidus esset: hæ enim in tali non ita humescunt. Ex Cardano.

Qualis

Quali stratagemate homines mortui videantur.

MVltis experimentis confirmatum reperio,homines videri mortuos, si vinum sublimatum siue aqua vitæ cum sale misceretur,ac in patina(sublata qualibet alia luce) accenditur in cubiculo, nocturno tempore, vbi homines reperiantur,siquidem ipsi immobiles fuerint speciem mortuorum repræsentabunt. Plerique vt Æthiopos fingant,lucernam accêdunt oleo plenam cum quo sepiæ atramentum sit dilutum: siue Calchantum, aut ærugo: nec sine ratione,ostẽdit enim lux eorum colores quæ in iis sunt quæ ascenduntur:oportet tamen in cubiculo reliquas luces adimere.

Nereides facie humana & venusta plerasque fuisse repertas.

NEreides,quas vulgus Sirenas appellat, plurimæ in locis maritimis inuentæ sunt: an autem cantus dulcedine nauigantes in soporem proliciant & capiant,nos in lib.j. de Hominis vita abundè disseruimus,vbi de Tritonibus, Nerei-

dibus,hominibusque in mari genitis,quos marinos vocant,tractatur, poetarumque fabulæ enodantur. Vidit has Theodorus Gaza, & Georgius Trapezuntius homines magnæ eruditionis:Gaza in Peloponeso exorta maris tempestate Nereidem proiectam in littore reperit viuentem & spirantem, vultu humano, facie decora, corpore squamis hirto ad pubem vsque, cætera autem in locustæ caudam desinebant:ad hanc visendam magnus fuit concursus,illa tamen erat mœsta, crebroque suspirio fatigata, & frequentia hominum circundata gemitus dedit,& lachrymas emisit: quibus Gaza motus misericordia ad mare deduxit, vbi magno impetu fluctus secauit, & ex oculis omnium euanuit. Quid Trapezuntius & plerique alij viderint,in loco citato narrauimus.

De Apum natura,earumque mirabili sagacitate.

DIù equidem anceps fui in scrutanda Apum mellificatione, fœtu, & cera: nam & apud auctores magna reperitur controuersia num illæ generent,vel aliũde prolem habeant. Post autem exactũm scruti-

scrutiniũ cuiusdã amici valido experimẽto Aristotelis opinionem veram esse cõprobaui, siquidem Apes è floribus fauos construunt, ex arborum lachryma ceram fingunt, & mella ex aeris rore captant: Hæ primùm fauos conficiunt, mox fœtũ collocant, ore calidum spirantes, vt vitam recipiat. Mellificant æstate & autumno cibi causa, mel autem autumnale electius est. Fœtus in Vere serotino debilis fit, nã & maiori ex parte emoritur. Multi aiunt oliuas & examinum copiam congenerem habere naturam: nam si altera augetur, altera abundans fit: si vna deficit altera deprimitur, ratio est, nam mella siccitates augent, sobolem verò imbres, quo fit vt simul oliuæ & copia examinum fit.

Vinorum aliquot existere genera naturæ mirabilis.

REperiuntur in locis plerisque aliquot vinorum genera mirabilis naturæ, eo quod vuæ & gustu & sensu à cæteris minimè discrepant, nec vinum à vinis: tamẽ quod apud Heracliam Arcadiæ fit viros reddit insanos epotum, & mulieres steriles, & apud Cabyniam Achaiæ abortum

facit, & in Thaſo vinum quoddam ſomnum producit, quoddam verò vigiliam. Ex Theophraſto lib. 9. Plant.

Quo artificio ignem, manibus abſque læſione tractare valeamus.

APud pleroſque ſcriptores inueni, ignem ſine læſione poſſe tractari, ſi trito maluauiſco cum ouorum albumine, manus liniuntur, ac deſuper alumen inducitur. Hoc autem experimẽtum à magno Alberto captum eſt, apud quẽ aliud legitur huius negotij artificium: ſi enim Icthyocollæ & aluminis æquales partes capiuntur, & adinuicem commiſcentur, ſi acetum his ſuperfunditur, quicquid tali miſcellanea illitum in ignem proiicitur, vtique non comburitur.

Menſtrua in ſenio ferè quibuſdam fœminis accidere.

QVàm fallax ſit tum Ariſtotelis tum aliorum iudicium, quod in mulierib. circa quadrageſimum annum, ſiue quinquaſimum menſtrua deficiant, quotidiana demonſtrat experientia. Mulierem hic cogno-

cognoui Victoriam nomine, eamque honestam & bene morigeratã: huic in anno 45. menstrua cessarunt,& fausta valetudine vixit: cum autem sexagesimum fere annum attingeret. ecce illi menses rubei, bonique coloris rediere, vberaque, quæ priùs flaccida erant, more virginum turgidula facta sunt, lactisque tanta copia impleta, vt impulsu ferretur: quare, vt puerulum filiæ suæ lactaret à me admonita est. Alteram cognoui, quæ vsque ad annũ 65, semper menstrua passa, & hodie viuit, & menstrua singulis mensibus fluentia habet. Hæc autem rarò contingunt.

Bufonis lapidem contra venena mirabilem habere virtutem.

APlerisque scriptoribus extollitur lapis ille qui in capite bufonis siue ranæ terrestris inuenitur, siquidem contra venena solo contactu valere expertum est, propterea inflationes à bestiis venenatis illatas discutere, venenũque elicere aiunt. Scribit Lemnius, tumores & dolores ex soricibus, araneis, vespis, scarabeis, glirib. aliisve venenosis animalibus causatos solo lapidis blando attritu euanescere.

Aquarum fluuios natura mirabilis reperiri.

IN multis locis aquarum exortus, miræ efficaciæ inueniri legimus. Scribit Aristot. in terra Affirithidæ aquas nasci, quas cum oues biberint, moxque inierint, nigros agnos generare. In Atandria duos inesse fluuios adnotauit, quorum alter candorem, alter nigritiem facit pecoribus:. at Scamander amnis, quem Homerus Xanthum appellauit, flauas redddere oues creditur.

Mirabilem in conceptu imaginationis esse potentiam.

IMaginationis potentiam tam miram esse Physici confitentur, vt visa per conceptum in partu sæpissimè elucescant. Referam historiam admirandam ex Ludouico Viue 12. de Ciuitat. Dei de huius negotio conscriptam. In Brabantia Busco ducis quædam vrbs est, in qua more eiusdem Prouinciæ quodam die templi vrbis festum celebratur, quo tempore varij ludi apparantur. Sunt aliquot qui stato die diuorum personas induunt: nonnulli ve-

rò Dæmonum. Ex his vnus, cum visa puellâ exarsisset, & demum saltando se se recepisset, & arreptam vt erat personatus vxorem suam in lectum coniecisset, se ex ea Dæmonem gignere velle dicens, concubuit, & concepit mulier: cum autem in partu infantem peperisset, is simul ac primum editus est, saltitare cæpit forma quali Dæmones pinguntur.

Dentium stuporem à portulaca confestim amoueri.

DEntium stupores, qui ab acidis eduliis connasci consueuere, ex aqua aut succo vel frondibus portulacæ cō manfis quam citissimè dissoluuntur. Ipse cum quadam æstate tùm siti maxima, tùm dentium stupore affligerer, cōmansis ipsius frondibus & à siti & à stupore subito liberatus sum. Ab amico quodam audiui portulacæ succum collinitum absque dubio verrucas exterminare, mihi autem experiundi locus haud adhuc datus est. Ex Aphrodiseo.

Cerasorum aquam stillatitiam in Epilepsia summum esse remedium.

INfinitis experimentis Cerasorum aquam in succurrendis Epilepticis comprobari reperio: propterea à Ioanne Agricola in lib. Herbar. maxime etiam extollitur.

Quæ pro vita producenda inter arcana naturæ connumerentur.

APud rerum naturalium scrutatores acerrimos inueni, idque in arcanis conseruari, Hellebori nigri folia saccharo commista deglutientem ad iuglandis magnitudinem, inoffensam valetudinem ad senectutem vsque conseruare. Insuper silicem ignitum linteisque parum madidis inuolutum, & pedibus applicitum, perniciosos valetudinis vapores extrahere.

Quo artificio in mulieribus crines densiores, & copiosiores comparare valeamus.

INter selectissima præsidia, quæ ad capillorum copiam generandam inesse creduntur, Maluæ radix connumerari potest: si enim caput mulierum lixiuio lauatur in quo elixa sit maluæ radix, & deinde succo maluæ crines inungantur, profectò vbertim prouenient, & citissime.

Finis Hortuli Genialis.

RERVM MEMORABILIVM, quæ in Hortulo Geniali continentur elenchus.

A.

Aqu

B

Bruta

C

Cyprini

D.

E.

F.

Familiæ

Hen-

Inter.

Luna

M.

N.

O.

Q.

R.

śala-

Sur-

Vi-

9

FINIS.

DE ESCV-